

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР АУДИТЫН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН

ГҮЙЦЭТГЭСЭН КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС

МОНГОЛ УЛСЫН ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД
БАЙДЛЫН САНААЧИЛГАД ЗОРИУЛАН ДЕСМОНД КРЕЙН,
КРИСТОФЕР ВАЙТ, НЕЙЛ СИНКЛЕЙР БОЛОН ФИЛИПП
ЖЕФФЕРСОН НАР БЭЛТГЭВ.

Орчуулгыг гүйцэтгэсэн Д. Ганхуяг
(Пакт Монгол ТББ)

2007 он

Агуулга

Гүйцэтгэх хураангуй	4
Бүлэг 1: Үндэслэл	5
Бүлэг 2: Хандлага	7
Бүлэг 3: Үйл явц	10
Мэдээлэл цуглуулах	10
Нэгтгэл	11
Анхан шатны харьцуулалт	11
Зөрүүг тодруулан шинжилсэн нь	13
Бүлэг 4: Тодруулга	16
Нэгтгэсэн зөрүү	16
Татвар, төлбөрүүд	16
Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	16
Буцаан авсанаа хассан НӨАТ	16
Гаалийн татвар	17
Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	18
Үл хөдлөх хөрөнгийн татвар	18
Онцгой татвар (шатах, тослох материал импортлосон бол)	19
Авто бензин, дизелийн түлшний албан татвар	19
Автомашин, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	19
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	19
Ашигт малтмалын хайгуул, ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	20
Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийгдсэн ордын нөхөн төлбөр	20
Газрын төлбөр	20
Ус ашигласны төлбөр	20
Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр	21
Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	21
Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	21
Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагад төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж	21
Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагад төлсөн үйлчилгээний хөлс	22
Гаалийн үйлчилгээний хураамж	22
Төрийн өмчийн ногдол ашиг	22
Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг	23
Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий аж ахуйн нэгжийн Засгийн газарт ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр	23
Мөнгөн тусламж, хандив	23
Маягтуудыг бэлтгэх	24
Маягтуудын загвар	25
Маягтуудыг бөглөх зааварчилгаа	25
Бүлэг 5: Асуудлууд	26
Цаг хугацаа болон цаг баримтлах байдал	26
Засгийн газрын бүрэн бус мэдээлэл	26
Маягтуудын загвар	27
Маягтуудыг бэлтгэхэд анхаарах зүйлс	27
Маягтуудыг бөглөх зааварчилгаа	27
Маягтад багтах төлбөрүүдийн талаарх нэгдсэн үзэл баримтлал	28

НӨАТ	28
Гаалийн татвар	28
Цаг хугацааны зөрүү- хасалт	28
Төрийн байгууллагуудад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	29
Бүлэг 6: Санал, зөвлөмжүүд	30
Шийдэгдээгүй зөрүүнүүд	30
Цаг хугацаа болон цаг баримтлах байдал	30
Засгийн газрын бүрэн бус мэдээлэл	31
Маягтуудын загвар	32
Маягтуудыг үнэн зөв бэлтгэх нь	32
Маягтуудыг бөглөх зааварчилгаа	32
НӨАТ	32
Гаалийн татвар	32
Цаг хугацааны зөрүү-хасалт	33
Төрийн болон орон нутгийн байгууллагуудад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	33
Бүлэг 7: Дүгнэлт	34
Товчлолууд	35
Хавсралтууд	35
Компанийн тайлангууд	
Алтан Дорнод Монгол	
Адуунчулуун	
Багануур	
Бороо Голд	
Чинхуа МАК Нарийн Сухайт	
Коулд Голд	
Дацан Трейд	
Эрдэс Холдинг	
Эрдэнэт УБК	
Гацуурт	
Айвенхоу Майнз Монголиа Инк	
Жамп	
Монголын Алт	
Эм Жи Эйч	
Монгол Газар	
Монголросцветмет	
Петро Чайна Дайчинь Тамсаг	
Шарын Гол	
Шим Технологи	
Шинь Шинь	
Шивээ Овоо	
Шижир Алт	
Тавантолгой	
Цайрт Минерал	
Улз Гол	

ГҮЙЦЭТГЭХ ХУРААНГУЙ

Монгол улсын анхны ОУИТБС-ын оролцогч талуудын тайлагнасан маягтуудыг харьцуулан нэгтгэх үйл ажиллагааны хүрээнд уул уурхайн компаниудаас төлөгдсөн нийт төлбөр нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан дүнгээс зөрүүтэй байгаа тэрхүү дүнгүүдийг нэгтгэн гаргаж, энэхүү эцсийн тайланг гаргасан болно.

Засгийн газрын хүлээн авсан төлбөрийн талаарх мэдээллийн байдлаас үзэхэд эдгээр нь бүрэн бус, буруу алдаатай бөглөгдсөн болох нь ил байлаа. Энэхүү баримтыг бид өөрсдийн үйл ажиллагааны явцад, ялангуяа их хэмжээний зөрүү ажиглагдаж байгаа хэсгүүдийг дагалдах судалгаа, тодруулгын хүрээнд судлан үзэх үеэр бид ажигласан юм. Тодорхойлон хэлвэл олон тооны яам, агентлагууд, аймаг, сумд нь уул уурхайн компаниудаас хүлээн авсан төлбөрийнхөө талаар бүрэн хэмжээгээр мэдээлэхгүй байх, үлдэх хэсэг нь бүрэн бус, буруу мэдээллийг төвдөө тайлагнаж байгаа нь ажиглагдлаа.

Энэхүү нэгтгэлийн хүрээнд ажиглагдсан өөр нэгэн санаа зовоож буй асуудал нь тайланд дурдсан мэдээлэлд гарч буй их хэмжээний зөрүү, төлсөн болон хүлээн авсан мөнгөн дүнгүүд хоорондоо үл нийцэх байдал байлаа. Компаниудын зүгээс зарим төрлийн татварыг тооцоолохдоо олон тооны татвар, төлбөрийг нэгтгэн, багтаан боддог нь харагдсан ба энэ нь Засгийн газрын зүгээс тайлагнаж буй дүнгээс ихээхэн зөрүүтэй байлаа. Энэ нь тухайн хэсгүүдийг хэрхэн бөглөх, тайлагнах талаарх тодорхой нарийвчилсан зааварчилгаа дутуу байгаагаас ихээхэн хамааралтай болохыг харуулж байна.

2006 оны нэгтгэл дээр гарсан олон тооны шийдэгдээгүй үлдсэн мэдээлэл бүрийн учир шалтгааныг нарийвчлан тодруулах нь зохимжтой практик сонголт биш байлаа. 2007 оны жилийн эцсийн асар их ажлын ачаалалтай энэхүү цаг үед компаниудын зүгээс ч, Засгийн газрын зүгээс ч энэ их хэмжээний, өргөн хүрээний ажлыг, ялангуяа одоогийн энэхүү цаг мөчид хуучирсан буюу 12-24 сарын өмнөх мэдээлэл дээр ажиллан, нэгтгэн бүрэн шийдэж, гүйцэтгэх нь маш хэцүү бөгөөд харин энэ асуудлыг Монголын ОУИТБС цааш цаашдын нэгтгэсэн тайлан гаргах үйл ажиллагаандаа анхаарах шаардлагатай байна.

Дээр дурдагдсан асуудлууд нь цаашид анхаарах гол, үндсэн асуудлуудыг тусгасан болно. Цаашдын нэгтгэсэн тайлан гаргах үйл ажиллагааг амжилттай, үр дүнтэй болгохын тулд дараах зүйлсийг цаашид анхаарах шаардлагатай байна.

А. Засгийн газрын зүгээс өөрийн бүх яам, агентлаг, орон нутгаас төлөгдсөн татвар, хураамж болон уул уурхайн компаниудын үзүүлсэн мөнгөн тусламжийн талаар үнэн зөв мэдээлэл авч байх системийг бий болгох, болон

Б. ОУИТБС-ын зүгээс маягтуудыг хэрхэн бөглөх талаарх зааварчилгаануудыг сайтар хянан үзэж, энэхүү тайлан дээр дурдагдаж байгаа олон төрөл зүйлс, хэсгүүдэд тавигдах шаардлагуудад нийцүүлэн зааварчилгааг тохируулах, боловсруулах

Бүлэг 1: Үндэслэл

Энэхүү тайлан нь Монгол улсын анхдугаар нэгтгэсэн тайлан гаргах үйл ажиллагааны эцсийн үр дүнг нэгтгэн гаргасан болно. Энэ тайлан 2006 оны 12 сарын 31-нээр дуусгавар болсон хуучин мэдээллийг хамаарах бөгөөд энэхүү дурдсан цаг хугацаанаас хойш хууль тогтоомж, татвар болон хэрэгжиж буй үйл явцад ихээхэн өөрчлөлт орсон болох нь дамжиггүй.

Монголын ОУИТБС-ын (Олборлох Үйлдвэрлэлийн Ил Тод Байдлын Санаачилга) хүсэлтээр бид энэхүү нэгтгэлд хамрагдсан уул уурхайн 25 компанийн тайланг нэг бүрчлэн гаргасан юм. Эдгээр тайлангуудыг хавсаргасан ба компанийн тайлангууд нь энэхүү нэгдсэн тайлангийн нэгээхэн бүрэлдэхүүн хэсэг болно.

Энэхүү тайлан дээр дурдагдсан тоон мэдээлэл нь тухайлан дурдаагүйгээс бусад тохиолдолд ,000 буюу мянган төгрөгөөр илэрхийлэгдсэн болно.

ОУИТБС нь Засгийн газрууд, иргэний нийгмийн байгууллагууд, хөрөнгө оруулагчдын дэлхий нийтийн эвслийг байгалийн баялгаас (газрын тос, байгалийн хий болон уул уурхайн ашигт малтмал) олж буй орлогын төлөлт ба хүлээн авалтыг илүү ил тод болгох зорилгын дор нэгтгэдэг. Газрын тос, байгалийн хий, эрдэс баялгаас олж буй орлого нь ийм төрлийн нөөц баялаг ихтэй орнуудын эдийн засгийг өөрчилж, ядуурлыг бууруулахын зэрэгцээ нийт хүн амын амьжиргааны түвшинг дээшлүүлж чаддаг юм.

Монгол улсын Засгийн газраас ОУИТБС-д нэгдэн орох болсоноо 2005 онд зарласан билээ. Үүний дараагийн шатны үйл ажиллагаа болгон Засгийн газар, уул уурхайн компаниуд, иргэний нийгмийн төлөөлөл бүхий ОУИТБС-ын Үндэсний Зөвлөл болон Олон талын оролцоот Ажлын хэсгийг байгуулан ОУИТБС-ыг хэрэгжүүлэх болжээ. ОУИТБС-ыг өдгөө Дэлхийн Банкны ОУИТБС-ын Итгэлийн сангаар дамжуулан олгосон тэтгэлэгийн хүрээнд санхүүжүүлэн хэрэгжүүлж байна. Цомхон бүтэцтэй Ажлын албаар дамжуулан үйл ажиллагаа явуулж буй Ажлын хэсэг нь Монголын ОУИТБС-ын үйл ажиллагааны хөтөлбөр болон талуудын харилцан тохиролцсон тайлагнах маягтуудыг бэлтгэн гаргаж, тухайн маягтуудыг уул уурхайн компаниудын зүгээс төлсөн татвар хураамж, Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан татвар хураамжийг бүх түвшинд (үндэсний, бүс нутгийн болон орон нутгийн) тайлагнахад ашиглах талаарх зөвшилцөлд бүрэн хүрчээ.

Тухайн санаачлагад нэгдэн орох анхны үе шат болох ОУИТБС-ын Үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг боловсруулан, маягтуудыг бэлтгэн гаргах үе шатнаас одоо бодит хэрэгжилтийн үе шатандаа Монгол улс нэгэнт шилжин ороод байна.

Засгийн газар болон уул уурхайн компаниудын зүгээс ОУИТБС-ын тайлангын маягтуудыг бүрэн хэмжээгээр бөглөн, тайлагнаж дуусгасны үндсэн дээр ОУИТБС-ын зүгээс биднийг Олон улсын аудитороор сонгон авч Монгол улсын хэмжээнд хамгийн анхны нэгтгэсэн аудитын тайлан гаргах үүргийг ноогдуулсан билээ. Анхны Монголын ОУИТБС-ын тайланг ойлгомжтой, удирдахад хялбар болгох зорилгоор компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөрийн хамгийн доод түвшинг 200,000,000 төгрөгөөр тогтоон зөвхөн 2006 оны санхүүгийн жилийг хамруулах болсон юм. Энэхүү анх удаа хийгдэж буй тайлангын үр дүнд Монгол улсын хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулж буй уул уурхайн 25 томоохон компанийн үйл ажиллагааг дүгнэн харууллаа.

ОУИТБС-ын гаргасан Гүйцэтгэх ажлын цар хүрээ нь энэхүү төслийн зорилго болон төслийн хүрээнд хийх ажлуудыг дараах байдлаар тодорхойлсон болно.

Зорилтууд

Энэхүү зөвлөх төслийн зорилтууд нь Олон улсын ОУИТБС-ын Нарийн бичгийн дарга нарын газраас гаргасан үйл явцын дагуу уул уурхайн салбарын хийж буй төлбөр болон үүний хүлээн авалтын талаарх ил тод болон хариуцлагатай байдлыг баталгаажуулах зорилготой. Энэхүү үйл ажиллагааны хүрээнд гүйцэтгэх ажил нь уул уурхайн салбарт 2006 онд хийгдсэн төлбөр, тэдгээрийг хүлээн авсан байдлын талаар олон улсын, бие даасан аудиторроор нэгтгэл, дүн шинжилгээ хийлгэх явдал юм.

Гүйцэтгэх ажлууд

Энэ хүрээнд гүйцэтгэх үйл ажиллагаа нь уламжлалт аудитын үйл ажиллагаа биш юм. Гэхдээ энэхүү үйл ажиллагааг гүйцэтгэхэд аудитын дадлага, туршлага ихээхэн шаардлагатай. Тиймээс олон улсын хүлээн зөвшөөрөгдсөн аудиторын ур чадварыг энэхүү үйл ажиллагааг үр дүнтэй гүйцэтгэх зорилгоор татан оролцуулсан болно. Сонгогдсон аудитор нь:

- А. 2006 оны туршид уул уурхайн компаниудын хийсэн бүх төлбөр, тухайн жилд Засгийн газрын хүлээн авсан бүх төлбөрт шинжилгээ хийх. Энэхүү шинжилгээ нь хамгийн анхан шатны түвшинд уул уурхайн компани бүрийн бие даан тайлагнасан маягтууд болон Засгийн газрын зүгээс компани бүрээр гаргасан маягтууд дээр суурилах болно. Шаардлагатай тохиолдолд аудиторуд нь тухайн төлбөр болон тэдгээрийг хүлээн авсан талаарх хамаарах бүх анхан шатны мэдээлэл, баримтыг шалгаж болно.
- Б. Англи болон Монгол хэл дээр нэгдсэн тайланг гарган үүндээ нэгтгэсэн байдлаар компаниудын хийсэн төлбөр болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан талаарх мэдээллийг дүгнэн оруулна. Аудитор нь холбогдох бүх талуудтай хамтран ажиллаж төлбөр болон тэдгээрийн зөрүүний талаарх тайлбарыг гаргах бөгөөд мөн тайлан нь ямарваа нэгэн тайлбаргүй, учир нь тогтоогдоогүй зөрүүний талаарх мэдээллийг багтаана. Тайланд аудиторын зүгээс мэдээллийн чанар болон энэхүү үйл явцын талаарх санал бодлыг мөн тусгана. Аудиторууд нь энэхүү үйл явцыг цаашид хэрхэн сайжруулж болох талаарх санал, зөвлөмжүүдээ мөн багтаана.

Гүйцэтгэх ажлын тодорхойлолтод мөн дурдсанчлан аудиторуудын гүйцэтгэх үүрэг нь санхүүгийн бүх баримт бичгүүдэд шалгалт хийх, хянах болон дүгнэлт гаргах явдал биш бөгөөд харин аудиторт өргөн барьсан санхүүгийн тайлангууд дээр өөрсдийн санал бодол, дүгнэлтээ илэрхийлэх явдал юм. Энэхүү санал бодлоо илэрхийлэхдээ аудитор нь Олон улсын аудитын стандартуудыг баримтлах бөгөөд тухайн системийг үнэлэх өөрийн хүрээ болон санхүүгийн тайланд дурдагдсан баримтуудын түвшинд үнэлэлт дүгнэлт хийх болно.

Бүлэг 2: Хандлага

Энэхүү хүлээсэн үүргээ гүйцэтгэхдээ бид Олон улсын аудитын стандартуудыг баримталсан бөгөөд тухайн стандартууд болон гэрээний дагуу зөвшилцсөн бүхий л үйл явцуудыг үйл ажиллагаандаа бүрэн ашиглан, хэрэгжүүлсэн болно. Бидний баримталсан үйл явц, хандлага болон аргачлал нь 2007 оны 10 сарын 17-ны өдрийн Техникийн төсөлд тусгагдсан бөгөөд энэхүү тайланг ойлгоход тус болох мэдээлэл хүргэх үүднээс доор мөн товч дурдагдсан болно.

Төслийн зорилго нь ил тод байдлыг бий болгоход шаардагдах мэдээллээр ханган өгөх явдал юм. Төлбөрийг буруу зарцуулан удирдсан болон авлигын эх үүсвэр болгосон зэрэг үндэслэлийг гарган ирэх нь гол бус харин хариуцлагатай байдлыг бий болгоход туслалцаа үзүүлэхүйц мэдээллээр хангах явдал юм.

Гүйцэтгэх ажлын тодорхойлолтод зааснаар шаардлагатай тохиолдолд аудитор нь төлбөр болон түүнийг хүлээн авсан талаарх мэдээлэл, баримтуудтай танилцах эрхтэй ч энэ нь аудитор нь баримт, ваучер зэрэг бүх анхан шатны мэдээллийг бүрэн шалгана гэсэн утга агуулаагүй болно.

Мөн энэхүү төслийн Гүйцэтгэх ажлын тодорхойлолтод тухайн компани болон Засгийн газрын хэмжээний нууц мэдээлэл, баримтад нэвтрэн орох талаарх хууль эрх зүйн үндсийг бүрэн заагаагүй. Харин бидний зүгээс мэдээлэл хүссэн хүсэлт гарган үүнийг компаниуд сайн дурын үндсэн дээр биелүүлэх нөхцлийг сонгосон болно.

Гүйцэтгэх ажлын тодорхойлолтоор бидэнд 2006 оны туршид компаниудын зүгээс Засгийн газарт хандан хийсэн төлбөр, Засгийн газрын зүгээс компаниудаас хүлээн авсан төлбөрийн талаарх бүх материалууд дээр дүн шинжилгээ хийх шаардлага тавьсан. Мөн үүнд дурдсанаар дүн шинжилгээ нь компани болгоны бөглөн өгсөн тайлагнах маягт, Засгийн газрын зүгээс компани болгоноор гаргасан маягтууд дээр үндэслэн хийхийг даалгасан болно.

Гүйцэтгэх ажлын тодорхойлолт нь биднээс Засгийн газрын тайлагнасан төлбөр хүлээн авсан талаарх мэдээллийг уул уурхайн компаниудын зүгээс тайлагнасан дүнтэй нэгтгэн, харьцуулан нийцүүлэх, мөн Засгийн газрын зүгээс тайлагнаж байгаа мэдээ нь бүрэн, үнэн зөв эсэхийг шалгахыг үүрэгдсэн юм.

Засгийн газрын зүгээс ямар нэгэн татвар, төлбөр, хураамж зэрэг дээр тайлагнасан дүн нь компанийн зүгээс тайлагнасан дүнтэй нийцсэн тохиолдолд Засгийн газрын тайлагнасан дүн нь бүрэн баталгаажна. Өөрөөр хэлвэл бие даасан хоёр талын тайлагнасан дүн нийлсэн бол Засгийн газрын дүн баталгаажиж, төслийн зорилго биелэгдсэн хэмээн тооцно. Энэ тохиолдолд анхан шатны бүртгэлийг шалгах шаардлага үгүй юм.

Компанийн болон Засгийн газрын маягт дээр тусгагдаагүй өөр ямар нэгэн төлбөр Засгийн газарт хийгдсэн эсэхийг баталаажуулахгүй. Тодорхой нэгэн татварын төлбөр болон үүнийг хүлээн авсан талаарх мэдээлэл байхгүй нь тухайн татвар төлөгдөөгүй болохыг илэрхийлэх албагүй бөгөөд энэ тохиолдол болгоныг илрүүлэн гаргах нь бидний үүрэг биш юм. Мөн ийм төрлийн орхигдсон зүйлсийг илрүүлэн олох нь ихээхэн хүндрэлтэй, тухайн компанийн бүх бүртгэлийн талаарх бүрэн мэдээллийг шалгасан ч илрүүлэх нь бараг боломжгүй юм.

Компанийн зүгээс хийсэн төлбөр болон Засгийн газрын хүлээн авсан тайлан дээр зөрүү гарсан бол компанийн зүгээс төлсөн бүх төлбөрийг эргэн баримтаар нь шалгах

нь зөвхөн тийм баримт байгаа эсэхийг баталгаажуулахаас бус ямар шалтгааны улмаас тухайн төлбөр нь Засгийн газрын тайланд тусаагүй болохыг шалган илрүүлэхгүй билээ.

Уул уурхайн компаниудын нягтлан бодох бүртгэл нь өмнө нь аудитын шалгалтаар баталгаажсан болохыг мөн дурдаад олон тооны компаниуд өөрийн удирдлагын мэдээллийг гарган авах, иж бүрэн уул уурхайн үйл ажиллагааг хянах зэрэг зорилгоор эмх цэгцтэй бүртгэлд хөтлөн, байнга аудит хийлгэж байх хэрэгтэй байдаг болохыг дурдаж байна. Зарим компаниуд нь хувьцаа эзэмшигчдийн хяналт дор байдаг ба томоохон хэмжээний үндэстэн дамнасан компаниудын хувьд нягтлан бодох, бүртгэл, тайлан, хяналт, аудит зэрэг нь заавал гүйцэтгэх үүрэг байдаг билээ.

Зөрүү илэрсэн тохиолдолд, тэдгээрийг хянан шийдвэрлэх үйл явц нь дараах байдлаар тодорхойлогдоно. Үүнд:

- А. Оролцогч тал болгоноос төлбөрийн талаарх нарийвчилсан мэдээллийг авах/ тэдний маягт дээр байгаа төлбөрийг хүлээн авсан болохыг баталгаажуулах. Эдгээр нарийвчилсан мэдээлэл нь төлсөн дүн, төлбөр хийсэн өдөр/ хүлээн авсан өдөр болон төлөгч/хүлээн авагчийн нэрсийг багтаах ёстой.
- Б. Хүлээн авсан мэдээллийг харьцуулан гарч байгаа зөрүүнүүдийг тогтоон тэдгээр зөрүү үүссэн шалтгааныг судлах.

Дээрх дээр үндэслэн бид дараах зүйлсийг гүйцэтгээд байна.

- А. Засгийн газрын зүгээс тайлагнасан болон компанийн зүгээс тайлагнасан маягт нэг бүрийг тулган шалгах
- Б. Компани бүрээр маягтын хэсэг тус бүр дээр зөрүүнүүдийг тогтоох
- В. ОУИТБС-аас зөрүүнүүдийг бага болон их хэмжээний хэмээн ангилах ямар нэгэн шалгуур үзүүлэлтийг гаргаагүй тул бид энэхүү төсөлд зориулан өөрийн тусгай ангилалыг бий болгосон.
- Г. Дээр дурдсан мэдээллүүдийг Засгийн газрын мэдээлэл болон компанийн тайлан, нийт зөрүү болон их хэмжээний зөрүү зэргээр нь нэгтгэн гаргасан.
- Д. Компаниуд болон Засгийн газрыг төлөөлөн тайлан гаргасан ҮТЕГ-аас зөрүү үүсээд байгаа хэсэг болгон дээр нарийвчилсан мэдээллийг гарган өгөхийг хүссэн.
- Е. ҮТЕГ-ын ажилтнуудтай уулзан өөрсдийн хүсэлтийг тавьж ялангуяа НӨАТ болон гаалийн татвар дээр гараад байгаа зөрүүг тайлбарлахыг хүссэн. Эдгээр хоёр хэсэг дээр гараад байгаа системийн асуудлын талаар дурдаж үүнийг мөн өөрсдийн зөрүүний дүн шинжилгээнд тусгасан.
- Ё. Сонгогдсон зарим компанитай биечлэн уулзан өөрсдийн хүсэлтэд хариулт авч Айвенхоу Майнз, Бороо Голд болон Цайрт Минерал компаниудтай холбогдон, уулзаж өөр бусад компаниудтай утсаар болон бусад байдлаар байнга харилцан тэдгээрийн гарган өгсөн мэдээллийн талаар ярилцсан.
- Ж. Дараа, дараагийн уулзалтуудыг ҮТЕГ-тай хийж, тус газраас өгсөн

мэдээллийг нарийвчлан задлан ярилцаж, санал солилцсон.

3. Нэгтгэлийг гаргах явцад гаалийн татвартайгаар хамааралтай үүсээд байгаа асуудлуудын талаар ГЕГ-тай уулзан ярилцсан.

И. Дээр дурдсан ажлуудын хүрээнд болон тэдэн дээр үндэслэн үйл явцын талаарх санал зөвлөмжүүдээ гаргасан.

Дээр дурдсаны дагуу ОУИТБС нь сайн дурын үндсэн дээр нэгдэн ордог, компаниуд, Засгийн газар, хөрөнгө оруулагчид болон иргэний нийгмийн байгууллагуудын дэмжлэг бүхий санаачлага юм. Засгийн газрын төсвийн асуудлаарх ил тод байдлыг сайжруулах өөр бусад үйл ажиллагааны хажуугаар ОУИТБС нь иргэд өөрийн Засгийн газраас дээрх дурдагдсан орлогын зарцуулалтад хариуцлагатай хандахыг шаардах шинэ үйл явцыг эхлүүлж байна.

ОУИТБС-ын зорилт нь ил тод байдлыг сайжруулж, ингэснээр хариуцлагатай байдлыг нэмэгдүүлэн авлигаас сэргийлэх явдал билээ. Тиймээс энэхүү төсөл нь ил тод, нээлттэй байдалд чухал шаардлагатай мэдээллээр ханган өгөх зорилготой юм. Төсөл нь мөн төлбөрийг буруу зарцуулан удирдсан болон авлигын эх үүсвэр болгосон зэрэг үндэслэлийг гарган ирэх бус харин хариуцлагатай байдлыг бий болгоход туслалцаа үзүүлэх мэдээллээр хангах зорилготой юм.

Энэхүү нэгтгэсэн аудит нь Монгол улсад хийгдсэн хамгийн анхны нэгтгэл юм. Хэдий хэмжээгээр энэхүү үйл ажиллагааг урьдчилан төлөвлөсөн, энэхүү төлөвлөлт нь хэр сайн явагдсанаас үл хамааран аль ч улсад явагдаж байгаа ижил төрлийн үйл явц нь өөрийн анхны жилдээ төлөвлөлтийн үе шатанд олж хараагүй асуудлуудыг нээн илрүүлэн гаргадаг билээ. Мөн нэгтгэл дээр гарсан зөрүүнүүд нь шийдэгдэх боломжгүй байх явдал гарч болох бөгөөд энэ нь ихэвчлэн энэхүү бүхэл үйл явцад үүсэн гарч буй асуудал, хүндрэлүүдээс хамааран үүсдэгийг тэмдэглэх нь зүйтэй.

Энэхүү анхны нэгтгэлд цөөн тооны компани хамрагдсан нь дээрх асуудлуудаас үүдэн гарсан болохыг тэмдэглэж байна. Зарим талаар энэ анхны нэгтгэл нь туршилтын төсөл байдлаар үнэлэгдэн, тооцогдох бөгөөд энэ талаарх зарим хэт явцуу санал дүгнэлтийг гаргахаас өмнө энэ талыг нь сайтар тунгаан, бодож үзэх нь зүйтэй. Энэ нөхцөлд тухайн үйл явцыг судлан үзэх, тэдгээрийг сайжруулах санал зөвлөмжийг боловсруулах зэрэг нь хамгийн чухал явдал бөгөөд зөвхөн нэгтгэлийн үед гарсан зөрүүний хэмжээгээр төслийн үр дүнг хэмжих боломжгүй юм.

Бүлэг 3: Үйл явц

Мэдээлэл цуглуулах

Компаниудын зүгээс хийсэн төлбөр болон Засгийн газрын зүгээс хураан авсан татвар хураамжийн талаарх мэдээлэл цуглуулах үйл явц нь дараах байдлаар явагдсан болно.

А. Компаниудын зүгээс хийсэн төлбөрүүд

Уул уурхайн салбарт ажиллаж байгаа компаниуд нь өөрсдийн зүгээс Засгийн газрын харьяа байгууллагууд, агентлагуудад төлсөн төлбөрийн талаарх нэгдсэн мэдээг Монголын ОУИТБС-ын Маягт 1-ийн дагуу тайлагнан хүргүүлсэн.

Монголын ОУИТБС нь компаниудын төлбөрийн талаарх мэдээллийг Майкрософт Ексел програмд оруулан компани бүрээр төлбөрийн дүнгүүдийг гаргасан.

Б. Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр

Уул уурхайн компаниуд нь өөрсдийн татвар хураамжид төлж байгаа мөнгийг Засгийн газрын бүх түвшинд хийдэг бөгөөд үүний тоонд яам, агентлагууд, орон нутгийн аймаг сумын түвшинд болон сургууль зэрэг орон нутгийн байгууллагуудтай мөн харьцаж төлбөрөө хийдэг юм.

Засгийн газрын харьяа байгууллагууд болон агентлагууд нь уул уурхайн үйл ажиллагаа эрхлэж буй компаниудаас хүлээн авсан татвар, хураамж зэргийг ОУИТБС-ын Маягт 2-ын дагуу дагуу тайлагнах үүрэг хүлээсэн бөгөөд энэхүү маягт дээр 2006 оны санхүүгийн жилд уул уурхайн компаниудаас хийсэн төлбөрийг компани тус бүрээр нь нарийвчлан гаргах үүрэг хүлээсэн.

Эдгээр маягтуудыг Үндэсний Татварын Ерөнхий Газарт хүргүүлэн нэгдсэн тайлан болгон Маягт 3-ын дагуу компани тус бүрээр нь нэгдсэн тайланг гаргажээ.

Маягт 3-ыг (Засгийн газрын зүгээс компани тус бүрээр гаргасан нэгдсэн тайлан) Санхүү Эдийн Засгийн Яаманд хүргүүлэн баталгаажуулах үйл ажиллагааг мөн эрхлэн явуулсан.

Монголын ОУИТБС-ын зүгээс Засгийн газрын хүлээн авсан төлбөрийн нэгдсэн тайланг Майкрософт Ексел програмд оруулан, компани бүрээр төлсөн төлбөрийг маягтын дагуу гаргажээ.

В. Монголын ОУИТБС-ын Маягт 4

Энэхүү маягт нь уул уурхайн компаниуд өөрийн үйлдвэрлэл, борлуулалт болон ашиг орлогын талаарх мэдээллийг Ашигт Малтмал Газрын Тосны Хэрэг Эрхлэх Газарт тайлагнан улмаар тухайн агентлагийн зүгээс Монголын ОУИТБС-д нэгдсэн тайлан гарган өгөх зорилгоор хэрэглэхээр боловсруулагдсан юм. Монголын ОУИТБС-ын зүгээс бидэнд мэдээлснээр энэхүү үйл явц нь одоогийн байдлаар бүрэн хэмжээгээр хэрэгжиж эхлээгүй байгаа ажээ.

Г. Монголын ОУИТБС-ын зүгээс бидэнд мөн мэдээлсэнээр Маягт дээр багтсан зарим төрөл дээрх мэдээллийг цуглуулахгүй байхаар шийдсэн байна. Эдгээр нь

Татварууд

2.а.9

Хувь хүний орлогын албан татвар

- 2.a.10 Ажил олгогчийн зүгээс төлсөн нийгмийн даатгалын шимтгэл
- 2.a.11 Ажилтны зүгээс төлсөн нийгмийн даатгалын шимтгэл
- 2.a.12 Бусад
Бусад татвар мөнгөн дүнгээр

Төлбөр

- 2.6.9 Лицензын төлбөр

Хураамж, үйлчилгээний хөлс

- 2.b.3 Гаалийн хураамж\татвар

Монголын ОУИТБС-ын зүгээс компанийн сайн дурын үндсэн дээр тайлагнасан Маягт-1 ын 2 дугаар хэсэг дээрх ашиг орлогийн мөнгөн урсгалын хэсгийг орхихыг хүссэн болно.

Нэгтгэл

Компаниудын зүгээс төлсөн татвар хураамж болон Засгийн газрын зүгээс тэдгээрийг хүлээн авсан талаарх нарийвчилсан мэдээллийг Монголын ОУИТБС-ын гаргасан нэгдсэн мэдээллээс авч ашиглан тэдгээрийг уул уурхайн компани бүрээр Майкрософт Ексел програм дээр оруулан улмаар компаниудын төлсөн татвар хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан тооны хоорондын зөрөөг тодруулан гаргасан болно.

Бидэнд мэдээлсэнээр Монголын ОУИТБС-ын зүгээс компанийн болон Засгийн газрын хоорондын дүнгийн зөрөөг их болон бага хэмжээний хэмээх ангилалд хамруулаагүй байсан бөгөөд бидэнд хандан мэргэжлийн үүднээс үнэлэлт дүгнэлт өгөн ийм төрлийн ангилалд хамруулах шалгуур үзүүлэлтүүдийг гаргахыг хүсэмжилсэн билээ.

Бидний Гүйцэтгэх ажлын тодорхойлолтод заасанчлан компани тус бүрээр болон нэгдсэн байдлаар тайлан гаргах үүргийн дагуу бид татвар, хураамж болгонд хамаарах ангилалыг ерөнхийлөн гаргаж компаниудаас хүлээн авсан хэмээн Засгийн газрын зүгээс тайлагнаж буй нийт үнийн дүнд гарч буй 5 хүртэлх хувийн зөрүүг нь бага хэмжээний хэмээн тооцсон болно. Гэхдээ бидний зүгээс нийт мөнгөн дүн болон баримтын хэмжээнээс хамааран Эрдэнэт компани дээр өөр үндэслэлийг ашигласан болно. Эрдэнэт компанийн хувьд бид 500,000,000 (эсвэл Засгийн газрын зүгээс Эрдэнэт компаниас хүлээн авсан хэмээн тайлагнасан төлбөрийн 0.14%) болон түүнээс дээш хэмжээний зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Дээр дурдсан шалгуур үзүүлэлтүүдийн дагуу гарч буй зөрүүг бага хэмжээний болон их хэмжээний хэмээн ангилсан юм.

Анхан шатны харьцуулалт

Бүх компаниудын хийсэн төлбөрийн нэгдсэн дүн (Маягт #1) болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр хураамжийн нийт дүнгийн (Маягт #2) хоорондын зөрүү нь доор нарийвчлан дурдсанчлан 96,826,863 мянган төгрөг болж байна. Үүнд:

Төлбөр болон хүлээн авсан төрлөөр нь хийсэн шинжилгээ

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн төлбөр (мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөр (мянган төгрөгөөр)	Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү (мянган төгрөгөөр)
Нийт татвар	333,583,355	324,333,6698	-9,249,687

Нийт төлбөр	60,607,740	42,288,902	-18,318,838
Нийт хураамж	2,211,858	0	-2,211,858
Нийт ногдол ашиг	98,440,436	38,337,637	-60,102,799
Нийт төлбөрүүд	3,012,958	2,671	-3,010,287
Нийт хандив, тусламж	4,236,863	303,469	-3,933,394
Нийт	502,093,210	405,266,347	-96,826,863

Компани бүрээр хийсэн шинжилгээ

Компанийн нэр	Компанийн зүгээс төлсөн төлбөр (мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөр (мянган төгрөгөөр)	Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү (мянган төгрөгөөр)
Шарын Гол	1,221,763	608,111	-613,652
Багануур	3,461,022	3,558,023	97,001
Чинхуа МАК			
Нарийн Сухайт	2,610,141	874,639	-1,735,502
Айвенхоу Майнз Монголиа Инк	9,433,535	1,558,946	-7,874,589
Цайрт Минерал	4,197,473	5,831,067	1,633,594
Бороо Голд	11,546,790	5,208,579	-6,338,211
Шижир Алт	6,296,953	4,658,998	-1,637,954
Улз Гол	634,622	498,465	-136,157
Жамп	696,604	618,069	-78,534
Коулд Голд	309,511	286,602	-22,909
Шинь Шинь	744,270	15,370	-728,900
Эрдэс холдинг	387,665	317,526	-70,139
Монросцветмет	1,883,080	902,599	-980,481
МАК	1,063,208	767,504	-295,703
Петро Чайна	3,958,905	46,444	-3,912,461
Дацан Трейд	473,738	257,220	-216,518
Алтан Дорнод	6,602,335	3,879,604	-2,722,730
Гацуурт	2,043,194	2,054,916	11,722
Шивээ Овоо	1,076,349	1,039,224	-37,125
Адуунчулуун	263,622	253,810	-9,812
Шим Технологи	324,267	305,197	-19,069
Монгол Газар	77,889	275,364	197,476
Эм-Жи-Эйч	842,884	686,811	-156,073
Тавантолгой	4,266,361	4,451,988	185,628
Эрдэнэтийг оруулаагүй нийт дүн	64,416,179	38,955,077	-25,461,102
Эрдэнэт УБК	437,677,031	366,311,270	-71,365,761
Нийлбэр дүн	502,093,210	405,266,347	-96,826,863

Эдгээр зөрүүтэй дүнгүүдийн талаарх нарийвчилсан шинжилгээг Хавсралт А-д үзүүлсэн болно.

Дээр дурдагдсан цэвэр зөрүүнүүд нь эерэг буюу нэмэх цэвэр зөрөө (Засгийн газрын зүгээс тайлагнасан маягт дээр компанийн зүгээс гаргасан тоотой зөрсөн хэмжээ) болон

сөрөг буюу хасах зөрүү (Компанийн зүгээс тайлагнасан маягт дээр Засгийн газрын зүгээс гаргасан тоотой зөрсөн хэмжээ) харуулж байгаа юм. Нийт эерэг буюу + болон сөрөг буюу - зөрүүний хэлбэлзлийг дараах байдлаар харуулж байна.

Эерэг зөрүү	6,407,478
Сөрөг зөрүү	<u>-103,234,341</u>
	<u>-96,826,863</u>

Дээр дурдсан дүн шинжилгээ нь ихээхэн ноцтой асуудлуудыг үүсгэж байгаа бөгөөд компаниуд нь Засгийн газрын хүлээн авсанаас мөнгөн дүнгээрээ хавьгүй их хэмжээний мөнгийг тайлагнасан байлаа. Энэхүү их хэмжээний зөрүү нь Засгийн газрын хэрэглэж буй маягт нь бүрэн бөглөгдөөгүй, эсвэл үнэн зөв бус, уул уурхайн компаниудын төлсөн бүх татвар, төлбөр, хураамж, ногдол ашиг болон мөнгөн тусламжийг бүртгэн авч тайлагнаагүй байна.

Тоон дүнгийн зөрүү нь тайлан дээрх бүх л төрөл, зүйл бүрээр илэрсэний хажуугаар ихэнх компанийн хувьд гаалийн татварын хэмжээн дээр зөрүүтэй тоо ихээр гарсан болно. Нийт 23 компаниас өргөн мэдүүлсэн маягтын төлсөн төлбөр болон тэдгээрт хамаарах хүлээн авсан хэмжээ нь хоорондоо нийцэхгүй байлаа.

Компани болгон дээр гарсан зөрүүг дээр дурдсан шалгуур үзүүлэлтийн дагуу бага хэмжээний болон их хэмжээний хэмээн ангилсан. Энэхүү үндэслэлээр дээрх нэгдсэн тайланд дурдсан тоо хэмжээнээс 95,094,967 мянган төгрөгийн цэвэр зөрүү нь их хэмжээний хэмээх ангилалд багтсан ба 1,731,896 буюу 1,79% нь бага хэмжээний хэмээх ангилалд багтах болжээ. Хавсралт Б.

Доор дурдагдсан 3 компанийн хувьд их хэмжээний зөрүү байгаагүй болно. Үүнд:

Багануур
Коулд Голд
Адуунчулуун

Зөрүүг тодруулан шинжлэх нь

Илрээд байгаа зөрүүнүүд дээр дүн шинжилгээ хийж эхлэхээс өмнө бид гаалийн татварын хэсэг дээр ихээхэн системтэй асуудал үүсээд байгаа болохыг ажигласан юм. Тийм учраас бид УТЕГ-ынхантай уулзан энэхүү асуудлаар дахин хянан шалгах, үүн дээр ямар үйл явцын улмаас их хэмжээний зөрүү үүсээд байгаа эсэхийг нягтлаж өгөхийг хүсэмжилсэн юм. Энэхүү уулзалтаар бид мөн НӨАТ дээр байгаа хэд хэдэн томоохон хэмжээний зөрүүнүүдийг мэдээлэн эдгээрт хамаарах тайлбарыг гарган өгөхийг хүсэмжилсэн болно.

Их хэмжээний зөрүү илэрсэн нийт 22 компанид Монгол хэл дээр орчуулсан факсыг илгээн тухайн их хэмжээний зөрүү болгон дээр нарийвчилсан мэдээллийг хүргүүлэхийг хүсэмжилж компани бүрээс тухайн төлбөрүүдийг хийсэн өдөр, хэмжээ, хүлээн авагчийн нэр зэргийг бидэнд гарган өгч дээрх их хэмжээний зөрүүг шалган шийдвэрлэхэд тусалцаа үзүүлэхийг хүссэн.

Үүний ижил факсыг мөн УТЕГ-т илгээн дээр дурдсан компани болгон дээр үүсээд байгаа зөрүүнүүдийн талаарх тайлбарыг бидэнд ирүүлэхийг хүссэн болно.

2008 оны 1 сарын 14-ны өдөр төлөвлөгдсөн ОУИТБС-ын Ажлын хэсгийн уулзалтын өмнө тайланг анхан шатны түвшинд бэлтгэх, үүнийг Монгол хэл дээр орчуулан гаргах зэрэг үйл ажиллагаанд тодорхой цаг гаргах зорилгоор бидний зүгээс 2008 оны 1 сарын

9-ны өдрөөс хойш ирсэн ямар нэгэн хариу болон тодруулгыг Ажлын хэсэгт зориулсан тайланд тусгахгүй байхаар шийдсэн юм.

Тодорхой тооны компаниудаас хариулт хүлээн авсан ч гэсэн зарим компаниуд ялангуяа УТЕГ-аас бидэнд ямар нэгэн хариулт, нэмэлт тодруулга ирүүлээгүй байсан нь эдгээр баримтууд нь 2008 оны 1 сарын 14-ны өдрийн нэгтгэлийн тайлан дээр багтаж орохгүйд хүрсэн юм. Улмаар бид хариулт ирээгүй байгаа компаниудтай эргэн холбоо барьж тодруулга хүсэх болон 2008 оны 1 сарын 7-ны өдөр УТЕГ-тай дараагийн уулзалтыг зохион байгуулж их хэмжээний зөрүү илэрсэн компаниудын мэдээллийг шалгах үйл явцын талаар судлан үзсэн. Энэхүү уулзалтаар бидний хүсэлтийн хариунд ямар зүйл хийж байгаа болохыг судлан маш бага хэмжээний зүйлс хийгдээд байгааг мэдсэн билээ. Энэхүү үйл явцыг түргэсгэхийн тулд бид УТЕГ-т өөрсдийн гаргасан компани тус бүрээрх тайланг өргөн барьсан болно. Энэхүү уулзалтаар Засгийн газрын маягтыг нягтлан шалгасан эцсийн тайланг 2008 оны 1 сарын 10 гэхэд бидэнд ирүүлэх болохыг баталгаажуулсан бөгөөд энэ нь хүлээн авахад хэцүү шахуу хугацаа байсан ч гэсэн бидний зүгээс өөр сонголт байгаагүй болно. Бид мөн гаалийн татварын талаарх асуудлыг ГЕГ-аас тодруулж болох талаар мэдээлэл авсан билээ.

2008 оны 1 сарын 9-ны өдөр Монгол улсын ГЕГ-ын холбогдох хүмүүстэй уулзсан. Гаалийн албаныхан гаалийн татвар, НӨАТ болон онцгой татварыг хэрхэн ноогдуулан хураадаг талаарх мэдээллийг бидэнд өгөн үүний хажуугаар өөрийн үзүүлдэг гаалийн баталгаат агуулахын үйлчилгээний хураамжын талаар дэлгэрэнгүй мэдээллийг өгсөн.

Үүсээд байсан зөрүүнээс хараад бидний ажиглалтаар гаалийн газраас үйлчилгээний хөлсийг татварт багтаан тооцдоггүй тул энэ баримтаас үүдэн зарим хэмжээний зөрүүнүүд үүсээд байгаа болохыг илрүүлсэн. Зарим компаниуд нь энэ төрлийн үйлчилгээний хураамжийг татвар хэмээх хэсэг дээр нэмэн тайлагнасан байсан нь мэдэгдсэн.

Гаалийн татварын хэсэг дээр илэрсэн зөрчлүүдийг тусгайлан тэмдэглэсэн тайланг ГЕГ-т гарган өгсөн бөгөөд тус газраас 2008 оны 1 сарын 11-ны өдрийн үдээс хойш нягтлан шалгасан тайланг гарган өгөхөөр болсон.

2008 оны 1 сарын 10-ны өдөр бид УТЕГ-ын ажилтнуудтай дахин уулзаж ярилцсан бөгөөд энэ үеэр тус газраас бидэнд томоохон хэмжээний мэдээлэх хуудсыг өгсөн юм. Энэхүү материалд бидний хүсэлтэд дурдсан мэдээллийг бүрэн агуулаагүй ч, Засгийн газрын мэдээлэлтэй холбоотой зарим мэдээлэл багтсан байсан юм. Хамгийн чухал нь тухайн материал нь зөвхөн их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсгүүдэд хамаарах мэдээллийг өгөөд зогсохгүй бидний 2007 оны 1 сарын 7-ны өдөр гаргасан тайлан дээрх бүх компанийн тайлантай холбоотой мэдээллүүд мөн байсан юм.

УТЕГ-ын гаргасан материалаас үзвэл өмнө нь Засгийн газрын маягт дээр тусгагдан тайлагнасан олон дүн хэмжээнд засвар хийж өөрчилсөн байлаа. Эдгээр өөрчлөлтүүд нь их хэмжээний зөрүү илрээд байсан зарим зөрүүг тайлбарлаад зогсохгүй, бага хэмжээний зөрүүтэй болон огт зөрүүгүй байсан зарим зүйлс дээр ч гэсэн ихээхэн өөрчлөлтийг оруулахад хүргэсэн юм.

УТЕГ-аас гарган өгсөн материал бидэнд Засгийн газрын тайлан дээр байгаа бүх компанийн төлбөр бүрийг эргэн шалгах шаардлагыг үүсгэсэн. Хэдийгээр зарим нэгэн их хэмжээний зөрүү нь шийдэгдсэн ч (зарим нь их хэмжээнээс бага гэсэн ангилалд орох гэх мэт) гэсэн, өмнө нь бага хэмжээний байсан зүйлс дээр шинээр их хэмжээний зөрүүнүүдийг үүсгэх хүндрэлийг учруулсан.

Хоёрын зэрэг компаниас хүлээгдэж байсан хариултауд нь 2008 оны 10 болон 11-нд өөр нэгэн компанийн хоёрдахь удаагийн тодруулгатай хамтаар бидэнд ирсэн бөгөөд эдгээр

хариун дээр тэрхүү компаниудын өмнө нь тайлагнасан байсан дүн хэмжээ нь ихээхэн хэмжээгээр өөрчлөгдсөн байлаа.

ГЕГ-аас авах ёстой мэдээллийг 2008 оны 1 сарын 11-ны өдөр бүрэн хэмжээгээр хүлээн авсан. Энэхүү ГЕГ-аас өгсөн мэдээлэл нь ҮТЕГ болон Засгийн газрын зүгээс тайлагнан гаргасан аль ч маягтын тоон дүнтэй нийцэхгүй байсан ч хоёрын зэрэг их хэмжээний зөрүүний учир шалтгааныг тодруулан гаргаж өгсөн болно.

Дээд хэсэг дээр дурдагдсан асуудлуудаас үүдэн гарсан их хэмжээний нэмэгдэл ажлаас шалтгаалан 2008 оны 1 сарын 14-нд хуралдсан ОУИТБС-ын Ажлын хэсгийн хуралд бүрэн хэмжээний тайланг өргөн мэдүүлэх боломжгүй болоод байсан билээ. Үүний улмаас бид анхан шатны бүрэн бус хэмжээний тайланг гарган гишүүдэд тараах хэрэгтэй болсон бөгөөд энэ талаарх бүх мэдээллийг тухайн тайлангын нүүр хуудсан дээр дурдсан болно. Тэр анхан шатны тайлан нь зөвхөн үүсээд байгаа зөрүүнүүдийг тодорхойлсон тайлан байсан ба тусгагдаад байсан санал зөвлөмж нь тухайн үедээ эцэслэн боловсруулагдаагүй байсан болно.

Бүлэг 4: Тодруулга

Нэгтгэсэн зөрүү

ҮТЕГ-аас Засгийн газрын тайланд багтаан мэдээлсэн өөрчлөлтүүд болон компаниудын зүгээс хийсэн өөрчлөлт зэргийг шинээр тооцоолон тусгасны дараагаар нэгтгэсэн зөрүүний хэмжээ нь доорх байдлаар гарлаа.

	Маягт	Тодотгол	Баланс
Засгийн газрын хүлээн авсан хэмжээ	405,266,347	61,927,252	467,193,600
Компанийн төлсөн хэмжээ	-502,093,210	9,805,457	-492,287,753
Зөрүү	-96,826,863	71,732,709	-25,094,153

Энэхүү өөрчлөлтүүдийн талаарх нэгтгэсэн мэдээллийг Хавсралт Г-гээс үзнэ үү.

Татвар төлбөрүүд

Доор дурдсан мэдээллүүд нь маягт дээр дурдагдсан байгаа бие даасан татвар, мөр, хэсэг болгоныг сонгон авч тухайн хэсэг дээрх нийт дүнг нэгтгэн, үүнээс үүдсэн их хэмжээний зөрүү, болон тэдгээрийн учир шалтгаан зэргийг бүрэн агуулсан дүгнэлт, тойм хэсэг болно. Компани болгоны төлсөн мөнгө, тухайн төлбөрийг хүлээн авсан байдал болон зөрүүнүүд нь шийдэгдсэн болон шийдэгдээгүй эсэхийг компанийн тайлан болгоноор нь тусгай хавсаргасан ба тухайн тайлангуудыг энэхүү тайлангийн нэгэн бүрэлдхүүн хэсэг хэмээн үзэж болно.

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	-132,122,838	- 464,433	-132,587,271
Засгийн газар	<u>134,635,576</u>	<u>7,725</u>	<u>134,627,851</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>2,512,738</u>	<u>- 472,158</u>	<u>2,040,580</u>

Энэхүү хэсэг дээр үлдсэн шийдэгдээгүй хамгийн гол асуудал нь НӨАТ-ын буцаан авалтын өрийг орлогын албан татвар болон бусад татварт суутган тооцох явдал байлаа. ОУИТБС-ын маягт дээрх зааварчилгаанууд нь энэ талаар нарийн тодорхой мэдээлэл, зааварчилгааг хангаж өгөөгүйн улмаас компанийн зүгээс гаргасан тайлан болон татварын албаны зүгээс гаргасан тайлангын хооронд ихээхэн хэмжээний зөрүү үүссэн байна. Өөрөөр хэлбэл компани болгон өөр өөрийн үзэмжээр энэ хэсэг дээр хандах болоод байна. Компаниудын зүгээс ирсэн хариулт тодотголууд болон тэдэнтэй уулзан ярилцсанаас үзвэл зарим компаниуд нь энэ мэтийн шилжүүлэн тооцолт явагддаг талаар мэдэхгүй, мөн өөрсдийн НӨАТ-ын буцаан авалт нь хэд байгааг сайтар мэдэхгүй, мэдээлэлгүй байх явдал ч байлаа.

Буцаан авсанаа хассан НӨАТ

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	-12,708,669	7,022,136	-5,686,533
Засгийн газар	<u>4,263,985</u>	<u>0</u>	<u>4,263,985</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-8,444,684</u>	<u>7,022,136</u>	<u>-1,422,548</u>

Дотоодын зах зээл дээрээс бараа, үйлчилгээ худалдан авахдаа уул уурхайн компаниуд НӨАТ төлдөг байна. Гэхдээ энэ нь зөвхөн дотоодын худалдан авалтаар хязгаарлагдах бус харин бараа импортоор оруулж ирж байгаа нөхцөлд НӨАТ-ыг гаальд төлсөнөөр өөрийн барааг хүлээн авдаг байна. Ашигт малтмал экспортод гаргадаг компаниудын хувьд НӨАТ-ын авлага буюу буцаан авсан үүсдэг бөгөөд энэ шалтгааны улмаас уул уурхайн компаниуд нь их хэмжээний цэвэр НӨАТ-ын тэнцэлтэй байдаг ажээ. Бусад төрлийн татвараар (жишээ нь аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар болон зарим барааны үнийн өсөлтийн албан татвар зэрэг) ногдуулсан хэмжээг энэхүү хуримтлагдсан авлагаар хааж болдог байна.

Компаниудын зүгээс тайлагнасан маягт дээр дурдагдсан зарим их хэмжээний зөрүүний учир шалтгааныг ялангуяа орон нутгийг бараа үйлчилгээг худалдан авалттай холбоотой НӨАТ-ын асуудлуудыг шалган шийсэн болно. Энэ тохиолдол дээр компанийн маягт дээр харуулсан мөнгөн дүн нь буурсан бөгөөд учир нь тэдгээр төлбөрүүд нь Зсгийн газарт бодитоор төлөгдөөгүй төлбөрүүд юм.

Компани болгон дээр НӨАТ-ыг тайлагнахдаа чухам ямар хэсгийг нь тайлагнах тал дээр алдаа гаргасан зүйлс байсан бөгөөд эдгээрийг цаашдын үйл ажиллагаанд анхаарах хэрэгтэй байна. Эдгээрийг жишээгээр үзүүлбэл:

- Бороо Голд компаниас тайлагнасан маягтад дурдсанаар 4,647,936 мянган төгрөгийг 2006 оны ирээдүйд төлөх НӨАТ-ын авлагад тооцсон байна.
- Цайрт Минерал компанийн тайлагнасан 983,105 мянган төгрөг нь дотоодын бараа үйлчилгээг худалдан авахдаа төлсөн НӨАТ-ыг багтаажээ. (Үүнийг дээр дурдсан тодруулгад багтаасан болно)

Тухайн жилийн хугацаанд тэдгээр компаниуд нь НӨАТ-ыг бодитоор төлөөгүй бөгөөд энэ талаар Засгийн газрын зүгээс гаргсан маягтад дурдсан байлаа.

Зарим компаниуд нь НӨАТ-ын хэмжээг дурдахдаа импортоор оруулж ирсэн бараанд төлсөн НӨАТ, онцгой татвар болон гаалийн татвар зэргийг нэгтгэн тайлагнасан байсан ба нэгдсэн бүх дүнг нь гаалийн татвар хэмээн тайлагнасан тохиолдол байна.

ОУИТБС-ын маягтууд дээрх зааварчилгаанууд нь энэхүү НӨАТ-тай холбоотой зүйлсийг хэрхэн тайлагнах талаарх тодорхой мэдээллийг оруулаагүй байсан ба үүний улмаас компаниуд өөр өөрөөр мэдээлэх, мөн компаниуд болон татварын албаны хооронд энэ хэсэг дээр ямар зүйлсийг багтаах талаар маргаантай асуудал байлаа.

Гаалийн татвар

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	9,056,172	269,281	- 8,786,891
Засгийн газар	<u>6,860,924</u>	<u>1,591,768</u>	<u>8,452,692</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-2,195,248</u>	<u>1,861,049</u>	<u>- 334,199</u>

Их хэмжээтэй хэмээх ангилалд багтсан зөрүүнүүд нь олонх компани дээр үүссэн байна. Хэдийгээр нийт зөрүү нь бага мэт санагдавч ихэнх компани дээр эерэг болон сөрөг зөрүүнүүд гараад байна. Хавсралт Д.

5%- ийн гаалийн татвар, 15%- ийн НӨАТ (2007 оноос эхлэн 10% болж буурсан) болон онцгой татварыг бараа бүтээгдэхүүн импортоход ноогдуулж байна. Гаалийн мэдүүлэг нь гаалийн байгууллагад төлсөн энэхүү гурван татварын хэмжээг ялган, зааглаж тэмдэглэсэн байдаг ажээ. Дээрх бүх татварыг тухайн бараа бүтээгдэхүүнийг гаалиас

авахаас өмнө төлж дуусгах ёстой ажээ. Үүний дараагаар гаалийн байгууллагаас НӨАТ-ын хэмжээг Татварын албанд мэдэгддэг байна.

ГЕГ нь үүний хажуугаар гаалийн баталгаат агуулахыг ажиллуулдаг бөгөөд гаалийн бүрдүүлэлт хийхээс мөн бараа бүтээгдэхүүнийг хадгалах үүрэгтэй. Энэхүү агуулахад хадгалуулсан бараанд компаниуд үйлчилгээний хураамж төлдөг бөгөөд гаалийн байгууллагийн мэдэгдсэнээр энэхүү хураамжийг Засгийн газарт тайлагнаж байгаа татварын мэдээнд багтаадаггүй байна. Их хэмжээний зөрүүний талаарх бидний хүсэлтэд гаалийн байгууллагаас зохих хариултыг өгсөн боловч зарим компанийн зүгээс энэхүү хураамжийг өөрсийн маягт дээр тайлагнасан байлаа.

Хэд хэдэн компанийн зүгээс гаалийн ерөнхий газарт төлсөн бүх төлбөрийг (Гаалийн татвар, НӨАТ болон онцгой татвар зэрэг) гаалийн татвар хэмээх хэсэгт багтаасан байлаа. Гаалийн байгууллагаас бидэнд мэдэгдсэнээр гаалийн байгууллагад татвар хэлбэрээр төлж байгаа бүх мөнгөн дүнг зааглан салгаж бараа хүлээн авагчид олгож байгаа гэрчилгээн дээр бичилт хийдэг байна. Зарим компани нь гаальд төлсөн мөнгөн дүнг татвар тус бүрээр нь гаргах боломжгүй хэмээн мэдэгдсэн бөгөөд үүний шалтгааныг тэд гаальд зөвхөн мэдүүлэг гарган өгч харин гаалийн газар өөрөө хариуцан татвар бүр дээр хувиарлалт хийдэг хэмээн мэдэгдэж байлаа. Үүний улмаас зарим компани нь гаалийн байгууллагад төлсөн хэмжээгээ гаалийн татвар хэмээх ангилалд багтаан тайлагнаж, тухайн татвар бүрээр нь нарийвчлан гаргахаас зайлсхийж байлаа.

Зарим компаниуд нь өөрсдийн нягтлан бодох бүртгэл дээр дээрх татваруудыг татвар тус бүрээр нь хувиарлан бүртгэсэн боловч маягт дээр тайлагнахдаа бүх татварын нийт дүнг гаалийн татвар хэмээн тайлагнаж байсан нь тэд маягтыг хэрхэн бөглөх талаар тодорхой мэдлэггүй байсантай холбоотой байж болохоор байна.

ОУИТБС-ын маягтуудын зааварчилгаа нь энэхүү гаалийн байгууллага дээр төлдөг төлбөрийг хэрхэн ялган зааглахыг сайтар тайлбарлаагүй, зааварчилгаа өгөөгүйн улмаас компаниудын зүгээс болон гаалийн, татварын албаны зүгээс ч энэ тал дээр эргэлзээ үүсэх нь их байна.

Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	176,235,102	- 225,085	- 176,460,187
Засгийн газар	175,944,943	210,462	176,155,405
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	-290,159	- 14,623	- 304,782

Их хэмжээний зөрүү зөвхөн 2 компани дээр гарсан болно. Эдгээр зөрүүг тэр даруйд нь тогтоон шийдэж үүний улмаас үүдээд байсан зөрүү нь их хэмээх ангилалаас бага хэмжээний ангилалд шилжих болсон.

Үл хөдлөх хөрөнгийн татвар

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 1,679,583	- 2,948	- 1,682,531
Засгийн газар	1,624,228	18,370	1,642,598
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	-55,355	15,422	- 39,933

Энэхүү хэсэг дээр илэрсэн зөрүү нь нийт дүнгийн хувьд их биш байсан тул үүнийг нягтлан шалгах үйл ажиллагаа хийгдээгүй болно. Гэхдээ тодруулга хийх явцад зарим өөрчлөлт, тодруулга гарсан ч гэсэн энэ нь нийт дүнд ихээр нөлөөлөөгүй болно.

Онцгой татвар (шатах, тослох материал импортлосон бол)

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	-2,007	- 312,563	- 314,570
Засгийн газар	<u>874,567</u>	<u>0</u>	<u>874,567</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>872,560</u>	<u>- 312,563</u>	<u>559,997</u>

Энэхүү хэсэг дээр хийсэн тодотгол нь нэг компанийн маягт дээр орхигдсон байсан дүнгээс үүдэлтэй байлаа. Үлдэж байгаа их хэмжээний зөрүүний дийлэнх хэсэг нь Эрдэнэт компанид хамаарах бөгөөд тухайн компанийн зүгээс ямар нэгэн тодруулга хийгээгүй бөгөөд энэ шалтгаанаа маш их ажлын ачаалалтай байгаагаас хамааран хийх боломжгүй хэмээн мэдэгдсэн болно.

Онцгой татварыг ГЕГ хураан авдаг ба энэ нь мөн дээр дурдагдсан гаалийн татвартай холбоотой ээдрээ эргэлзээг мөн үүсгэдэг байна.

Авто бензин, дизелийн түлшний албан татвар

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	-1,696,814	589,164	-1,107,650
Засгийн газар	<u>45,101</u>	<u>0</u>	<u>45,101</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-1,651,713</u>	<u>589,164</u>	<u>-1,062,549</u>

Энэ хэсэг дээр хийсэн гол засвар тодруулга нь нэг компаниас үүдэлтэй бөгөөд тухайн компани нь өөрийн маягт дээр буруу дүнг оруулсан байснаас шалтгаалсан. Үлдэж байгаа шийдэгдээгүй их хэмжээний зөрүү нь өөр нэгэн компанитай холбоотой бөгөөд ажлын ачааллаас хамааран энэ талаар ямар нэгэн тодруулга өгөх боломжгүй болохоо тус компани мэдэгдсэн юм.

Авто тээвэр, өөрөө явах хэрэгслийн албан татвар

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 84,177	- 633	- 84,810
Засгийн газар	<u>84,345</u>	<u>9,768</u>	<u>94,113</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>168</u>	<u>9,135</u>	<u>9,303</u>

Энэхүү хэсэг дээр гарсан бүх зөрүү нь харьцангуй бага хэмжээтэй байсан бөгөөд эдгээр нь тухайн компани бүр дээр гаргасан нарийвчлалын түвшнээс бага байсан болно. Ийм учраас энэ талаар тодруулах ямар нэгэн үйл ажиллагаа хийгдээгүй болно. Харин УТЕГ-аас өөрийн гаргасан тайланд хамаарах зарим нэг жижиг хэмжээний засварыг хийж ирүүлсэн.

Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 39,452,649	- 232,195	- 39,684,844
Засгийн газар	<u>39,047,996</u>	<u>-465,527</u>	<u>38,582,469</u>

Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү -404,653 - 697,722 - 1,102,375

Компаниудын хийсэн энэ төрлийн төлбөрийн асуудлаар гарсан хамгийн гол тодруулга нь нэг компанийн зүгээс өөрийн төлсөн мөнгөн дүнг сүүлд нь засварлан ирүүлсэнээс үүдсэн ба тус компани нь энэ талаараа өмнөх анхны тайландаа дурдахаа мартсан байсанд оршино.

Засгийн газрын хүлээн авсан төлбөрийн хэмжээн дээр хийсэн тодруулгаар ҮТЕГ нь Засгийн газрын зүгээс тайлагнасан их хэмжээний мөнгөн дүн нь О хэмжээтэй байх ёстойг эргэн мэдэгдсэн. Мөн дээр дурдсаны адилаар өөр нэгэн компани нь өөрийн О хэмжээтэй байсан төлөлтийг нилээд их хэмжээгээр нэмэгдүүлэн тодруулга хийсэн билээ.

Нийт төлбөрийн хэмжээнд энэхүү татварын эзлэх хувь хэмжээ нь харьцангуй бага боловч энэхүү татварыг тооцолоход ихээхэн эргэлзээтэй, ээдрээтэй үйл явцыг туулдаг болох нь ил байна.

Ашигт малтмалын ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 7,871,541	-164,874	- 8,036,415
Засгийн газар	<u>314,810</u>	<u>0</u>	<u>314,810</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-7,556,731</u>	<u>-164,874</u>	<u>- 7,721,605</u>

Энэ хэсэг дээр гарсан их хэмжээний зөрүү нь Засгийн газраас тайлагнасан маягтад дээрх төлбөрийг хүлээн авсан эсэхийг тусгаагүй байсантай холбоотой байлаа.

Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 1,207,176	- 686,776	- 1,893,952
Засгийн газар	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-1,207,176</u>	<u>-686,776</u>	<u>- 1,893,952</u>

Энэхүү хэсэг дээр гарсан их хэмжээний зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс өөрийн маягт дээр компаниудын хийсэн төлбөрийг хүлээн авсан талаараа тайлагнаагүйн улмаас үүдэн гарсан.

Газрын төлбөр

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 7,587,980	16,749	- 7,571,231
Засгийн газар	<u>302,949</u>	<u>41,286</u>	<u>344,235</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-7,285,031</u>	<u>58,035</u>	<u>- 7,226,996</u>

Энэхүү хэсэг дээр гарсан их хэмжээний зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс өөрийн маягт дээр компаниудын хийсэн төлбөрийг хүлээн авсан талаараа тайлагнаагүйн улмаас үүдэн гарсан.

Ус ашигласны төлбөр

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	-2,058,516	- 30,673	-2,089,189
Засгийн газар	<u>1,789,933</u>	<u>-179,729</u>	<u>1,610,204</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-268,583</u>	<u>-210,402</u>	<u>-478,985</u>

Энэ хэсэг гарсан зөрүү нь хэд хэдэн компани дээр үүссэн бөгөөд энэхүү зөрүү нь голдуу бага хэмжээний хэмээх ангилалд багтаж байсан билээ. Мөн Засгийн газрын зүгээс өөрийн хүлээн авсан төлбөрийн талаар тайлагнаагүй нь энэ хэсэг дээр зөрүү үүсэхэд нөлөөлсөн юм.

Ойгоос мод түлээ бэлтгэсний төлбөр

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 100	-684	- 784
Засгийн газар	<u>200</u>	<u>0</u>	<u>200</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>100</u>	<u>-684</u>	<u>- 584</u>

Энэ хэсэг дээр илэрсэн зөрүүний хэмжээ нь бага хэмжээний хэмээх ангилалд багтах тул дахин тодруулах үйл ажиллагаа хийгдээгүй болно.

Гадаадын мэргэжилтэн ажилчны ажлын байрны төлбөр

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 2,424,185	-48,467	-2,472,652
Засгийн газар	<u>813,772</u>	<u>0</u>	<u>813,772</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-1,610,413</u>	<u>- 48,467</u>	<u>- 1,658,880</u>

Энэхүү хэсэг дээр гарсан их хэмжээний зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс өөрийн маягт дээр компаниудын хийсэн төлбөрийг хүлээн авсан талаараа тайлагнаагүйн улмаас үүдэн гарсан.

Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 5,594	-2,875	- 8,469
Засгийн газар	<u>19,241</u>	<u>2,052</u>	<u>21,293</u>
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>13,647</u>	<u>- 823</u>	<u>12,824</u>

Энэ хэсэг дээр илэрсэн зөрүүний хэмжээ нь бага хэмжээний хэмээх ангилалд багтах тул дахин тодруулах үйл ажиллагаа хийгдээгүй болно.

Зохих хууль, тогтоомжын дагуу төв, орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагад төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 44,014	217	- 43,797
Засгийн газар	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Цэвэр нэгтгэсэн зөрүү	<u>-44,014</u>	<u>-217</u>	<u>-43,797</u>

Энэхүү хэсэг дээрх зөрүү нь бага хэмжээний хэмээх ангилалд багтаж байсан тул энэ талаар тодруулах ажил хийгдээгүй болно. Гэхдээ зөрүү гарч байгаа нөхцөл байдлаас үзэхэд энэхүү төлбөр, хураамжийн талаарх мэдээллийг Засгийн газрын маягтад оруулаагүй байсан байж болно.

Зохих хууль, тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагад төлсөн үйлчилгээний хөлс

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 612,958	- 17,823	- 630,781
Засгийн газар	0	0	0
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-612,958</u>	<u>- 17,823</u>	<u>-630,781</u>

Энэхүү хэсэг дээр гарсан их хэмжээний зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс өөрийн маягт дээр компаниудын хийсэн төлбөрийг хүлээн авсан талаараа тайлагнаагүйн улмаас үүдэн гарсан.

Гаалийн үйлчилгээний хураамж

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 1,554,886	0	1,554,886
Засгийн газар	0	1,554,886	1,554,886
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-1,554,886</u>	<u>1,554,886</u>	<u>0</u>

Энэхүү хэсэг нь Чинхуа МАК компаниас Хятад улс руу нүүрс тээвэрлэхэд үзүүлсэн үйлчилгээний хөлсийг багтаасан юм. ГЕГ-аас гаргасан мэдээлэлд энэ талаар дурдагдаагүй байсны учир нь тус газраас энэ төлбөрийг татвар биш харин үйлчилгээний хураамж хэмээн үзсэнд оршино. Харин ГЕГ-аас гаргасан мэдээлэл дээр Чинхуа МАК компаниас төлбөр авсан болохыг дурдсан байсан тул энэхүү зөрүүг тухайн компанид тогтоосон нарийвчлалын түвшний хүрээнд шийдсэн болно.

Төрийн өмчийн ногдол ашиг

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 97,408,079	950,000	-96,458,079
Засгийн газар	38,337,637	58,119,284	96,456,921
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-59,070,442</u>	<u>59,069,284</u>	<u>1,158</u>

Эрдэнэт компани нь 2006 оны 12 дугаар сарын 29- ны өдөр төрийн өмчийн ногдол ашиг болох 59,152,701 мянган төгрөгийг шилжүүлсэн нь хүлээн авагч талын дансанд 2007 оны 1 сарын 2- нд орсон учраас үүнийг 2007 онд хүлээн авсан төлбөр хэмээн үзэж Засгийн газрын зүгээс гаргасан 2006 оны маягтад тусгаагүй байна.

Шижир Алт компани нь өөрийн өргөн мэдүүлсэн маягтаа 950 000 000 төгрөгийн ногдол ашгийг дурдсан байсан ч энэ нь Засгийн газарт бус харин өөрийн хувьцаа эзэмшигч Монголросцветмет компанид олгосон ногдол ашиг байсан.

Засгийн газрын маягт нь төрийн өмчийн ногдол ашгийн 1,032,357 төгрөгийг тусгасан байсан ч, Таван толгой компани нь энэхүү төлбөрийг орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг хэмээн тусгасан байна. Гэхдээ энэ талаар тухайн компанийн хамруулсан ангилал нь зөв болохыг өөрсдийн тодруулгаар баталгаажуулсан. (Доорх орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг хэсгийг үзнэ үү)

Орон нутгийн өмчийн ногдол ашигт

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	1,032,357	0	-1,032,357
Засгийн газар	0	1,032,357	1,032,357
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-1,032,357</u>	<u>1,032,357</u>	<u>0</u>

Компанийн зүгээс өргөн мэдүүлсэн маягтад орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг болох 1,032,357 төгрөгийг дурдсан ч Засгийн газрын зүгээс үүнийг төрийн өмчийн ногдол ашиг хэмээн үзсэн байлаа. Гэхдээ энэ талаар тухайн компанийн хамруулсан ангилал нь зөв болохыг өөрийн тодруулгаар баталгаажуулсан болно.

Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий аж ахуйн нэгжийн Засгийн газарт ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр

	Маягт	Тодотгол ба өөрчлөлт	Баланс
Нэгтгэсэн төлбөр / хүлээн авсан хэмжээ			
Компани	- 3,010,951	3,007,940	- 3,011
Засгийн газар	2,671	0	2,671
Нэгтгэсэн цэвэр зөрүү	<u>-3,008,280</u>	<u>3,007,940</u>	<u>-340</u>

Энэхүү хэсэг дээрх дүн нь Петро Чайна компанид хамаарч байгаа. Компанийн зүгээс энэхүү тоон дүнг шалган 3,011 мянган төгрөгийг баталсан бөгөөд Засгийн газрын зүгээс гарган тайлангаас ердөө 340 мянган төгрөгийн зөрүүтэй байлаа.

Хандив, тусламж

Хандив, тусламжийн талаар компаниуд болон Засгийн газрын зүгээс гаргасан нэгтгэсэн тоон үзүүлэлтүүдийг доор харуулав.

	Засгийн газрын тайлагнасан төлбөр (мянган төгрөгөөр)	Тодруулга	Хийгдсэн тодруулга, залруулга (мянган төгрөгөөр)
Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	1,923		1,923
Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	43,172		43,172
Компаниас сумдад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	41,176	1,600	41,176
Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	109,834	74,248	109,834
Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан хөрөнгө	107,363	11,025	107,363
Нийт хандив, дэмжлэг	303,468	86,909	303,468
	Компанийн маягтууд		
Нийт	-4,236,862	140,000	-4,096,863

Цэвэр дүн	-3,933,395	140,000	-3,793,395
-----------	------------	---------	------------

Засгийн газрын нэгтгэсэн тайланд хийсэн өөрчлөлт нь Эм Жи Эйч компанийн тайлагнасан мөнгөн дүнг өмнө нь орхигдуулсан байсантай холбоотой. Харин компанийн төлбөрийн хувьд хийгдсэн томоохон өөрчлөлт нь Чинхуа МАК компанийн 140,000 төгрөгийн асуудал байсан юм.

Компаниудын зүгээс өргөн мэдүүлсэн тайланд дурдагдсан ихээхэн хэмжээний хандив, тусламжууд Засгийн газрын зүгээс гаргасан маягт дээр дурдагдаагүй байна. Үүнд:

- Компаниуд болон Засгийн газрын зүгээс гаргасан аль ч тайланд хандив, тусламжийн талаар дурдагдаагүйгээс түүнчлэн Засгийн газрын зүгээс гурван компани дээр л энэ талаар дурдаж, Засгийн газар болон компани хоёрын тайлан зөвхөн нэг компани дээр л нийцэж байлаа.
- Засгийн газар болон компанийн маягтууд нийцэж байсан тохиолдол нь зөвхөн цөөн тооны зүйл дээр харагдаж байлаа. Маш олон тооны компанийн маягт дээр олон тооны зөрүү, хандив тусламж хэсгийн зүйл бүр дээр ажиглагдаж байсан.
- Хүлээн авсан хандив, тусламжийн талаар Засгийн газрын зүгээс зөвхөн 6 компани дурдаж, эдгээр компаниудын гурван компани нь ямар нэгэн тоо дурдаагүй байсан болно. Дээр дурдсан дотроос Засгийн газар болон компанийн гаргасан маягт дээрээс зөвхөн Цайрт Минералын үзүүлсэн хандив тусламжийн мөнгөн дүн хоорондоо таарсан юм.
- Бусад бүх тохиолдолд Засгийн газрын маягт нь хандив, тусламжийн талаар мэдээлэл агуулаагүй, эсвэл маш бага хэмжээний тоо тавьсан, Засгийн газрын зүгээс тайлагнасан тоо нь компаниудын тайлагнасан тооноос ихээхэн бага байлаа.

Компаниудын маягт нь мөнгөн болон материаллаг туслалцааг аль алиныг нь агуулж байсан ба үүний тоонд автомашин, тоног төхөөрөмж, мал, засвар үйлчилгээ гэх мэт хэлбэрээр яам, агентлагууд, аймаг болон сумдад өгсөн туслалцааг хамарч байв. Маягтад тавигдах шаардлагын дагуу компанийн зүгээс орон нутгийн байгууллагуудад өгсөн мөнгөн тусламжийн мөнгөн дүн болон орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээг тайлагнахыг шаарддаг юм. Засгийн газрын зүгээс энэхүү маягтыг бүрэн хэмжээгээр тайлагнахын тулд эмнэлэг, сургууль, цэцэрлэг болон малчид зэрэг хандив тусламжыг ихээр авсан хүлээн авагч талын тухай бүрэн мэдээлэл цуглуулах шаардлагатай болно. Цаашид ч гэсэн Засгийн газрын зүгээс хандив, тусламжыг бүртгэх төвлөрсөн систем байхгүй тохиолдолд өөрийн харьяа газрууд нь ийм төрлийн хандив тусламжийг авсан эсэхийг бүртгэх боломжгүй юм.

Хүлээн авсан мөнгөн дэмжлэг, хандивыг нэгтгэн бүртгэх ямар нэгэн төвлөрсөн нэгдсэн системгүйгээр Засгийн газрын хувьд энэхүү хэсгийн дүнг цаашид цуглуулан тайлагнахад ихээхэн хэцүү байх болно.

Зарим компанийн маягт дээр мөнгөн тусламж хэмээн тэмдэглэгдсэн байсан зүйлс нь мөнгөн болон мөнгөн бус хэлбэрийг хамтатган багтаасан байлаа.

Маягтуудыг бэлтгэх нь

Компаниуд

Нилээд тооны компаниуд, ялангуяа гадаадын хөрөнгө оруулалт бүхий компаниуд нь үнэн зөв, бүрэн хэмжээний маягтуудыг бөглөн ирүүлсэн бөгөөд тэд шаардлагатай тохиолдолд ямар ч төрлийн тодруулгуудыг гарган өгөхөд бэлэн байлаа. Харин зарим компани нь маягтуудыг зөв, бүрэн бөглөх талаар анхаарал хандуулахгүй байж, бүрэн бус буруу мэдээлэл өгөн, нэмэлт тодруулга шаардсан үед өөрсдийн өмнө нь тайлагнасан бүх мэдээллээ огт өөр тоогоор шинэчлэн ирүүлж байлаа. Цөөн тооны компани нь зарим хэсэг дээр мэдээлэл өгөх боломжгүй, маш их ажилтай байгаа хэмээх тайлбарыг хүргүүлж байсан болно.

Засгийн газар

Засгийн газрын хүлээн авсан бүх төлбөр, хураамж болон мөнгөн дэмжлэгийг нэгтгэн дүгнэж гаргах ажлыг УТЕГ-ын Мэдээлэл боловсруулалт, автоматжуулалтын хэлтэс хийж гүйцэтгэсэн. Хэдийгээр тухайн хэлтэсээс бидэнд тайлагнасан тоонууд нь буруу байсан хэмээх ямар нэгэн эргэлзээ байхгүй байгаа хэдий ч Засгийн газрын зүгээс өөрийн бүх салбар, байгууллагуудаас бүх шаардлагатай мэдээллийг цуглуулан авч боловсруулах үр дүнтэй систем одоогоор байхгүй байгаа нь ажиглагдсан болно.

Олон тооны төрийн байгууллага нь өөрсдийн хүлээн авсан мөнгөн дүнгийн хэмжээг тайлагнаагүй, болон тайлагнасан ч бүрэн, үнэн зөв тайлагнаагүй байлаа.

Маягтын загвар

Засгийн газрын зүгээс өөрийн маягт дээр тайлагнах шаардлагатай мэдээлэл болон компаниудын зүгээс мөн өөрийн зориулалтын маягт дээр тайлагнах ёстой мэдээллийн хооронд ихээхэн зөрүүтэй гарч байлаа. Үүний улмаас төрлүүд (тоон үзүүлэлтүүд) нь хоорондоо холилдох зэрэг үзэгдлүүд гарч нэгтгэн дүгнэн аудит хийх үйл ажиллагаанд хүндрэл учирч байлаа.

Маягтыг бөглөх зааварчилгаа

Талуудын бүрэн хэмжээгээр бөглөн тайлагнах ёстой маягт бүр дээр тухайн хэсэг болгон дээр шаардагдах мэдээллийг хэрхэн тайлагнах талаарх зааварчилгааг хангасан байлаа. Энэхүү зааварчилгаа нь зарим талаар ихээхэн ерөнхий гэж хэлж болох хэмжээнд байгаа бөгөөд үүний улмаас тухайн нэгэн хэсэг дээр ямар мэдээлэл шаардлагатай байгаа талаар оролцогч тал тус бүр өөрийн өөрийн хэмжээнд хөрвүүлэн ойлгох явдалд хүргэжээ. Хамгийн чухал нь тухайн зааварчилгаанууд нь татвар, хураамж нэг бүрийн онцлог талыг тусгаагүй тул үүний улмаас зарим зүйлсийг орхигдуулах болон буруугаар тайлагнах байдалд хүргэсэн байна. Үүний зарим жишээг дурдвал:

- Зарим компанийн жишээн дээр аваад үзвэл гаалийн татвар болон НӨАТ-ыг нэгтгэн тайлагнасан бол, Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайланд зөвхөн гаалийн татварт төлсөн дүнг оруулж гаальд төлсөн НӨАТ-ыг орхигдуулсан байлаа.
- Зарим компани нь өөрийн бараа үйлчилгээг нийлүүлэгчид төлсөн НӨАТ-ыг өөрийн зүгээс Засгийн газарт төлсөн НӨАТ болгон бүртгэсэн тохиолдол байлаа.
- УТЕГ-ын мэдээлсэнээр тухайн компани нь өмнөх жилийн татварын өртэй байгаа тохиолдолд татварын алба зарим төлбөрийг өмнөх жилийн татварт суутган авдаг бөгөөд харин тухайн компанийн зүгээс дараагийн жилдээ л төлсөн төлбөрийг тухайн жилийн нийт хэмжээ хэмээн авч үзсэн байгаа бөгөөд үүний улмаас татварын алба зөвхөн 2006 оны татварт хамаарах дүнг нь тайлагнасан байх тохиолдол байх магадлалтай байна.

Бүлэг 5:

Асуудлууд

Цаг хугацаа болон цаг баримтлах нь

Энэхүү төслийн хэрэгжүүлэхэд учирсан саад тотгор нь тухайн төслийг эхлүүлэх хугацаа нь 2008 оны 12 сарын 17- ны өдрийг хүртэл хойшилсоноос үүдэлтэй. Үүний улмаас төслийн хэрэгжилтийн үеэр 12 сарын 31 болон 1 сарын 1 өдрүүд буюу хууль ёсний амралтын өдрүүд давхцан энэ үеэр компаниуд болон төрийн байгууллагууд ажиллаагүй юм. Хамгийн чухал нь гадаадын хөрөнгө оруулалттай, гадаад удирдлага бүхий компаниудын ахлах тушаалын ажилтнууд нь 3ул сарын баяр болон Шинэ жилийг өөрсдийн нутагт өнгөрүүлэхээр явсан байсан бөгөөд тэд ойролцоогоор 2 долоо хоногын дараа л Монголд ирэх байсан нь зарим компанид тавьсан бидний хүсэлтэд хариу өгөх хугацааг ихээхэн хойш татсан юм.

Үүн дээр нэмээд Монголд санхүүгийн жил 12 сарын 31-нээр дуусгавар болдогтой холбоотойгоор бидний зүгээс тодруулга хүсэмжилж, зарим зүйл дээр тайлбар хийх тэр үеэр татварын албаны ажилтнууд маш завгүй ажиллацгааж байлаа.

Эдгээр хүчин зүйлүүдийн улмаас энэхү төслийн үйл ажиллагаанд сөрөг нөлөө гарсан билээ.

Үүний хажуугаар төслийн үйл ажиллагааг гүйцэтгэхээр (30 өдөр) тохируулсан цаг хугацаа нь ихээхэн хэмжээний зөрүү илэрсэн зарим компанийн болон Засгийн газрын зүгээс асууж тодруулах үйл ажиллагааг явуулахад үл хүрэлцэхүйц хэмжээний шахуу хугацаа байсан нь ихээхэн дарамт шахалтыг мөн учруулсан билээ.

Бидний тодруулга хүссэн захидлын хариултууд нь 2008 оны 1 сарын 12-ны өдрийн тухайн долоо хоногийн сүүлийн хагаст л ирсэн бөгөөд урьд өмнө нь гэсэн өөрийн хариултыг явуулсан байсан зарим компаниуд дахин нягтлан засварласан тоогоо энэ үеэр мөн бидэнд илгээсэн болно.

Хамгийн чухал нь УТЕГ-ын тодруулга, хариулт нь 2008 оны 1 сарын 10-ны өдөр ирсэн явдал юм. Энхүү хариу нь зөвхөн бидний тодруулга хүссэн их хэмжээний зөрүүнүүд яагаад гарсан болох талаарх тайлбар болон түүнийг шалган, шинэчилсэн мэдээлэл зэргийг багтаахаас гадна Засгийн газраас анх тайлагнасан маягт дээр дурдсан эх мэдээллийн маш олон тоо, баримтыг дахин шалган нягталсан хариултуудыг агуулж байсан болно. УТЕГ-ын хувьд цохон дурдахад компаниудын зүгээс зөвхөн бидний гаргасан хүсэлтэд буй тухайн компанийн өөрийнх нь талаарх мэдээллийг л хангах ёстой бол УТЕГ нь зөвхөн 25 компанийг хамраад зогсохгүй Засгийн газрын харьяа бүх салбаруудын мэдээллийг мөн нягтлан шалгах үүрэгтэй байсан болохыг цохон тэмдэглэхийг хүсч байна.

Хэдийгээр дээр дурдагдсан хариунууд нь тогтоосон хугацаанаасаа хоцорч ирсэн ч гэсэн бид цаг зав гарган тэдгээр дээр үндэслэн өөрчлөлт хийсэн ба учир нь УТЕГ-ын хангасан мэдээлэл нь бидний үйл ажиллагаанд их хэмжээний нэмэлт дарамт учруулах ч мэдээлэл нь заавал нэгтгэгдэн орох хэмжээний чухал мэдээлэл байсан билээ.

Засгийн газрын зүгээс өгч буй мэдээлэл бүрэн бус байх

Аудитын үйл ажиллагааны үед гарсан ихэнх зөрөө нь Засгийн газрын зүгээс тайлагнасан маягт нь уул уурхайн компаниудын зүгээс төлсөн татвар хураамжийг компаниудын зүгээс дурдсаны адил бүрэн хэмжээгээр нарийвчлан гаргаагүй байснаас

үүдэлтэй байлаа. Энэхүү асуудлууд нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөрийн тайлангын маягт нь төлбөр хүлээн авсан бүх хүлээн авагч талын мэдээллийг хамруулаагүй байсан болон/ эсвэл уул уурхайн компаниудын зүгээс татвар төлбөрийг хураан авч буй хүлээн авагч төрийн байгууллага нь компани тус бүрээс авсан төлбөрөө бүрэн хэмжээгээр нарийн тусгаж, өргөн мэдүүлж чадаагүй байна.

Засгийн газрын харьяа олон тооны агентлагуудаас, орон нутгийн байгууллагуудаас гаргасан мэдээллүүдийг нэгтгэн тайлагнах үйл ажиллагааг ҮТЕГ-ын Мэдээлэл боловсруулалт, автоматжуулалтын хэлтэс гүйцэтгэсэн. Энэхүү хэлтсийг томилсон нь нэгтгэлийн үйл ажиллагааг зөвхөн тоонуудыг болвсруулах л явдал хэмээн үзэж байсантай холбоотой байж болох юм.

Гэхдээ уул уурхайн компаниудын төлж байгаа төлбөрийг хүлээн авч байгаа байгууллагуудын талаарх мэдээллийг цуглуулах тал дээр үр дүнтэй систем ажиллаж чадахгүй байгаа нь илэрхий байна. Цаашид Засгийн газрын зүгээс орон нутгийн ямар байгууллага уул уурхайн компаниудаас төлбөр хүлээн авч байгааг тогтоох үр дүнтэй ийм төрлийн системгүйгээр Засгийн газрын зүгээс бөглөх маягтад бүрэн хэмжээний нарийвчилсан үнэн зөв мэдээлэл тусгах боломжгүй юм.

Маягтуудын загвар

ОУИТБС-ын маягтуудын загвар нь заавал шаардагдахгүй төлбөрийн төрлүүдийг багтаасан эсвэл тайлагнах боломжгүй зүйлсийг агуусан, мөн зарим тодорхой гаргах ёстой зүйлсийг нэгтгэсэн хольсон байдлаар боловсруулагдсан байна. Үүнээс үүдэн компанийн болон Засгийн газрын тоо баримтуудыг харьцуулах үйл ажиллагаанд хүндрэл учруулж байлаа.

Маягтуудын үнэн зөв байдал

Ихэнх компанийн тоо мэдээлэл дээр гарсан их хэмжээний зөрүүний талаар тодруулга хийж өгнө үү хэмээн бидний тавьсан хүсэлтэд ихэнх компани нь холбогдох нарийвчилсан мэдээллийг гарган өгч тэдгээрийг баталгаажуулсан юм. Гэхдээ зарим компани нь бидний хүсэмжилсэн мэдээллээс гадна өөр бусад шинэ мэдээллийг гарган өгч, тэр ч байтугай урьд өмнө нь их хэмжээний зөрүү ажиглагдаагүй хэсгүүд дээр хүртэл шинэ шинэ тоо баримтуудыг ирүүлж байлаа. Энэхүү гэнэтийн өөрчлөлтийн цар хүрээ нь бидний өмнө нь бага хэмжээний хэмээн тодорхойлоод байсан зөрүүг их хэмжээний болгон өсгөх, зарим тохиолдолд өмнө нь Засгийн газрын тоо баримттай нийцсэн мэдээллийг шинээр өөрчлөн Засгийн газраас гаргасан тооноос огт өөр тоог бий болгох зэрэг асуудлуудыг үүсгэж байлаа.

Үүн дээр нэмээд хэлэхэд бидний зүгээс илрүүлэн гаргаж их хэмжээний зөрүү байгаа талаар мэдээлэл тодруулгыг хүссэн хүсэлтэд ҮТЕГ-аас 2008 оны 1 сарын 10-нд Майкрософт Ексел програмын ажлын хуудсан дээр гарган өгсөн билээ. Энэхүү хуудас нь анхлан өргөн мэдүүлсэн Засгийн газрын маягт дээр байсан бараг бүх тоог (зөвхөн ихээхэн хэмжээний зөрүү ажиглагдсаны улмаас бидний зүгээс татварын албыг шалган үзэхийг хүсэмжилсэн мэдээллээр тогтохгүй) багтаасан байсан бөгөөд үүнд мөн өөрчлөлтүүдийг оруулсан байсан нь зарим нь их хэмжээний өөрчлөлтүүд байсан. Үүнээс үүдэн урьд өмнө нь бага хэмжээний гэж үзсэн зарим тоонуудыг их хэмжээний болгон өөрчлөхөд хүргэж байсан.

Маягтыг бөглөх талаарх зааварчилгаа

Маягтууд дээр тухайн хэсгүүдийг хэрхэн бөглөх талаарх зааварчилгааг хавсарган оруулсан байгаа. Гэхдээ энэхүү зааварчилгаанууд ихээхэн ерөнхийлсөн байдалтай бөгөөд зарим зүйл дээр шаардагдах онцлог, ээдрээтэй зүйлсүүдийг бүрэн тусгаж

өгөөгүй байна. Үүний улмаас маягтууд дээр агуулагдсан тоо баримтуудын тоон дээр нийцэхгүй байх байдал гарч байлаа. Үүний жишээнд:

- Импортоор оруулж байгаа бараанд гаалийн албанаас ноогдуулдаг НӨАТ-ыг зарим хэсэг дээр гаалийн татвар хэмээн үзсэн, зарим маягт дээр НӨАТ-аас бусдаас нь орхигдуулсан байна.
- 2006 оны туршид төлсөн болон компанийн маягтад багтсан татвар нь тухайн жилийн өмнөх жилд тооцогдон Засгийн газрын маягт дээр 2006 онд ноогдуулсан татвар хэмээн бүртгэгдээгүй байна.

Маягтад багтах төлбөрүүдийн талаарх нэгдсэн үзэл баримтлал

Зарим тохиолдолд компаниуд Засгийн газар болон олон нийтийн байгууллагад төлсөн төлбөр дээр чухам ямар мэдээлэл шаардлагатай болохыг ойлгохгүй явдал ажиглагдаж байлаа. Үүний жишээнд өөрийн толгой компанид төлсөн ногдол ашгийг төрийн өмчийн ногдол ашиг хэмээн тайлагнасан тохиолдлыг дурдаж болно. Өөр нэгэн компани дотоодын худалдан авалтад төлсөн нийт НӨАТ-ыг Буцаан авсанаа хассан НӨАТ хэсэгт тайлагнасан байлаа. (Цаашид үзнэ үү)

НӨАТ

А. Уул уурхайн компаниуд ашигт малтмал экспортод гаргадаг тул үүнээс чөлөөлөгдөж, улмаар их хэмжээний буцаан авалттай байдаг байна. Ингэснээр уул уурхайн компаниуд нь ихээхэн хэмжээний авлагатай (татварын албанаас компанид төлөх) болдог ажээ. Компаниуд нь мөн дотоодын бараа үйлчилгээ худалдан авахад нийлүүлэгчид НӨАТ төлдөг бөгөөд энэ нь мөн буцаан авалттай байдаг.

НӨАТ-ыг маягтууд дээр хэрхэн тусгах талаар ихээхэн ээдрээтэй зүйлс ажиглагдаж байна. Маягтын “Буцаан авсанаа хассан НӨАТ” хэсэг дээр нэг компани 2006 онд үүссэн нэмэлтүүдийг өөрийн өмнөх буцаан авалт дээрээ нэмж тайлагнасан бол өөр нэг компани дотоодын бараа үйлчилгээнд төлж, улмаар буцаан авсан байсан НӨАТ-аа тайлагнасан байлаа.

Б. Компанийн төлөх ёстой өөр бусад татваруудтай (жишээ нь аж ахуйн нэгжийн орлогийн албан татвар) холбоотой өөр нэгэн хүндрэл нь хуримтлагдсан НӨАТ-аа тухайн татварт суутган тооцох явдал байв. Компани ч Засгийн газар ч гэсэн энэхүү төрлийн суутгалыг төлбөр хийсэн болон хүлээн авсан хэмээн үзэх эсэх тал дээр ямар нэгэн тодорхой ойлголт байхгүй байна.

Гаалийн татвар

Их хэмжээний хэмээн үзсэн маш олон тооны зөрүүнүүд компанийн болон Засгийн газрын маягтууд дээр илэрч байлаа.

А. Компанийн зүгээс тайлагнасан гаалийн татвар нь өөр өөр үндэслэлээр тооцогдож байна. Зарим компани нь өөрийн импортолсон бараанд төлсөн гаалийн татвар болон НӨАТ-ыг тайлагнасан бол зарим нь гаалийн бүрдүүлэлтийн хураамж, агуулахын төлбөр зэргийг өөрийн тооцоонд оруулжээ. Мөн бусад компаниуд онцгой татварыг гаалийн татварт хамруулах явдал их байлаа.

Б. Харин ГЕГ нь агуулахын төлбөр, бүрдүүлэлтийн зардлыг татвар хэмээн үздэггүй тул энэхүү тоог Засгийн газарт тайлагнах тоо хэмжээнээсээ хасаж тооцдог байна.

В. Бидэнд мэдээлсэнчлэн Засгийн газрын маягт дээр гаалийн татвар нэрээр туссан мөнгөн дүн нь ГЕГ-аас ҮТЕГ-т улирал тутамд гарган өгдөг мэдээлэл дээр үндэслэгдсэн

байдаг ч ГЕГ-аас бидэнд зориулан гарган өгсөн нийт 25 компанийн төлбөрийн баримтыг зөвхөн хоёроос бусад нь өмнө нь бидэнд УТЕГ-ын гарган өгсөн мэдээлэлтэй огт нийцэхгүй байлаа.

Цаг хугацааны ялгаа– “хасалт”

Хамгийн том хэмжээний зөрүү эсвэл мөнгөн дүнгийн хасалт нь одоогоор тухайн компани төлбөр хийсэн болон Засгийн газар төлбөрийг хүлээн авсан цаг хугацаанаас үүдэн гарсан байна. Эрдэнэт компани нь 59,152,701 мянган төгрөгийн ногдол ашгийг 2006 оны 12 сарын 29-нд шилжүүлсэн нь банкны гүйлгээний улмаас Засгийн газрын дансанд 2007 оны 1 сарын 2-ныг хүртэл ороогүй байжээ. Компанийн зүгээс энэхүү ногдол ашгийг 2006 оны тайландаа тусгасан бол 2007 оны санхүүгийн жил эхэлсэн хойно хүлээн авсан тул Засгийн газар нь үүнийг тайлангаас хасаж тооцсон байна. Энэ нь бидний илрүүлсэн цорын ганц хасаж тооцсон асуудал байсан ч үүний ижил асуудлууд бусад зүйлс дээр хүндрэл үүсгэж болох магадлалтай юм.

Төрийн байгууллагуудад үзүүлсэн мөнгөн тусламж

Нийт татвар, төлбөрт төлсөн мөнгөн дүнтэй харьцуулбал, хандив тусламжаар өгсөн мөнгө нь харьцангуй бага хэмжээтэй ч хандив, тусламжийн нөхцөл байдал нь ихэнх хэсэг дээр авлигатай холбоотой сэжигтэйгээр өндөр эрсдлийг үүсгэж байв.

А. Дээр энэхүү тайланд дурдсанчлан Засгийн газрын харьяа бүх яам, агентлагууд, аймаг, сум, орон нутгийн байгууллагууд болон бусад тусламж хүлээн авагчид нь тус тусдаа маягт бөглөөгүй, бөглөсөн ч гэсэн хүлээн авсан тусламжаа үнэн зөв, бүрэн бөглөөгүй байна. Энэ нь ихээхэн хэмжээний хандив тусламж өгсөн хэмээн тайлагнасан компаниудын тухайн тусламжыг хүлээн авсан тухай Засгийн газрын тайлан дээр огт дурдагдаагүй байгаагаас илт харагдаж байна. Үүний жишээнд 937,557 мянган төгрөгийн туслалцаа үзүүлсэн хэмээн тайлагнасан Бороо Голдын энэхүү дүн нь Засгийн газрын гаргасан тайланд огт тэмдэглэгдээгүй байгааг оруулж болно. Тухайн компанийн зүгээс энэ талаар тодруулга хүссэн бидний захидлын хариу болгон тус компани нь тухайн тусламжийг үзүүлсэн өдөр, нийт хэмжээ, төлбөр хүлээн авагчын нэр зэргийг нарийвчлан гаргаж ирсэн бол УТЕГ-ын зүгээс үүнийг нотлох ямар нэгэн баримт байхгүй тул энэ талаар ямар нэгэн мэдээлэл өгч чадаагүй юм. Татварын ажилтнуудын хэлсэнээр хандив, тусламжийг ялангуяа аймгийн хүрээнд үзүүлсэн мөнгөн тусламжыг бүртгэх нь маш хэцүү тул үүнийг баталгаажуулах боломжгүй болохоо мэдэгдсэн.

Б. Өөр нэгэн асуудал нь бараа болон үйлчилгээ хэлбэрээр үзүүлсэн хандив, тусламжид хамаарч байна. Компаниудын зүгээс энэхүү төрлийн тусламжаа гарсан зардал дээр нь үндэслэн мөнгөн дүнд шилжүүлэх (эсвэл зарим тохиолдолд тэд өөрсдийн бүртгэл дээр байгаа тухайн зүйлийн үнэлгээн дээр тулгуурлан) боломжтой байлаа. Хүлээн авагч байгууллагууд нь ийм төрлийн тусламжийн үнэн дүнг гаргах боломжгүй, эсвэл тухайн компанийн зүгээс мэдэгдэхгүй бол үндсэн үнэлгээнээс өөр үнийн дүн гаргаж болох байлаа.

В. Мөнгөн хэлбэрээр өгсөн хандив, тусламжийг бүртгэж байгаа ямар ч аймаг, сум, орон нутгийн байгууллага, тоног төхөрөмж зэргийн бүртгэлийг хөтлөхгүй байж болох бөгөөд хөрөнгийн бүртгэлд тусгаагүй байж болох юм. Тийм нөхцөлд тухайн байгууллагууд нь хүлээн авсан хандив, тусламжийн талаар нарийвчилсан мэдээллийг цуглуулахад хүндрэлтэй байж болох юм.

Г. Эмнэлэг, сургууль, цэцэрлэг, малчид зэрэг хандив тусламж хүлээн авагчдын талаарх мэдээлэл цуглуулах боломж нь ихээхэн асуудалтай байна.

Бүлэг 6:

Санал зөвлөмж

Энэхүү төслийн хэрэгжүүлэх хугацаанд бидний зүгээс санаа зовоож буй хэд хэдэн зүйлсийг ажигласан билээ.

Гэхдээ бидний үйл ажиллагаа нь одоо хэрэглэж байгаа системийн бүх сул талуудыг илрүүлэн гаргаж чадах найдвартай эх үүсвэр болохгүй юм. Энэхүү тайланд бид гол хэмээх асуудлуудыг тогтоон гаргаж, тэдгээрт хамаарах аргачлал, практик зөвлөгөөг гарган өгөхөөр хичээсэн болно. Их хэмжээний зөрүү бүхий тоо баримтууд, дүн зэргийг тогтоосон, үүний заримыг нь бүрэн хэмжээгээр тодруулан гаргаагүй зэрэг нь хэрэглэж байгаа үйл явцад оршиж буй хурц асуудлуудыг гэрчлэн гаргаж энэхүү үйл явцыг Засгийн газар болон компаниуд хэрхэн ойлгож байгааг харуулсан юм.

Энэхүү тайлангаар бид цаашид сайжруулах талаар санал зөвлөмж гарган, одоогоор Монголын ОУИТБС-ын хэрэглэж буй зарим үйл явцыг илүү үр дүнтэй болгох зөвлөмжүүдийг өглөө. Гэхдээ энэхүү зөвлөгөөнүүдийг практик амьдрал дээр нэвтрүүлэх нь шууд хийх ажил биш юм. Эдгээр санал, зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлэхэд ихээхэн хүчин чармайлт болон өргөн мэдлэг шаардагдах билээ.

Шийдэгдээгүй зөрүүнүүд

Зөрүүнүүд нь үндсэндээ дараах шалтгаануудын улмаас үүдэн гарч байна. Үүнд:

А. Засгийн газрын маягтууд нь уул уурхайн компаниудаас хүлээн авсан бүх төлбөрийг багтаагаагүй.

болон

Б. Хэрхэн бөглөх талаарх зааварчилгаа дутмаг байснаас Засгийн газрын болоод компанийн тайлангууд дээр буруу мэдээллүүд илэрч байсан.

Энэхүү гарч байгаа зөрүү болгоныг шалган тогтоох нь Засгийн газрын зүгээс өөрийн хийсэн өмнөх бүх үйл ажиллагааг дахин давтахыг шаардах бөгөөд харин энэ удаа төлбөр хүлээн авсан талаарх мэдээллийг бүх төрийн байгууллагуудаас гаргуулан авч нэгтгэх нэмэлт ажлыг гүйцэтгэх шаардлагатай болно.

Мөн ОУИТБС-аас зөрүү болон буруу мэдээлэл ихээр илэрсэн хэсгүүд дээр тэдгээрийг хэрхэн бөглөх талаарх нарийвчилсан зааварчилгааг гарган, үүний үндсэн дээр төрийн байгууллагууд өөрсдийн 2006 оны мэдээллийг дахин боловсруулахыг хүсэмжлэх үйл ажиллагааг мөн гүйцэтгэх шаардлагатай.

Ингэснээр нэгтгэлийг боловсруулан гаргахад маш их хэмжээний үйл ажиллагааг шаардах ба маш удаан хуучирсан мэдээллийг ашиглан, 2007 оны жилийн эцэс дууссан төрийн байгууллагууд маш их ачаалалтай ажиллаж байгаа зэргээс хамааран ОУИТБС-нь өнгөрсөн хугацааны мэдээлэл бус, харин цааш цаашдын нэгтгэлийн үйл ажиллагааг төлөвлөн, бэлтгэж байх шаардлагатай байна.

Бидний бодлоор 2006 онд гарсан зөрүүнүүдийг шийдвэрлэн шалтгааныг тогтоох нь маш бага үр дүнтэй байх ба харин энэхүү тайлан дээр дурдагдсан санал, зөвлөмжүүдийг цаашид учирч болох хүндрэлийг бууруулж, хийгдэх үйл ажиллагааг сайжруулах үүднээс үр дүнтэйгээр хэрэгжүүлж эхлэх нь ихээхэн үр дүнтэй болно гэдэгт бид итгэж байна.

Цаг хугацаа болон цаг баримтлах

2006 оны үйл ажиллагаанд аудит хийх энэхүү төслийн төлөвлөлтийн шатанд цаашид гарч болох хүндрэл, саатлууд болох баяр ёслолын үетэй давхацсан төслийн эхлэх хугацаа, санхүүгийн жил төгсгөл болж байгаа зэрэг зүйлсийг урьдчилан харж чадсангүй. Цаашид төслийн үр дүнг сайжруулахын тулд ийм төрлийн шахуу бөгөөд амралт ихтэй цагийг сонгохоос зайлсхийх хэрэгтэй.

Үүсээд байгаа зөрүүний талаар тодруулга хүсэж, энэхүү үйл ажиллагааг гүйцэтгэх хангалттай хэмжээний цагийг гарган өгөх зорилгоор, мөн эдний зүгээс өгсөн хариулт, тодруулгуудыг хянан үзэх зорилгоор энэхүү төслийн хугацааг ерөнхийд нь хоёр тусдаа бүрэлдхүүн хэсэгт хуваах шаардлагатай байна. Эхний бүрэлдхүүн хэсгийн хүрээнд маягтуудын дагуу тайланг шалгаж, харьцуулах, үүнээс гарсан төлбөрийн зөрүү, болон анхны байдлаар гарсан төслийг Засгийн газар болон компаниуд руу илгээн хариулт, тодруулга хүсэх үйл ажиллагааг багтаана. Дараагийн үе шат болох нэгтгэн тайлагнах үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө Засгийн газар болон компаниудад 2-3 долоо хоногийн хугацааг гарган өгч тухайн тодруулгуудыг хийх боломжийг олгох хэрэгтэй.

Энэхүү хандлагийг ашигласнаар тухайн компаниуд дээр зөвлөхүүд биечлэн ажиллах тохиолдолд л багахан хэмжээгээр тээврийн зардлыг өсгөх юм. Өөр нэгэн сонголт нь зөвлөхүүд нь факс болон e-мэйл харилцаа холбооны хэрэгслийг ашиглан төслийн анхны үе шатыг өөрийн байрлал, албан байранд явуулан, Засгийн газар болон компаниудын зүгээс эцсийн тодруулга, хариулт ирэхээс нааш Монголд заавал ирэхгүйгээр үйл ажиллагаагаа явуулж болно. Энэхүү хандлагыг ашиглах нь зөвлөхүүдийн байр, хоолны зардлыг бага хэмжээгээр бууруулах болно.

Засгийн газрын зүгээс өгч буй мэдээлэл бүрэн бус байх

Уул уурхайн компаниудаас төлбөр хүлээн авч байгаа талаарх мэдээллээ илгээхийг бүх яам, агентлаг, аймаг болон сумдад (бүх төрийн байгууллагад) хүргүүлэн, тухайн байгууллагуудаас мэдээллийг хүлээн авдаг байх системтэй байх шаардлагатай байна.

Хэрэв орон нутгийн болон бусад байгууллагуудын хүлээн авсан хандив, тусламжийг тайлагнаж байх шаардлагатай бол Засгийн газраас ямар компани нь хандив, тусламж үзүүлсэн болохыг тодорхой болгох, улмаар хандив, тусламж хүлээн авсан баримтыг цуглуулах үр дүнтэй энгийн системийг ажиллуулж эхлэх хэрэгтэй байна. Энэхүү хандлагийг хэрэгжүүлэх нэгэн боломж нь уул уурхайн компаниудын зүгээс тодорхой хугацааны давтамжтайгаар сум, аймаг болон төрийн байгууллагуудад олгосон мөнгөн тусламжийг тайлагнаж байх үүргийг үүсгэж болно

Мөнгөн бус хэлбэрээр олгосон хандив, тусламжийг бүртгэх нь ихээхэн сорилттой тулгарч байгаа билээ. Эдгээр нь мөнгөн бус тусламж тул байгууллагууд үүнийг бүртгэхгүй байх явдал байна. Хандив, тусламж үзүүлж буй уул уурхайн компаниуд нь өөрсдийн хандивласан бараа, үйлчилгээнд гарсан нийт зардлыг гаргасан бүртгэлтэй байж болох эсвэл үзүүлсэн тусламждаа хамаарах зардлуудыг гарган ирэх боломжтой. Эдгээр нь мөнгөн бус хэлбэрээр өгч байгаа тусламж ч гэсэн ингэснээр аймаг, сум, орон нутгийн байгууллагууд нь энэ тохиолдолд тухайн тусламжийг бүртгэн авах боломжтой болно. Орон нутгийн байгууллагууд ийм хэлбэрийн бүртгэл хөтөлдөггүй бол тэд тухайн тусламжийн мөнгөн үнэлгээг зөв үнэлж чадахгүй, мөнгөн үнэлгээгээр үнэлсэн ч гэсэн компанийн зүгээс тайлагнасан хэмжээтэй зөрчилдөх боломжтой. Дээр дурдсанчлан тайландаа энэхүү мөнгөн бус хэлбэрийн тусламж, дэмжлэгийн талаарх мэдээлийг багтаан тайлагнах нь тулгараад байгаа энэхүү асуудлыг даван гарахад тус болж болох юм. Өөр нэгэн сонголтот боломж нь уул уурхайн компаниуд тухай бүрдээ хандив

тусламжийн хуудсыг (жишээ нь тэг үнийн дүнтэй нэхэмжлэх, гэхдээ тухайн бараа үйлчилгээний зардлыг хавсаргасан байдлаар) хүлээн авагч талд өгч байж болох юм.

Маягтуудын загвар

Компаниудын хийсэн төлбөр олон Засгийн газрын хүлээн авсан талаарх мэдээллийг нэгтгэн дүгнэх зорилгоор маягтыг ижил загвараар гаргах хэрэгтэй байна. Бусад мэдээлэл цуглуулах бол үүнийг маягт дээр тусад нь зааж өгөх шаардлагатай.

Маягтуудын үнэн зөв байдал

Бидний гаргасан хүсэлтэд хариулт, тодруулга өгсөн байдлаас харахад зарим компаниуд маягтуудыг бөглөн тайлагнахад ихээхэн анхаарал тавьсан байсан бөгөөд харин зарим компанийн хийсэн гэнэтийн их өөрчлөлтийн байдлаас харахад тэд энэ үйл ажиллагаанд нухацтай анхаарал хандуулаагүй байна. ҮТЕГ-аас гаргасан тодруулга дээр хийгдсэн ихээхэн хэмжээний өөрчлөлтүүдээс харвал Засгийн газрын харьяа зарим байгууллагийн зүгээс энэ тал дээр дорвитой анхаарал хандуулаагүй болох нь харагдаж байсан.

ОУИТБС-ын зүгээс энэхүү санаачилгын ач холбогдлыг бүх талуудад ойлгуулах талаар анхаарал хандуулж, талуудад үнэн зөв, бүрэн хэмжээний мэдээлэл өгч байх талаар Засгийн газар болон уул уурхайн компаниудад сануулан, мэдүүлэх шаардлагатай байна.

Маягтын бөглөх талаарх зааварчилгаа

Маягт дээрх хэрхэн бөглөх талаарх зааварчилгааг хянан үзэж, шаардлагатай мэдээлэлд хамаарах онцлог зүйлсийг багтаах нь зөв. Зааварчилгааны хэсэг дээр илүү их нэмэлт зүйл шаардлагатай байгаа ихэнх татварын төрлийн (жишээ нь НӨАТ, Гаалийн татвар болон хасалт зэрэг) талаар энэхүү тайлан дээр өмнө дурдсан. Энэхүү тайлан нь маягтууд дээр багтаах ёстой бүх зүйлсийн талаар дэлгэрэнгүй мэдээлэл өгөх зорилгогүй тул цаашид ч гэсэн бидний тодруулга хараахан авч чадаагүй зарим нэгэн тоо баримт дээр өөр өөр асуудлууд үүсэн гарч болохыг тэмдэглэх нь зүйтэй.

ОУИТБС-ын зүгээс маягтуудыг бэлтгэн гаргах үе шатанд нилээд тооны сургалтын үйл ажиллагааг явуулан, хэлэлцсэн болохыг дурдаж байсан. Бидний санал болгож байгаагаар энэхүү үйл явцыг дахин давтан хийж маягтыг хянан шалгаж, маягт болон зааварчилгааг засан сайжруулах ёстой болохыг дурдаж байна.

А. НӨАТ

НӨАТ нь ихээхэн ээдрээтэй татварын төрөл бөгөөд үүний улмаас төлбөр болон төлбөр хүлээн авсаныг нэгтгэхэд хүндрэлүүд учирч байсан. Гэхдээ хүндрэлүүд нь зөвхөн НӨАТ-ын хүрээнд байгаагүй, өөр бусад татваруудын хүрээнд мөн илэрч байсныг дурдах нь зүйтэй. (Жишээ нь аж ахуйн нэгжийн орлогийн албан татвар болон гаалийн татвар).

Нийт татварт хамаарах байдлаас гадна НӨАТ нь өөрөө ихээхэн ээдрээтэй зүйл тул үүнийг тайланг нэгтгэх үйл явцаас хасаж болох хувилбар байж болох юм. НӨАТ-ын аж ахуйн нэгжийн орлогийн албан татвар болон гаалийн татвар зэрэгтэй харилцан уялдаатай байдаг үндэслэлээр бидний зүгээс үүнийг маягтаас хасах нь олон тооны нэгтгэл, тодруулгатай холбоотой асуудлуудыг үүсгэх болно гэдэгт итгэж байна. Мөн суутган тооцдог татварууд дээр энэ байдлаас хамаарах асуудал ихээр үүсэх нь гарцаагүй.

Аль ч аргыг ОУИТБС-аас сонгон авсан НӨАТ-тай холбоотой ихээхэн хэмжээний нэмэлт зааварчилгаа, мэдээллийг маягтад багтаан НӨАТ болон бусад татваруудын харилцан уялдааг сайтар тайлбарлаж өгөх шаардлагатай. Тодруулан хэлбэл доорх төрлийн татварууд дээр хэрхэн тайлагнах талаарх тусгай хэсгийг нэмэн оруулж үүнийг Засгийн газрын болон компанийн маягт дээр багтаах шаардлагатай байна. Үүнд:

- Гааль дээр төлж байгаа НӨАТ (Зарим компаниуд үүнийн зөвхөн гаалийн татвар болгон мэдээлсэн байхад зарим нь огт оруулаагүй байсан.)
- НӨАТ-ыг бусад төрлийн татварт суутган тооцох
- Дотоодын бараа үйлчилгээ худалдан авахад төлсөн НӨАТ

Үүн дээр нэмээд хэлэхэд НӨАТ-ын хуримтлагдсан буцаан авалт, үүний хөдөлгөөнтэй холбоотой мэдээллийг цаашид авах хэрэгтэй эсэхийг сайтар нягтлан шалгахыг хүсэмжилж байна.

Б. Гаалийн татвар

Маягт дээрх зааварчилгаанууд нь компаниуд болон Засгийн газраас яг ямар мэдээлэл авах шаардлагатай байгаа талаар тодорхой зааварчилгааг багтаах хэрэгтэй. Тодруулан хэлбэл импортоор оруулсан бараа бүтээгэдхүүнд гаалийн байгууллагийн ноогдуулан хураасан НӨАТ-ыг илүү тодорхой болгож өгөх хэрэгтэй байна.

ОУИТБС нь мөн гаалийн агуулахын үйлчилгээний хураамжыг тайланд багтаах шаардлагатай эсэх дээр өөрийн анхаарлыг хандуулахыг зөвлөж байна.

Дээр дурдагдсан зөвлөмжийг хэрэгжүүлэхэд учирч болох нэгэн асуудал нь зарим компаниуд гааль дээр төлсөн нийт төлбөрийг татвар бүрээр нь ялган салгаж тайлагнах боломжгүй байх явдал юм. Гэхдээ бидний зүгээс энэ асуудал дэр санал гаргах боломжтой эсэх нь тодорхойгүй бөгөөд гаалийн албанаас хэрхэн татварыг хуваан ноогдуулдаг талаар тодорхой бус байна. Хэдийгээр гаалийн байгууллагаас бидэнд мэдээлэхдээ гаалиас олгож байгаа гэрчилгээн дээр тухайн татвар тус бүрээр нь мөнгөн дүнг гаргасан байдаг болохыг баталгаажуулсан. Энэхүү асуудал нь гаалийн байгууллагийн үйл ажиллагаанаас хамаараад үүсэж байгаа гэдгийг батлах зүйл бидэнд одоогоор үгүй байна. Гэхдээ зарим компаниуд гаалийн газраас өгсөн гэрчилгээг үл тоомсорлон өөрийн гаалийн мэдүүлгийг бүртгэл тооцоондоо ашиглах явдал байна. Энэ нь гаалийн хийсэн үнэлгээнээс зөрүүтэй байх нь аргагүй юм. Зарим компаниуд нь зүгээр л гаальд төлсөн нийт хэмжээг (гаалийн татвар, НӨАТ, хураамж) ялган зааглалгүйгээр өөрийн бүртгэлд хамруулдаг байна.

В. Цаг хугацааны ялгаа– “хасалт”

Энэхүү асуудал нь зөвхөн цөөхөн тохиолдолд гарч болох бөгөөд үүнээс гарах хүндрэлийг зөвхөн Засгийн газрын салбар агентлагуудын зүгээс санхүүгийн жил дууссаны дараах цөөхөн өдрүүдэд багтаан хасалтыг тооцон хийснээр даван туулж болно. Гэхдээ энэхүү асуудлыг маягтын зааварчилгаа дээр тусгах хэрэгтэй ч бидний одоогийн итгэж байгаагаар ямар нэгэн өөрчлөлт шаардлагагүй байна.

Г. Төрийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн тусламж

Ил тод байдалд нөлөөлөх ихээхэн учир шалтгаантай тул хандив, тусламж нь ил тод байдлын чухал боловч ихээхэн эрсдэлтэй хэсэг юм. Энэхүү хэсгийн өмнөх зүйл дээр бидний санал болгосон Засгийн газрын зүгээс гарган өгсөн мэдээлэл нь бүрэн бус байсан талаарх нарийвчилсан мэдээлэл нь энэхүү хэсэг дээр гарч байгаа хүндрэлүүдийг цаашид даван туулахад ихээхэн чухал хэмээн үзэж байна.

Бүлэг: 7

Дүгнэлт

Энэхүү үйл ажиллагааг гүйцэтгэх үеэр Засгийн газар болон компаниудын зүгээс үйл явцын хувьд ч тоо хэмжээний хувьд ч их хэмжээний болон бусад төрлийн мөнгөн дүнгийн зөрүү болон санаа зовоох хэсгүүд ажиглагдаж байсан билээ. Зарим зөрүүг тодруулан шалгаж бодит байдлыг тогтоон энэхүү тайланд оруулсан ч гэсэн өөр бусад ихээхэн асуудлууд шийдэгдээгүй, тодроогүй үлдсэн билээ. Үүний улмаас бидний зүгээс эдгээр нь хэрхэн үүссэн, ямар шалтгааны улмаас үүдсэн болохыг нарийвчлан тогтоох боломжгүй байсан болно. Гэвч бидний итгэж байгаагаар зөрүүний цаана байгаа олон тооны асуудлуудыг тодруулан шийдвэрлэсэн бөгөөд энэ нь ч гэсэн бидний шийдэж чадаагүй зөрүүнүүдийн учрыг цаашид тайлахад туслалцаа үзүүлэх байх хэмээн найдаж байна.

Тиймээс бидний өгч буй санал зөвлөмжүүдийг үр дүнтэйгээр хэрэгжүүлэх нь энэхүү төслийн хүрээнд тулгарсан олон тооны хүндрэлийг цаашид шийдэхэд тус болох буйзаа.

Өөрсдийн гүйцэтгэсэн үйл ажиллагаан дээрээ үндэслэн энэхүү тайлан дээр нэгтгэн дүгнэсэнчлэн бид дараах санал бодлыг өөрсдийн зүгээс илэрхийлж байна. Үүнд:

А. Бидний хэрэгжүүлсэн үйл явц нь хангалттай хэмжээний, нарийвчилсан зааварчилгааны хувьд дутмаг байсан бөгөөд бидэнд гарган өгсөн мэдээлэл дээр хэд хэдэн нийцэхгүй, ойлгомжгүй зүйлс тааралдаж байлаа.

Б. Компаниудаас хүлээн авсан мэдээллийн чанар нь дээр дурдсан зарим хэсгүүд дээр нийцэхгүй зүйлс гарч байсан хэдий ч нийтэд тодорхой хэмжээнд сайн байсан болно.

В. Засгийн газрын зүгээс бидний хүлээн авсан мэдээлэл нь чанарын хувьд ихээхэн дутагдалтай байлаа. Тодруулан хэлбэл, Засгийн газрын зүгээс бөглөсөн маягтууд нь бүрэн бус, эдгээрийн талаар тодруулга хүссэн бидний хүсэлтэд өгсөн хариулт нь хүсэмжилсэн, хэрэгтэй мэдээллийг агуулаагүй байсан.

Г. Энэхүү үйл явц нь бүхэлдээ ихээхэн учир дутагдалтай байсан ба эдгээр нь энэхүү тайланд дурдагдсан хүчин зүйлсүүдээс ялангуяа дээр А болон В хэсгүүд дээр дурдсан шалтгаанаас ихээхэн хамаарсан болно.

Төгсгөлд нь бидний зүгээс бидний үйл ажиллагаанд гүн туслалцаа үзүүлсэн Монголын ОУИТБС-ын ажилтан ноён Шарын Цолмон болон хатагтай Түмэнжаргалын Хүрэлчимэг нарт талархал илэрхийлье. Тэд уул уурхай салбарын талаар болон Засгийн газрын харьяа агентлагуудын үйл ажиллагааны талаарх үнэт мэдээллээр хангаж, маш үнэт тусламжийг үзүүлсэн билээ. Баяр ёслол давхацсан энэ цаг үед маш бага хугацаанд багтаан уулзалтуудыг зохион байгуулах, компаниудаас мэдээлэл авах зэрэг ажилд гүн туслалцаа үзүүлсэн ноён Ш.Цолмонгийн туслалцаагүйгээр энэхүү ажлыг гэрээнд заасан хугацаанд нь гүйцэтгэх боломжгүй байх байсан билээ.

Крейн Вайт энд Ассоушиэтс
Захиалгат нягтлан бодогч нар, Австрали
2008 оны 1 дүгээр сарын 14

Товчлолууд

ОУИТБС	Олборлох Үйлдвэрлэлийн Ил Тод байдлын Санаачилга (Олон улсын)
МОУИТБС	Монголын Олборлох Үйлдвэрлэлийн Ил Тод байдлын санаачилга
ОУИТБС-ын Ажлын алба	Олборлох Үйлдвэрлэлийн Ил Тод Байдлын Санаачилгын Ажлын Алба
ГЕГ	Гаалийн Ерөнхий Газар
ҮТЕГ	Үндэсний Татварын Ерөнхий Газар
СЭЗЯ	Санхүү, Эдийн Засгийн Яам
MNT	Монгол Төгрөг
Төрийн байгууллагууд	Яам, агентлагууд болон аймаг, сум, орон нутгийн байгууллагуудыг ерөнхийлөн нэрлэсэн нэр

Хавсралтууд

А	Маягтуудын дагуух зөрүүний нэгтгэл
Б	Компаниуд болон Засгийн газрын маягтуудын зөрүүний нэгтгэл
В	Маягтуудад гарсан их хэмжээний зөрүүний нэгтгэл
Г	Маягтуудад хийсэн өөрчлөлт, тодруулгын нэгтгэл
Д	Гаалийн татварын нэгтгэл

Компанийн тайлангууд

Алтан Дорнод Монгол
Адуунчулуун
Багануур
Бороо Голд
Чинхуа МАК Нарийн Сухайт
Коулд Голд
Дацан Трейд
Эрдэс Холдинг
Эрдэнэт УБК
Гацуурт
Айвенхоу Майнз Монголиа Инк
Жамп
Монголын Алт
Эм Жи Эйч
Монгол Газар
Монголросцветмет
Петро Чайна Дайчинь Тамсаг
Шарын Гол
Шим Технологи
Шинь Шинь
Шивээ Овоо
Шижир Алт
Тавантолгой
Цайрт Минерал
Улз Гол

Компаниуд болон Засгийн газрын маягуудын зөрүүний нэгтгэл																							Хавсралт Б					
Аж ахуйн нэгжийн нэр	Шарын Гол	Багануур	Чинхуа МАК Нарийн сухайт	Айвенхоу Майнз Монголиа Инк	Цайрт Минерал	Бороо Голд	Шижир Алт	Улз Гол	Жамп	Коулд Голд	Шин Шин	Эрдэс Холдинг	Монголр осцветиет	МАК	Петро Чайна	Дацан Трейд	Алтан Дорнод Монгол	Гацуурт	Шивээ Овоо	Эрдэнэт	Адуунчулуун	Шини Технолож	Монгол Газар	Эм Жи Эйч	Тавантолгой	Нийт	Зөрүү	
Компани																												
Нийт татвар	893,349	2,371,327	115,368	1,206,043	1,221,902	4,803,208	3,868,855	386,429	616,861	176,010	59,915	49,378	1,385,200	471,889	58,402	243,606	2,372,440	523,325	798,218	309,305,310	217,938	249,032	0	0	2,189,362	333,583,355		
Нийт төлбөр	296,826	1,058,548	768,280	7,553,267	2,845,316	5,780,381	1,472,097	247,443	79,268	127,001	526,296	331,082	247,700	559,011	621,743	230,133	4,033,105	1,482,069	276,894	30,067,174	37,945	4,072	77,889	842,884	1,041,319	60,607,740		
Нийт хураамж	0	0	1,554,886	17,867	9,602	25,644	0	0	475	0	148,626	2,550	224,872	0	215,969	0	0	0	18	9,614	419	0	0	0	1,316	2,211,858		
Нийт ногдол ашиг	0	31,147	0	0	0	0	950,000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	96,426,932	0	0	0	0	1,032,357	98,440,436		
Нийт төлбөр	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3,010,951	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,007	3,012,958		
Нийт хандив	31,589	0	171,618	656,358	120,653	937,557	6,000	750	0	6,500	9,434	4,655	25,308	32,308	51,840	0	196,790	37,800	1,220	1,868,000	7,320	71,163	0	0	0	4,236,863		
Нийт төлсөндүн	1,221,763	3,461,022	2,610,141	9,433,535	4,197,473	11,546,790	6,296,953	634,622	696,604	309,511	744,270	387,665	1,883,080	1,063,208	3,958,905	473,738	6,602,335	2,043,194	1,076,349	437,677,031	263,622	324,267	77,889	842,884	4,266,361	502,093,210		
Шалгах	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Засгийн газар																												
Нийт татвар	285,305	2,461,033	65,163	1,288,491	2,939,602	91,957	3,322,734	256,305	327,953	185,349	14,369	19,799	728,563	599,506	43,773	10,235	1,313,576	533,858	761,882	306,189,324	216,404	305,197	28,898	9,095	2,335,296	324,333,669	-9,249,687	
Нийт төлбөр	302,806	1,067,001	777,859	270,455	2,770,812	5,116,622	1,336,265	242,160	290,116	101,253	1,000	297,727	174,036	167,999	0	246,985	2,566,028	1,521,058	277,342	22,846,655	37,406	0	231,466	590,807	1,055,045	42,288,902	-18,318,838	
Нийт хураамж	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Нийт ногдол ашиг	0	29,988	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	37,275,291	0	0	0	0	1,032,357	38,337,637	-60,102,799	
Нийт төлбөр	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,671	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,671	-3,010,287	
Нийт хандив	20,000	0	31,617	0	120,653	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15,000	86,909	29,290	303,469	-3,933,394	
Нийт авсандүн	608,111	3,558,023	874,639	1,558,946	5,831,067	5,208,579	4,658,998	498,465	618,069	286,602	15,370	317,526	902,599	767,504	46,444	257,220	3,879,604	2,054,916	1,039,224	366,311,270	253,810	305,197	275,364	686,811	4,451,988	405,266,347	-96,826,863	
Зөрүү	-613,652	97,001	-1,735,502	-7,874,589	1,633,594	-6,338,211	-1,637,954	-136,157	-78,534	-22,909	-728,900	-70,139	-980,481	-295,704	-3,912,461	-216,519	-2,722,730	11,722	-37,125	-71,365,760	-9,812	-19,069	197,476	-156,073	185,628	96,826,863		

Хавсрант В																																																
Мягтудад гарсан их хэмжээний зөрүүний нэгтгэл (Мөнгөн төгрөгөөр)																																																
Аж ахуйн нэгжийн нэр	Шарын Гол	Багануур	Чинхуа МАК Нарийн сүхэйг	Айвенхоу Майнз Монголиа Инк	Цайрт Минерал	Бороо Голд	Шижир Алт	Улз Гол	Жанп	Коулд Голд	Шин Шин	Эрдэс Холдинг	Монгол осцвети ет	МАК	Петро Чайна	Дацан Трейд	Алтан Дорнод Монгол	Гацуурт	Шнвээ Овоо	Эрдэнэт	Адуучу луун	Шин Технологи	Монгол Газар	Эн Жи Зич	Тавантол гой	НИИТ																						
Харилцагч татварын хэлтэс	Дархан-Уул аймаг	УТЕГ	Өмнөговь аймаг	УТЕГ	Сүхбаатар аймаг	УТЕГ	УТЕГ	Дорнод аймаг	Нийслэлийн Сүхбаатар дүүрэг	УТЕГ	Баянхонгор аймаг	Нийслэлийн Сүхбаатар дүүрэг	УТЕГ	Нийслэлийн татварын газар	Нийслэлийн татварын газар	Нийслэлийн Сүхбаатар дүүрэг	УТЕГ	Сэлэнгэ аймаг	Говь-Сүмбэр аймаг	УТЕГ	Дорнод аймаг	УТЕГ	Нийслэлийн татварын газар	Өмнөговь аймаг	Өмнөговь аймаг																							
2.a	Төлсөн татварууд																																															
2.a.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар																																															
2.a.2	Бүцээн авснаа хэссэн Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар																																															
2.a.3	Галийн татвар																																															
2.a.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар																																															
2.a.5	Үн хөдлөх хөрөнгийн албан татвар																																															
2.a.6	Онцгой албан татвар (шахах тослох материал импортлосон бол)																																															
2.a.7	Автомобилийн, дизелийн тулшний албан татвар																																															
2.a.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар																																															
2.б	Төлбөр																																															
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр																																															
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөв аверлийн төлбөр																																															
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордон нөхөн төлбөр																																															
2.б.4	Газрын төлбөр																																															
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр																																															
2.б.6	Ойлоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр																																															
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ахлын байрны төлбөр																																															
2.б.8	Түгээмэл тарагцтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр																																															
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс																																															
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ-д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж																																															
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ-д төлсөн үйлчилгээний хөлс																																															
2.в.3	Галийн үйлчилгээний хураамж																																															
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өгчийн ногдол ашиг																																															
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг																																															
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг																																															
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд																																															
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН-ийн ЗГ-т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр																																															
2.д.2	Газрын тосны татвар																																															
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг																																															
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг																																															
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг																																															
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг																																															
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг																																															
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зориулсан үзүүлсэн хөрөнгө																																															
Нийт их хэмжээний зөрүү																							-566,762	0	-1,756,472	-7,732,386	1,657,581	-5,969,122	-1,280,000	-98,295	-53,463	0	-727,940	-45,593	-946,506	-226,687	-3,907,375	-202,187	-2,323,963	-11,691	-72,699	-70,805,643	0	-2,969	165,725	-188,519	0	95,094,967
Нийт бага хэмжээний зөрүү																							-46,891	97,001	20,970	-142,204	-23,986	-369,089	-367,964	-37,863	-25,071	-22,909	-960	-24,546	-33,976	-69,017	-5,086	-14,331	-398,768	23,413	36,574	-660,117	-9,813	-16,101	31,751	32,445	185,628	-1,731,896
Нийт зөрүү																							-613,652	97,001	-1,735,502	-7,874,589	1,633,595	-6,338,211	-1,637,954	-136,157	-78,534	-22,909	-728,900	-70,139	-980,481	-295,704	-3,912,461	-216,519	-2,722,730	11,722	-37,125	-71,365,760	9,813	-19,069	197,476	-156,073	185,628	-96,826,863

Гаалийн татварын нэгтгэл	Маягт дээрх зөрүүнүүд	Компанийн тодруулга	Засгийн газрын тодруулга	Хавсралт Д Тодруулан засварласан зөрүүнүүд
Багануур	74,923			74,923
Чинхуа МАК Нарийн Сухайт	-56,999	-39,500		-96,498
Айвенхоу Майнз Монголиа Ин	112,480			112,480
Цайрт Минерал	60,120			60,120
Бороо Голд	-9,260			-9,260
Шижир Алт	-216,062	-104,425		-320,487
Улз Гол	-23,580	1,155		-22,424
Жамп	119,643	-213,185		-93,543
Коулд Голд	4,651			4,651
Шин Шин	-45,590			-45,590
Монголросцветмет	-703,558			-703,558
МАК	-32,220			-32,220
Петро Чайна	-35,925			-35,925
Дацан Трейд	10,235			10,235
Алтан Дорнод Монгол	-1,040,509	1,037,483	1,031,210	1,028,183
Гацуурт	-180,617		560,558	379,941
Шивээ Овоо	9,081			9,081
Эрдэнэт	-387,324			-387,324
Адуунчулуун	-2,118			-2,118
Шим Технологи	58,194	-49,178		9,016
Монгол Газар	7,306			7,306
Эм Жи Эйч	2,583			2,583
Тавантолгой	79,299			79,299
НИЙТ	-2,195,248	632,350	1,591,768	28,870

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН АДУУНЧУЛУУН КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Адуунчулуун компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Адуунчулуун компани нь Дорнод аймгийн Татварын албатай харилцдаг Монголын хөрөнгө оруулалттай компани юм. Тус компани нь өөрийн эзэмшиж буй нэг лицензийн дагуу Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын нутагт нүүрсний уурхай ажилуулан жилд 260 000 тонн нүүрс олборлож байна. Одоогоор нөхөн сэргээх үйл ажиллагааг явуулах шаардлагатай бөгөөд орон нутгийн хэмжээнд тодорхой хэмжээний санхүүжилт хийж, үйл ажиллагаа явуулж байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
263,622	253,810	- 9,812

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (12,690 мянган төгрөг) хэтэрсэн тохиолдлыг зааж буй болно.

Хэлбэлзлийн түвшингээс илүү гарах хэмжээний зөрүү илрээгүй тул бидний зүгээс нэмэлт тодруулга хийх шаардлагагүй хэмээн үзсэн болно.

		Компаний н тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Адуунчулуун							
Дорнод аймгийн Татварын хэлтэс							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 12,690							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	37,827	37,827	0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар	172,400	172,400	0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар	3,479	1,361	-2,118	-0.83	-2,118	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	2,412	2,412	0	0.00		
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/		584	584	0.23	584	
2.а.7	Автотөбөжин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	1,820	1,820	0	0.00		
НИЙТ ТАТВАР		217,938	216,404	-1,535	-0.60	-1,535	0
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	28,650	28,650	0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөв шөөрлийн төлбөр	539		-539	-0.21	-539	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордон нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	8,681	8,681	0	0.00		
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	75	75	0	0.00		
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр			0	0.00		
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		37,945	37,406	-539	-0.21	-539	0
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж	419		-419	-0.17	-419	
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		419	0	-419	-0.17	-419	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө	7,320		-7,320	-2.88	-7,320	
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		7,320	0	-7,320	-2.88	-7,320	0
НИЙТ ДҮН		263,622	253,810	-9,812	-3.87	-9,813	0

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН АЛТАН ДОРНОД МОНГОЛ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Алтан Дорнод Монгол компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Алтан Дорнод Монгол нь Оросын 100%-ийн хөрөнгө оруулалттай компани бөгөөд Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж буй гадаадын компанийн салбар юм. Тус компани нь УТЕГ-тай харилцдаг. Одоогоор компани нь Төв аймгийн Заамар, Архангай аймгийн Цэнхэр сумдад алт олборлох үйл ажиллагаа явуулж буй бөгөөд хэд хэдэн ашигт малтмалын лиценз эзэмшдэг ажээ. Нийтдээ 63 лиценз эзэмшиж байгаагаас, 30 лиценз нь ашиглалтын лиценз байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
6,602,335	3,879,604	-2,722,731

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (193,980) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Гаалийн татвар	1,367,878	327,368	-1,040,510
Ашигт малтмалын ашиглалтын болон	266,672	801	-265,871

хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр			
Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	1,121,824	104,241	-1,017,583
НИЙТ	2,756,374	432,410	- 2,323,964

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

ТОДРУУЛГА

Бидний хүсэлтийн хариу болгон компанийн зүгээс нэмэлт тодруулгуудыг гүйцэтгэн шалгаж, энэ хэсэг дээр гаалийн татвар болон НӨАТ хэсэг дээр анхлан дурдсан дүнг 1,037 төгрөгөөр бууруулан тодруулсан.

ҮТЕГ нь өөрийн хариундаа хэд хэдэн хэсэг дээр нэмэлт хийн тодруулсан бөгөөд Засгийн газрын зүгээс анхлан тайлагнасан тоог 1,981,077 төгрөгөөр нэмэгдүүлсэн.

Дээрх үйл ажиллагааны үр дүнд дээр дурдсан нийт зөрүү 1,982,084 төгрөгөөр бууран 741,454 болсон.

Гаалийн татвар

Алтан Дорнод Монгол компаниас 2006 туршид төлсөн нийт төлбөрийнхөө жагсаалтыг гарган өгсөн нь нийт дүнгээрээ 1,366,851 төгрөг буюу тус компанийн анхны тайлан дээр дурдсан тооноос 1,027-оор дутуу байсан юм.

2006 оны туршид тус компани нь гаалийн татварыг 5%-иар НӨАТ-ыг 15%-иар төлж иржээ. Компанийн тайлан дээр дурдсан 1,366,851 төгрөгийн 329,368 төгрөг нь гаалийн татвар бөгөөд үлдэх хэсэг нь НӨАТ ажээ (Доор үзнэ үү).

Дээр дурдагдсан 329,368 төгрөгийн гаалийн татвар нь Засгийн газрын тайлан дээр дурдагдсан 327,368 төгрөгөөс 2,000-аар илүү байсан болно. Тиймээс энэхүү зөрүүг бага хэмжээний хэмээн үзсэн.

Буцаан авсанаа хассан НӨАТ

Компанийн анх тайлагнасан маягт дээрх 271,063 төгрөгийн НӨАТ нь Засгийн газраас тайлагнасан 251,813 төгрөгөөс 19,250- иар зөрөөтэй байсан нь энэхүү зөрүүг их биш хэмээн үзэхэд хүргэсэн.

1,037,483 төгрөгийн НӨАТ-ыг гаалийн татвар дээр багтаан тайлагнасан байсан ч нийт НӨАТ-ын зөрүүг 1,056,733 төгрөг болгон их хэмжээний хэмээх ангилалд багтаах болсон. ГЕГ-аас 1,031,210 төгрөгийн төлбөр төлөгдсөн болохыг мэдээлсэн.

Ус ашигласны төлбөр

Энэхүү их хэмжээний зөрүүнүүдийн талаарх тодруулга хүссэн бидний хүсэлтэд ҮТЕГ өөрийн хүлээн авсан мөнгөний баримтыг шалган нийт дүнг 336,158 аас 24,108 болгон бууруулсан нь өмнөх зөрүүг ихэсгэсэн (өмнө нь их хэмжээний бус байсан). Энэхүү зөрүүний учир шалтгаан тодроогүй.

Ашигт малтмалын ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр

Компаниас бидэнд нийт 255,935 ам долларын үнийн дүн бүхий бараг 80 лицензийн төлбөрт төлсөн баримтуудыг гарган өгсөн ба үүнийг төгрөгт хөрвүүлэхэд Засгийн газрын зүгээс энэ хэсэг дээр тайлагнасан дүнтэй ойртож очсон болно.

ҮТЕГ-аас бидний хүсэлтэд өгсөн хариулт нь Засгийн газрын маягтад дурдсан 801 хэмээх тоог баталгаажуулсан тул энэхүү зөрүүний шалтгаан тодроогүй болно.

Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр

Компаниас бидэнд нийт 1,008,673 төгрөгийн үнийн дүн бүхий 40 төлбөрт төлсөн баримтуудыг гарган өгсөн ба үлдэх 113,151 төгрөгийн мэргэжилтнүүдийн орон сууцны зардалд төлсөн болохыг мэдээлсэн.

ҮТЕГ-аас бидний хүсэлтэд өгсөн хариулт нь Засгийн газрын анхны маягтад дурдсан 104,241 хэмээх тоог баталгаажуулсан тул энэхүү зөрүү 1,017,583 төгрөгийн шалтгаан тодроогүй болно.

АСУУДЛУУД

ОУИТБС-ын маягтад импортоор оруулж ирсэн барааны НӨАТ-ыг багтаах нь зөв эсэх, багтаасан тохиолдолд ямар хэсэг дээр оруулах талаарх үл ойлгох, эргэлзэх байдал гарсан.

ДҮГНЭЛТ

Маягтууд дээр гарсан 2,722,731 төгрөгийн цэвэр зөрүү нь тодруулсаны дүнд 741,505 болон буурсан ба энэ нь ҮТЕГ-ын хийсэн тодруулгуудын үр дүнд гарсан. Эдгээр өөрчлөлтүүд нь гэхдээ 2,323,964 байсан их хэмжээний зөрүүг 2,712,722 болгон нэмэгдүүлсэн юм. Энэхүү дүнгээс 1,040,510 төгрөгийн асуудал тодрон шийдэгдэж, харин 1,672,212 төгрөгийн их хэмжээний зөрүүний учир тайлагдалгүй үлдлээ.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

		Компанийн тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүүни й %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Алтан Дорнод Монгол							
УТЕГ							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 193,980							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	94,219	94,219	0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар	271,063	251,813	-19,250	-0.50	-19,250	
2.а.3	Гаалийн татвар	1,367,878	327,368	-1,040,509	-26.82		-1,040,509
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	611,927	611,927	0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	9,840	10,171	331	0.01	331	
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	17,512	18,078	565	0.01	565	
НИЙТ ТАТВАР		2,372,440	1,313,576	-1,058,864	-27.29	-18,354	-1,040,509
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	2,080,909	2,080,909	0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөв шөөрлийн төлбөр	266,672	801	-265,870	-6.85		-265,870
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордон нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	150,835	43,919	-106,915	-2.76	-106,915	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	412,866	336,158	-76,708	-1.98	-76,708	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	1,121,824	104,241	-1,017,583	-26.23		-1,017,583
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		4,033,105	2,566,028	-1,467,077	-37.82	-183,623	-1,283,453
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		0	0	0	0.00	0	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	22,246		-22,246	-0.57	-22,246	
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	70,870		-70,870	-1.83	-70,870	
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	63,735		-63,735	-1.64	-63,735	
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	19,338		-19,338	-0.50	-19,338	
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө	20,601		-20,601	-0.53	-20,601	
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		196,790	0	-196,790	-5.07	-196,790	0
НИЙТ ДҮН		6,602,335	3,879,604	-2,722,730	-70.18	-398,768	-2,323,963

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН БАГАНУУР ХУВЬЦААТ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Багануур компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Багануур нь 75%-ийн төрийн өмчийн оролцоо бүхий компани бөгөөд Улаанбаатар хотын Багануур дүүрэгт нүүрс олборлох үйл ажиллагааг явуулдаг.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
3,461,022	3,558,023	+97,001

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (177,901) хэтэрсэн тохиолдолыг зааж буй болно.

Хэлбэлзлийн түвшингээс илүү гарах хэмжээний зөрүү илрээгүй тул бидний зүгээс нэмэлт тодруулга хийх шаардлагагүй хэмээн үзсэн болно.

Багануур		Компанийн тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
ҮТЕГ							
Засгийн газрын тайлангай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 177,901							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлолын албан татвар	255,026	269,810	14,783	0.42	14,783	
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар	2,059,069	2,059,069	0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар		74,923	74,923	2.11	74,923	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	51,600	51,600	0	0.00		
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	5,632	5,632	0	0.00		
НИЙТ ТАТВАР		2,371,327	2,461,033	89,706	2.52	89,706	0
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	859,450	859,450	0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөв шөврлийн төлбөр		8,453	8,453	0.24	8,453	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	194,522	194,522	0	0.00		
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	4,576	4,576	0	0.00		
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр			0	0.00		
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		1,058,548	1,067,001	8,453	0.24	8,453	0
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ							
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг	31,147	29,988	-1,159	-0.03	-1,159	
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		31,147	29,988	-1,159	-0.03	-1,159	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0		
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0		
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0		
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0		
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		0	0	0	0.00	0	0
НИЙТ ДҮН		3,461,022	3,558,023	97,001	2.73	97,001	0

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН БОРОО ГОЛД КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Бороо Голд компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Бороо Голд нь Канадын Сентерра Голд компанийн эзэмшдэг салбар бөгөөд УТЕГ-тай харилцдаг. Одоогоор Сэлэнгэ аймгийн Мандал, Баянгол сумдад алтны үндсэн ордоос олборлолт хийдэг. 2008 онд 8.8 тонн алт олборложээ. Бороо Голд нь үйл ажиллагааны эхний 3 жилд аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвараас 100% чөлөөлөгдсөн бөгөөд энэхүү гэрээг 2007 онд дахин шинэчлэн тус компани зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвараас бусад татварыг төлөхөөр болсон. Одоогоор тус компани нь 18 лиценз эзэмшиж байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
11,546,790	5,208,579	-6,338,211

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (260,429) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Буцаан авсанаа хассан НӨАТ	4,647,936	0	-4,647,936
Улсын төсвийн хөрөнгөөр			

хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр	558,448	0	-558,448
Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн тусламж	762,738	0	-762,738
НИЙТ	5,969,122	0	-5,969,122

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Дараагаар нь бид Бороо Голдын татварын ажилтан Ганхүлэг болон түүний туслахтай ажлын уулзалт хийсэн.

ТОДРУУЛГА

Энэ компанийн талаарх ямар нэгэн тодруулга мэдээллийг бид ҮТЕГ-аас хүлээн аваагүй болно.

Буцаан авсанаа хассан НӨАТ

Бороо Голд нь гадаадад алт худалдаалсаны НӨАТ-ын ихээхэн хэмжээний буцаан авалттай байна. НӨАТ-ын буцаан авалт нь (сар болгон тухайн компанид буцаан олгох НӨАТ) бодит хэрэг дээрээ төлөгдөхгүй байгаа бөгөөд харин энэ нь буцаан авалтын хэмжээгээрээ хуримтлагдан цаашид компанийн зүгээс төлөх НӨАТ-д шилжүүлэн тооцох боломжтойгоор хадгалагдаж байна. Энэхүү тооцооны буцаан авалтын тэнцэл нь 2006 оны 12 сарын байдлаар 8,124,866 төгрөг байна.

Компанийн зүгээс өөрийн маягт дээрээ тайлагнасан 4,647,936 төгрөг нь 2006 оны санхүүгийн жилийн дээр дурдсан НӨАТ-ын буцаан авалтын цэвэр зөрүү юм. Тэгэхээр энэхүү компанийн өөрийн маягтдаа дурдсан дүн нь 2006 онд хуримтлагдсан цаашидгарч болох НӨАТ-ын өрийг төлөх боломжтой дүн бөгөөд үүнийг Засгийн газарт төлсөн болон төлөх дүн гэж үзэх учир дутагдалтай.

Тухайн жилийн туршид компаниас НӨАТ-ыг биечлэн төлөөгүй бөгөөд Засгийн газрын тайлангийн маягт энэ талаар дурдсан байлаа.

2008 оны 1 сарын 11 нд ГЕГ-аас хүлээн авсан тайланд тус газар нь гаалийн татварт 9,555, НӨАТ-д 1,929,310 төгрөг төлөгдсөнийг мэдээлсэн. Энэхүү дурдагдсан НӨАТ нь тухайн жилд хуримтлагдсан НӨАТ-ын авлагийн тоон дээр хөдөлгөөн, өөрчлөлт байдлаар орсон байж болно.

Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр

Энэ хэсэг дээр компанийн зүгээс дурдсан 558,448 төгрөг нь СЭЗЯ-анд төлсөн 4 удаагийн улирал тутмын төлбөрийг харуулсан байна.

Эдгээр дүнгүүд нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан маягтад ямар шалтгааны улмаас багтаагүй болох талаар ямар нэгэн тайлбар ирээгүй болно.

Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн тусламж

Компани нь өөрийн нийгмийн хөгжлийн сандаа их хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг төвлөрүүлээд байгаа бөгөөд өөр бусад хөрөнгөнөөс суманд 762,738 төгрөгийн тусламж үзүүлсэнээ тайлагнасан.

Харин энэхүү тусламжийг хүлээн авсан сумд нь энэ талаараа маягт дээр ямар нэгэн байдлаар дурдаагүй байна.

АСУУДЛУУД

Компани нь өөрийн маягтдаа НӨАТ-ын хэмжээг заасан нь 2006 онд хуримтлагдсан буцаан авалтын хэмжээ бөгөөд энэхүү хуримтлалыг цаашдын НӨАТ-д шилжүүлэхээр хадгалж байгаа ажээ. Үүнийг Засгийн газарт төлсөн болон төлөх мөнгө гэж ойлгоход хүндрэлтэй.

Засгийн газрын тайлан нь төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөрийн хэмжээг орхигдуулсан байсан болно.

Засгийн газрын салбар байгууллагууд нь хүлээн авсан бүх төлбөрийг нэгтгэсэн бүрэн хэмжээний тайлан, маягтыг бэлтгэн гаргаагүй байлаа.

ДҮГНЭЛТ

Бороо Голд компанийн нэгтгэл дээр гарсан их хэмжээний зөрүү нь тухайн компани нь маягт дээр орох ёстой мэдээллийг буруу хөрвүүлэн ойлгосноос үүдэлтэй бөгөөд үүний хажуугаар хүлээн авсан төлбөрийн талаарх мэдээлэл Засгийн газрын маягт дээр бүрэн ороогүй байлаа. Үүгээр дамжуулан их хэмжээний НӨАТ-ын зөрүүг тайлбарласан болно. Үлдэж байгаа нийт 1,321,186 төгрөгийн их хэмжээний зөрүүний шалтгаан бүрэн тайлагдаагүй болно.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

Бороо Голд УТЕГ		Компаний н тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүни й %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 260,429							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар			0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар	4,647,936	0	-4,647,936	-89.24		-4,647,936
2.а.3	Гаалийн татвар	9,260		-9,260	-0.18		-9,260
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	146,012	90,089	-55,923	-1.07		-55,923
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар		1,868	1,868	0.04		1,868
НИЙТ ТАТВАР		4,803,208	91,957	-4,711,251	-90.45	-63,315	-4,647,936
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	5,032,827	5,032,827	0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөв шөөрлийн төлбөр	81,661		-81,661	-1.57		-81,661
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр	558,448		-558,448	-10.72		-558,448
2.б.4	Газрын төлбөр	55,704	25,120	-30,584	-0.59		-30,584
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	100		-100	0.00		-100
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	51,641	58,675	7,034	0.14		7,034
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		5,780,381	5,116,622	-663,759	-12.74	-105,311	-558,448
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж	22,401		-22,401	-0.43		-22,401
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс	3,243		-3,243	-0.06		-3,243
НИЙТ ХУРААМЖ		25,644	0	-25,644	-0.49	-25,644	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	2,000		-2,000	-0.04		-2,000
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	6,500		-6,500	-0.12		-6,500
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	762,738		-762,738	-14.64		-762,738
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	166,319		-166,319	-3.19		-166,319
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		937,557	0	-937,557	-18.00	-174,819	-762,738
НИЙТ ДҮН		11,546,790	5,208,579	-6,338,211	-121.69	-369,089	-5,969,122

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ЧИНХУА МАК НАРИЙН СУХАЙТ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Чинхуа МАК Нарийн Сухайт компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Чинхуа МАК Нарийн Сухайт компани нь Хятадын Чинхуа групп болон Монгол улсын МАК компанийн 50:50%-ийн хөрөнгө оруулалт бүхий хамтарсан компани бөгөөд одоогоор Өмнөговь аймгийн нутагт нүүрс олборлож байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
2,610,141	874,639	-1,735,502

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (43,732 мянган төгрөг) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Гаалийн татвар	110,008	53,010	-56,999
Гаалийн хураамж	1,554,886	0	-1,554,886
Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн	155,885	11,297	-144,588

ДЭМЖЛЭГ			
НИЙТ	1,820,779	64,307	-1,756,473

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

ТОДРУУЛГА

Гаалийн татвар

Компанийн зүгээс анхлан тайлагнасан маягтад 110,008 төгрөгийг дурдсан бөгөөд дараагаар нь энэхүү дүнг 149,508 төгрөг болгосон залруулгыг ирүүлсэн. ҮТЕГ-аас өөрийн гаргасан тайланд дурдагдсан 53,010 төгрөг нь бодит тоо болохыг мэдээлсэн. Үүний үр дүнд энэхүү их хэмжээний тодорхойгүй зөрүүний хэмжээ 39,500 аар нэмэгдэн 96,498 болж өссөн болно.

Гаалийн хураамж

Өөрийн гаргасан тайландаа компанийн зүгээс гаалийн хураамжийн хэмжээг 1,554,886 төгрөг хэмээн тодорхойлсон нь тус компанийн Хятадад экспортлосон нүүрсний гаалийн үйлчилгээний төлбөр ажээ.

Компанийн тайлагнасан энэхүү хураамжийг хүлээн авсан болохоо ҮТЕГ болон ГЕГ баталгаажуулсанаар энэхүү зөрүү нь арилсан болно.

Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг

Өөрийн тайлангын маягт дээр компанийн зүгээс нийт 171,618 төгрөгийг тусгасны 155,885 төгрөг нь компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн туслаж байлаа. Компанийн зүгээс гаргасан нэмэлт тодруулгаар нийт мөнгөн дэмжлэгийн хэмжээ нь 31,618 төгрөг болон буурсан. Ингэснээр энэхүү тайлагнасан мөнгөн дүнгийн хэмжээ нь Засгийн газрын зүгээс (ҮТЕГ баталгаажуулсан) хүлээн авсан болохоо баталгаажуулсанаар зөрүү нь арилсан.

АСУУДЛУУД

Компани болон Засгийн газрын зүгээс тайлагнасан маягтуудад буруу тайлагнасан явдал гарсан.

ДҮГНЭЛТ

Дээр дурдагдсан их хэмжээний зөрүүнүүдэд тодруулга хийснээр нийт 1,655,386 төгрөгийн зөрүү 80,116 төгрөг хүртэл буурсан. Нийт 1,659,974 төгрөгийн зөрүүнээс зөвхөн компанийн төлсөн татвартай холбоотой 56,999 төгрөгийн зөрүүний учир шалтгаан тодролгүй үлдсэн болно.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

Чинхуа МАК Нарийн Сухайт Өмнөговь аймгийн Татварын хэлтэс Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 43,732		Компанийн тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүүни й %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар			0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар	110,008	53,010	-56,999	-6.52		-56,999
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	4,705	4,705	0	0.00		
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/		5,884	5,884	0.67	5,884	
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар		920	920	0.11	920	
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	644	644	0	0.00	0	
	НИЙТ ТАТВАР	115,358	65,163	-50,194	-5.74	6,804	-56,999
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	754,397	754,397	0	0.00	0	
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр			0	0.00		
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр			0	0.00	0	
2.б.4	Газрын төлбөр	9,888	9,888	0	0.00	0	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	749	749	0	0.00	0	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	700	12,826	12,126	1.39	12,126	
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	2,547		-2,547	-0.29	-2,547	
	НИЙТ ТӨЛБӨР	768,280	777,859	9,579	1.10	9,579	0
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
2.в.3	Гаалийн хураамж	1,554,886		-1,554,886	-177.77		-1,554,886
	НИЙТ ХУРААМЖ	1,554,886	0	-1,554,886	-177.77	0	-1,554,886
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
	НИЙТ НООГДОЛ АШИГ	0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
	НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР	0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	1,000	1,000	0	0.00		
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	10,820	10,820	0	0.00		
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	155,886	11,297	-144,588	-16.53		-144,588
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	3,913	8,500	4,587	0.52	4,587	
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
	НИЙТ ДЭМЖЛЭГ	171,618	31,617	-140,001	-16.01	4,587	-144,588
	НИЙТ ДҮН	2,610,141	874,639	-1,735,502	-198.42	20,970	-1,756,472

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН КОУЛД ГОЛД КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Коулд Голд компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Тус компани нь 100% Шинэ Зеландын хөрөнгө оруулалт бүхий компани бөгөөд одоогоор Баянхонгор аймгийн Бөмбөгөр суманд алтны олборлолт явуулж байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
309,511	286,602	-22,909

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (14,330) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Хэлбэлзлийн түвшингээс илүү гарах хэмжээний зөрүү илрээгүй тул бидний зүгээс нэмэлт тодруулга хийх шаардлагагүй хэмээн үзсэн болно.

ҮТЕГ-аас 2008 оны 1 сарын 10 нд хүлээн авсан тайлангийн тодруулга дээр Засгийн газрын зүгээс анхлан тайлагнасан ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр болох 99,365 төгрөгийг хүлээн аваагүй хэмээн мэдээлж байсан юм. Компанийн зүгээс анх тайлагнасан үнийн дүн болох 99,365 төгрөг нь дээрх тоон дүнтэй маш ойр байсан билээ. Энэ нь их хэмжээний зөрүү бөгөөд үүний учир шалтгааныг хараахан тогтоогоогүй байна.

ГЕГ-аас ирүүлсэн захидалд нийт 14, 650 төгрөгийг импортоор оруулсан бараа бүтээгдэхүүний НӨАТ хэлбэрээр төвлөрүүлсэн болохыг мэдэгдсэн. НӨАТ дээр компани болон Засгийн газрын маягтууд дээр анхлан ямар нэгэн мэдээлэл өгөөгүй байсан болно.

ДҮГНЭЛТ

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

	Компанийн тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
					Бага	Их
Коулд Голд						
Нийслэлийн татварын газар						
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 14,330						
2.а	Төлсөн татварууд					
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	5,640	10,067	4,427	1.54	4,427
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар			0	0.00	
2.а.3	Гаалийн татвар		4,651	4,651	1.62	4,651
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	170,110	170,110	0	0.00	
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар			0	0.00	
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00	
2.а.7	Автомобин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00	
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	260	521	261	0.09	261
	НИЙТ ТАТВАР	176,010	185,349	9,339	3.26	9,339
2.б	Төлбөр					
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	99,141	99,365	224	0.08	224
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	14,326	1,888	-12,438	-4.34	-12,438
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр			0	0.00	
2.б.4	Газрын төлбөр	1,297		-1,297	-0.45	-1,297
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	8,037		-8,037	-2.80	-8,037
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00	
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	4,200		-4,200	-1.47	-4,200
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00	
	НИЙТ ТӨЛБӨР	127,001	101,253	-25,748	-8.98	-25,748
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс					
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00	
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00	
	НИЙТ ХУРААМЖ	0	0	0	0.00	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг					
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00	
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00	
	НИЙТ НООГДОЛ АШИГ	0	0	0	0.00	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд					
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00	
	НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР	0	0	0	0.00	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг					
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00	
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00	
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	2,500		-2,500	-0.87	-2,500
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	4,000		-4,000	-1.40	-4,000
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00	
	НИЙТ ДЭМЖЛЭГ	6,500	0	-6,500	-2.27	-6,500
	НИЙТ ДҮН	309,511	286,602	-22,909	-7.99	-22,909

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ДАЦАН ТРЕЙД КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Дацан Трейд компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Дацан Трейд нь 100% Монголын эзэмшлийн компани бөгөөд Увс аймгийн Өмнөговь, Тариалан, Хяргас, Төв аймгийн Заамар болон Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумдад алт олборлож байна. Одоогоор 32 лиценз эзэмшиж 13 лицензыг ашиглаж байна. Харилцдаг татварын алба нь Нийслэлийн Чингэлтэй дүүргийн Татварын хэлтэс.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
473,738	257,220	-216,518

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (12,861) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	228,309	0	-228,309
Ашигт малтмалын ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	0	26,121	26,121
НИЙТ	228,309	26,121	-202,188

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Үүний дараагаар тус компанийн Ерөнхий ня-бо Мөнхжаргалтай холбогдох уулзалтыг хийсэн.

ТОДРУУЛГА

Дээр дурдсан уулзалтын үеэр компанийн ня-бо шинэчилсэн маягтыг өгсөн бөгөөд үүний хажуугаар их хэмжээний зөрүүтэй хэмээн үзсэн хэсгүүд дээрх төлбөртэй холбоотой нарийвчилсан мэдээллийг мөн бидэнд өгсөн. Ерөнхий ня-бо мөн ОУИТБС-д өргөн мэдүүлсэн эхний тайланг бэлтгэсэн хүн нь тус компанид ажиллахаа болисон талаар мөн мэдэгдсэн болно.

Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар

Компани нь өөрийн төлсөн энэхүү татварын дүнг хянан анхны тайлан дээр байсан 228,309 төгрөгөөс бууруулан 223,928 төгрөг болгон өөрчилсөн. Анхны тайлан дээр гарсан зөрүүг нягтлан шалгаж өгөхийг хүссэн бидний хүсэлтэд 2008 оны 1 сарын 10-нд ҮТЕГ-ын илгээсэн хариу нь 210,462 төгрөгийн татварыг хүлээн авсан болохыг дурдан энэхүү татвар нь Засгийн газрын анхны тайланд орхигдсон байсан болохыг бидэнд мэдээлсэн болно. Ингэснээр гараад буй зөрүүний ихэнх хэсгийг шийдвэрлэсэн ч үлдэж буй зөрүүний хэмжээ 13,466 төгрөг байгаа нь энэхүү компаний хувьд тогтоосон хэлбэлзлийн түвшнээс өндөр байж, үүний учир шалтгаан тодролгүй үлдсэн.

Ашигт малтмалын ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр

Анхны тайлан дээрээ ашигт малтмалын ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр төлөөгүй хэмээн мэдэгдсэн компани нь дараа нь 58,826 төгрөг төлсөн болохоо нэмж мэдээлсэн. Харин Засгийн газрын зүгээс энэ хэсэг дээр өмнө нь 26,121 төгрөг төлөгдсөнийг дурдсан байсан юм. Дээр дурдсан хариу дээрээ ҮТЕГ энэхүү тоог баталгаажуулсан. Компанийн зүгээс хийсэн өөрчлөлт нь тэдний гаргасан тоо нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тооноос 32,707 төгрөгөөр зөрөхөд хүргэсэн билээ. Үүнээс өмнө Засгийн газрын зүгээс гаргасан тоо нь компанийн тайлангаас 26,121 төгрөгөөр зөрж байсан юм.

АСУУДЛУУД

Анхан шатны маягтыг компанийн зүгээс зөв бөглөөгүй байлаа. Засгийн газрын маягт ч хүлээн авсан бүх төлбөрийг багтаагаагүй байсан юм.

ДҮГНЭЛТ

Компани болон ҮТЕГ-ын хийсэн өөрчлөлтүүд нь нийт зөрүүг 216,528 төгрөгөөс 32,755 төгрөг болгон бууруулж нийт их хэмжээний зөрүүний 156,014 төгрөгийн учир шалтгааныг шийдэн шийдэгдээгүй үлдсэн их хэмжээний зөрүүг 46,113 төгрөг болгон багасгасан юм.

Эдгээр их хэмжээний зөрүүнүүд нь компани нь маягтыг үнэн зөв бөглөөгүй, Засгийн газар нь хүлээн авсан мөнгөө маягтаа дурдаагүй байснаас үүдэлтэй байна.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

		Компаний н тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүни й %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Дацан Трейд							
Нийслэлийн Сүхбаатар дүүргийн Татварын хэлтэс							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 12,861							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	12,074		-12,074	-4.69	-12,074	
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар		10,235	10,235	3.98	10,235	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	228,309		-228,309	-88.76		-228,309
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	1,384		-1,384	-0.54	-1,384	
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	1,839		-1,839	-0.71	-1,839	
НИЙТ ТАТВАР		243,606	10,235	-233,370	-90.73	-5,062	-228,309
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	214,054	214,054	0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр		26,121	26,121	10.16		26,121
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	4,386		-4,386	-1.71	-4,386	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	10,410	6,810	-3,601	-1.40	-3,601	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	1,283		-1,283	-0.50	-1,283	
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		230,133	246,985	16,852	6.55	-9,270	26,121
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		0	0	0	0.00	0	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		0	0	0	0.00	0	0
НИЙТ ДҮН		473,738	257,220	-216,519	-84.18	-14,331	-202,187

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ЭРДЭНЭТ УУЛЫН БАЯЖУУЛАХ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Эрдэнэт компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Эрдэнэт нь Оростой хамтарсан компани бөгөөд 51 хувийг нь Монголын Засгийн газар эзэмшиж үлдэх хувь нь Оросын Засгийн газарт хамаардаг. Компани нь зэс, молибден үйлдвэрлэн Булган, Орхон аймгуудад хайгуулын 5 лиценз эзэмшиж байна. УТЕГ-тай харилцдаг.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
437,677,031	366,311,270	-71,365,761

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Эрдэнэт компанийн төлсөн нийт төлбөр нь бүх компанийн төлсөн нийт төлбөрийн 87%-ийг эзэлж байгаагаас гадна Засгийн газрын зүгээс Эрдэнэтээс хүлээн авсан төлбөр нь бүх компаниудын төлбөрийн нийлбэрийн 90% болж байна. Хэрэв 5% ийн хэлбэлзлийн түвшинг ашигласан тохиолдолд тухайн хувиас үүдэн гарах зөрүүний хэмжээ нь маш өндөр байх тул бид 500,000, төгрөгийг энэхүү компани дээр хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авлаа. Энэхүү түвшнээс хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Буцаан авсанаа хассан НӨАТ	2,283,567	0	-,2,283,567

Онцгой татвар (шатах, тослох материал импортлосон бол)	0	596,264	596,264
Автобензин, дизелийн түлшний татвар	1,074,757	33,276	-1,041,481
Газрын төлбөр	6,545,000	0	-6,545,000
Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	512,217	0	-512,217
Төрийн өмчийн ногдол ашиг	96,426,932	37,275,291	-59,151,641
Компанийн зүгээс яам, агентлагуудад үзүүлсэн мөнгөн тусламж	1,168,000	0	-1,168,000
Компанийн зүгээс аймагт үзүүлсэн мөнгөн тусламж	700,000	0	- 700,000
НИЙТ	108,710,473	37,904,831	70,805,642

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, УТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

ТОДРУУЛГА

Буцаан авсанаа хассан НӨАТ

Зэс, молибденийг экспортод гаргахад тухайн компани нь ихээхэн хэмжээний НӨАТ-ын буцаалттай байдаг байна.

Компанийн зүгээс өөрийн маягтад дурдан тайлагнасан НӨАТ нь дотоодын бараа, үйлчилгээнд төлсөн НӨАТ бөгөөд энэхүү төлбөр нь шууд Засгийн газарт төлсөн хэмээн үндэслэлгүй тул үүнийг анхны тайланд багтаах шаардлагагүй байсан ажээ.

Онцгой татвар (шатах, тослох материал импортлосон бол)

Компанийн нягтлан болохын өгүүлсэнээр бидний хүсэлт болгосон хяналт тодруулгуудыг хийх цаг зав байхгүй, мөн энэ бүх тодруулгыг хийхэд 10 аас дээш хоног шаардлагатай хэмээн үзсэн нь энэхүү тайланг гарган үеэс хоцрох тул энэ талаар дахин авя үзээгүй болно.

УТЕГ-аас бидэнд мэдээлсэнээр Засгийн газрын маягт дээр дурдсан хэмжээ нь ГЕГ-ийн ирүүлсэн мэдээлэл дээр үндэслэгдсэн болохыг батлагаажуулсан.

Тиймээс энэхүү 596,264 төгрөгийн их хэмжээний зөрүү нь шийдэгдээгүй үлдсэн болно.

Автобензин, дизелийн түлшний татвар

Бидний зүгээс нэмэлт тодруулга хийх талаар тавьсан хүсэлтэд компанийн зүгээс хариу өгөөгүй.

ҮТЕГ-аас тухайн байгууллагийн анхлан мэдээлсэн 33,276 төгрөг нь үнэн зөв мэдээлэл бөгөөд үүнийг ГЕГ-ын албан тоот дээр үндэслэсэн болохоо баталгаажуулсан.

Үүний улмаас 1,041,482 төгрөгийн их хэмжээний зөрүүний учир шалтгаан нь тайлагдаж үлдсэн болно.

Газрын төлбөр

Компанийн зүгээс өөрийн гаргасан тайлан дээрх дүнгээ баталгаажуулсан нарийвчилсан төлбөрийн жагсаалтыг бидэнд ирүүлсэн билээ.

ҮТЕГ дээр энэхүү төлбөрийн талаар ямар нэгэн мэдээлэл үгүй байсан ч газрын төлбөрийг орон нутгийн газрын харилцааны албанд төлсөн болохыг мэдэгдсэн юм. Үүнийг цааш нь гүнзгийрүүлэн судлалгүйгээр энэхүү их хэмжээний зөрүүний учир шалтгааныг тодруулалгүй үлдсэн болно.

Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр

Компанийн зүгээс өөрийн гаргасан тайлан дээрх дүнгээ баталгаажуулсан нарийвчилсан төлбөрийн жагсаалтыг бидэнд ирүүлсэн билээ.

ҮТЕГ нь 18,656 төгрөгийг хүлээн авсанаа баталгаажуулсан ба үүнийг Хөдөлмөр халамжийн газрын 207 оны 8 сарын 9-ны 1/903 тоот албан бичиг дээр үндэслэсэн байлаа. Энэхүү их хэмжээний зөрүүний шалтгаан ийнхүү тайлагдсан.

Төрийн өмчийн ногдол ашиг

Энэхүү нэгтгэсэн шалгалтын хугацаанд буюу 2006 оны 12 сарын 29-ны өдөр 59,151,641 төгрөгийг төлсөн болохоо компанийн зүгээс мэдэгдсэн юм.

Гэхдээ энэхүү төлбөр нь Төрийн сангийн дансанд 2007 оы 1 сарын 2- ны өдөр орсон тул 2006 оны төлбөрийн хэмжээнд багтаагүй байдлаар Засгийн газар харуулсан байлаа.

Энэхүү их хэмжээний зөрүү нь зөвхөн цаг хугацааны асуудлаас шалтгаалсан болох нь тодорсон.

Компанийн зүгээс яам, агентлагуудад үзүүлсэн мөнгөн тусламж Компанийн зүгээс аймагт үзүүлсэн мөнгөн тусламж

Компанийн зүгээс өөрийн гаргасан тайлан дээрх дүнгээ баталгаажуулсан нарийвчилсан төлбөрийн жагсаалтыг бидэнд ирүүлсэн билээ.

Харин ҮТЕГ нь энэ талаар ямар нэгэн мэдээлэл байхгүй, баталгаажуулах боломжгүй болохыг мэдэгдсэн юм.

Энэхүү их хэмжээний зөрүүний учир шалтгааныг тодруулалгүй үлдсэн болно.

АСУУДЛУУД

Хэд хэдэн хэсэг дээр нэмэлт тодруулга хүссэн захидал илгээхэд компанийн зүгээс нарийвчилсан мэдээлэл илгээсэн боловч хоёрын зэрэг хэсэг дээр цаг тухайд нь хариулт, тодруулга өгөөгүй юм. (Гэхдээ тэдний 2008 оны 1 сарын 11-нд илгээсэн хариу нь зарим зүйлс дээр тодруулга хийн, баталгаажуулсан болохыг дурдах хэрэгтэй).

ҮТЕГ нь зарим зүйл дээр нэмэлт тодруулга хийсэн ч зарим хэсэг дээр нь хариулт тодруулга өгч чадахгүй, эсвэл тэдгээрийг батлах мэдээлэл байхгүй байлаа.

ДҮГНЭЛТ

Төрийн өмчийн ногдол ашгийн хамаарал бүхий 59,151,641 төгрөгийн их хэмжээний зөрүү нь цаг хугацааны асуудлуудаас хамаарсан болох нь батлагдсан. Бусад нийлүүлэгчид төлсөн НӨАТ- тай холбоотойгоор үлдэх зөрүүний учир шалтгаан тодорсон болно.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

		Компанийн тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
Эрдэнэт УБҮ						Бага	Их
ҮТЕГ							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү- 500,000							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлолын албан татвар	127,650,957	127,650,957	0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар	2,283,567		-2,283,567	-0.62		-2,283,567
2.а.3	Гаалийн татвар	4,470,715	4,083,391	-387,324	-0.11	-387,324	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	172,601,265	172,601,265	0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	1,203,800	1,203,800	0	0.00		
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/		596,264	596,264	0.16		596,264
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар	1,074,757	33,276	-1,041,482	-0.28		-1,041,482
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	20,249	20,372	124	0.00	124	
НИЙТ ТАТВАР		309,305,310	306,189,324	-3,115,986	-0.85	-387,201	-2,728,785
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	21,603,999	21,603,999	0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	181,958		-181,958	-0.05	-181,958	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	6,545,000		-6,545,000	-1.79		-6,545,000
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	1,224,000	1,224,000	0	0.00		
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	512,217		-512,217	-0.14		-512,217
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр		18,656	18,656	0.01	18,656	
НИЙТ ТӨЛБӨР		30,067,174	22,846,655	-7,220,519	-1.97	-163,302	-7,057,217
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж	9,614		-9,614	0.00	-9,614	
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		9,614	0	-9,614	0.00	-9,614	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг	96,426,932	37,275,291	-59,151,641	-16.15		-59,151,641
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		96,426,932	37,275,291	-59,151,641	-16.15	0	-59,151,641
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	1,168,000		-1,168,000	-0.32		-1,168,000
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	700,000		-700,000	-0.19		-700,000
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		1,868,000	0	-1,868,000	-0.51	0	-1,868,000
НИЙТ ДҮН		437,677,031	366,311,270	-71,365,760	-19.48	-560,117	-70,805,643

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ЭРДЭС ХОЛДИНГ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Эрдэс Холдинг компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Эрдэс холдинг нь 100% Монголын хөрөнгө оруулалт бүхий компани бөгөөд Сэлэнгэ аймгийн Баянгол, Шарын Гол сумдад алтны уурхай эрхлэж байна. Одоогоор 13 лиценз эзэмшиж буй энэ компани Нийслэлийн Сүхбаатар дүүргийн Татварын хэлтэстэй харилцдаг.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
387,665	317,526	-70,139

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (15,876 мянган төгрөг) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Аж ахуйн нэгжийн орлогийн албан татвар	48,000	19,799	-28,201
Ус ашигласны төлбөр	17,392	0	-17,392
НИЙТ	65,392	19,799	-45,593

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Үүний хариу болгон компанийн зүгээс дахин нягтлан үзэж зарим бага хэмжээний өөрчлөлтийг хийсэн. ҮТЕГ болон ГЕГ мөн зохих хариуг өгч энэхүү мэдээллийг бид доор тайлагналаа.

ТОДРУУЛГА

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар

Компанийн зүгээс аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварт 48,000 төгрөг төлсөн хэмээн дахин мэдэгдсэн ч ҮТЕГ-ын бидэнд ирүүлсэн тодруулга дээр тухайн төлбөрийг компаниас хүлээн аваагүй хэмээн мэдэгдсэн болно.

Ус ашигласны төлбөр

Компанийн зүгээс өөрийн ус ашигласны төлбөрт төлсөн мөнгөн дүнг шалган үзээд тухайн дүнг 61-ээс нэмэгдүүлэн 17,453 болгосныг мэдэгдсэн. ҮТЕГ-ын хариунд ус ашигласны төлбөр хүлээн авсан эсэх нь тусгагдаагүй хэмээн дахин баталгаажуулан дурдсан. Үүний үр нөлөөгөөр их хэмжээний зөрүүний хэмжээ 17,453 төгрөг болон нэмэгдэж үүний учир шалтгаан нь тодролгүй үлдсэн.

Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

Засгийн газрын зүгээс гаргасан 297,438 хэмээх дүн нь тухайн компанийн зүгээс тайлагнасан тооноос ердөө 31-ээр зөрөөтэй байсан. Гэхдээ ҮТЕГ дараагаар нь мэдээлэхдээ энэ төрлийн төлбөрийг хүлээн аваагүй байна хэмээн мэдэгдсэн болно. Энэхүү өөрчлөлтийн улмаас өмнө нь маш бага зөрүүтэйгээр нэгтгэгдсэн байсан энэхүү татвар нь их хэмжээний зөрүү бүхий хэмээх ангилалад багтах болж үүний үндсэн шалтгаан тодролгүй үлдсэн.

АСУУДЛУУД

Засгийн газрын зүгээс гаргасан маягт нь хүлээн авсан бүх төлбөрийг багтаагаагүй байж магадгүй юм.

Эхэн үедээ компани болон Засгийн газрын зүгээс тайлагнасан тоонууд үндсэндээ нийцэж байсан ч ҮТЕГ-аас ирүүлсэн хариунаас хамааран ээдрээтэй болон Засгийн газрын зүгээс гаргасан энэхүү өөрчлөгдсөн тоо баримтыг дагах шаардлага үүсгэсэн.

ДҮГНЭЛТ

Хамгийн анхан шатны маягт дээр үүсээд байсан нийт цэвэр зөрүүний хэмжээ 314,888 төгрөгөөр нэмэгдсэн бөгөөд энэ нь ҮТЕГ-ын хийсэн гэнэтийн өөрчлөлтөөс шалтгаалсан болно.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

		Компаний н тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүни й %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Эрдэс Холдинг							
Нийслэлийн Сүхбаатар дүүргийн Татварын хэлтэс							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 15,876							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	48,000	19,799	-28,201	-8.88		-28,201
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар			0	0.00		
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар			0	0.00		
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	1,378		-1,378	-0.43	-1,378	
НИЙТ ТАТВАР		49,378	19,799	-29,579	-9.32	-1,378	-28,201
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	297,438	297,469	31	0.01	31	
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	13,638	258	-13,381	-4.21	-13,381	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	2,614		-2,614	-0.82	-2,614	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	17,392		-17,392	-5.48		-17,392
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр			0	0.00		
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		331,082	297,727	-33,355	-10.50	-15,963	-17,392
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс	2,550		-2,550	-0.80	-2,550	
НИЙТ ХУРААМЖ		2,550	0	-2,550	-0.80	-2,550	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө	4,655		-4,655	-1.47	-4,655	
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		4,655	0	-4,655	-1.47	-4,655	0
НИЙТ ДҮН		387,665	317,526	-70,139	-22.09	-24,546	-45,593

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ГАЦУУРТ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Гацуурт компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Монголын хөрөнгө оруулалт бүхий Гацуурт компани нь Өвөрхангай аймгийн Бат-Өлзийт сум, Дархан –Уул аймгийн Хонгор сум болон Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумдад алт олборлож нийт 27 лиценз эзэмшдэгийн 17 нь олборлолтын лиценз байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
2,043,194	2,054,916	11,722

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (102,746) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	151,074	320,000	168,926
Гаалийн татвар	358,571	177,954	-180,617
НИЙТ	509,645	497,954	-11,691

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, УТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

ТОДРУУЛГА

Компанийн зүгээс буруу байрлуулсан хэсгээ засахаас өөр ямар нэгэн өөрчлөлт байхгүй хэмээн мэдэгдсэн.

ҮТЕГ нь тухайн тайланд нэг томоохон өөрчлөлт хийсэн болохоо мэдэгдсэн.

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар

Гацууртын зүгээс мэдээлсэнээр Сэлэнгэ аймгийн татварын хэлтэстэй харилцан татвараа төлдөг бөгөөд харин татварын албанаас НӨАТ-ын буцаан авалтыг орлогын татварт суутган тооцдог учраас үүнийг батлах ямар нэгэн баримт бичиг байхгүй хэмээн мэдэгдсэн.

Харин татварын албанаас тус компаниас 320,000 төгрөгийг аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварт хүлээн авсан болохыг мэдээлсэн юм.

Татварын албанаас олон төрөл татварын илүү болон дутуу төлөлтүүдийг хооронд нь гүйлгэн тооцдог бөгөөд харин энэ талаарх ямар нэгэн баталгаа баримтыг бидэнд гарган өгөөгүй болно. Үүний улмаас энэхүү хэсэг дээр гарсан зөрүүний учир шалтгаан бүрэн хэмжээгээр тодруугүй болно.

Гаалийн татвар

Компани нь гаалийн татварыг гаалийн бүрдүүлэлтийн алба-1 д тушаадаг бөгөөд харин энэ хэсэг дээр гараад байсан маягтад анхлан дурдсан байсан 358,571 төгрөгийн зөрүүн дээр ямар нэгэн тайлбар, тодруулга хийгээгүй юм.

ҮТЕГ-ын мэдээлсэнээр Засгийн газрын тайланд дурдагдсан 177,954 төгрөгтэй харьцуулбал 738,152 төгрөгийг хүлээн авсан байгаа болохыг мэдэгдсэн. ГЕГ-аас мэдээлсэнээр 178,075 төгрөгийг гаалийн татварт, 560,940 төгрөгийг НӨАТ-д (энэхүү дүнгийн нийлбэр нь ҮТЕГ-ын гаргасан нийт тоонд дөхөж очиж байгаа) төлжээ. .

ҮТЕГ-ын хийсэн тодруулга, өөрчлөлт нь зөрүүний түвшинг– 180,617 аас + 379,581 болгосон юм.

Энэхүү зөрүүний учир шалтгаанд хамаарах тайлбар бидэнд ирээгүй болно.

Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр

Гацуурт компани нь өөрийн маягтад 175,089 төгрөгийг энэхүү хэсэг дээр төлсөн хэмээн мэдүүлсэн бөгөөд энэ нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан 216,601 хэмээх дүнгээс 41,513-аар зөрсөн нь хэлбэлзлийн түвшингээс доогуур хэмжээтэй байсан тул үүнийг шалган тодруулах үйл ажиллагаа хийгдээгүй болно. Гэхдээ энэхүү асуудлаар хийсэн бидний цаашдын лавлагаанд тухайн компаниас мэдэгдэхдээ өөрийн уул уурхайн салбарт ямар нэгэн гадаадын мэргэжилтэн ажиллуулдаггүй бөгөөд харин барилга, аялал жуулчлал болон газар тариалангын салбартаа цөөн тооны гадны мэргэжилтэн ажилтнуудыг авч ажиллуулдаг ажээ.

Дээр дурдсанаас үзвэл Засгийн газар болон компанийн зүгээс уул уурхайн салбартай холбоогүй зүйлсийг тайлагнасан байна.

Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

Компанийн мэдэгдсэнээр энэхүү төлбөрийг Худалдаа хөгжийн банкны данснаас нь шууд суутган авдаг тул үүнтэй холбоотой ямар нэгэн баримт байхгүй болохыг мэдээлсэн.

АСУУДЛУУД

НӨАТ-ын буцаан авалтын өр, авлагатай холбоотойгоор зарим нэгэн ээдрээтэй, хүндрэлтэй зүйлс гарч байна.

Мөн чухам ямар хэсгийг нь гаалийн татвар хэмээн үзэж тайлагнах дээр асуудал үүсч байсан болно.

ДҮГНЭЛТ

ҮТЕГ-аас гаалийн татварт хийсэн өөрчлөлт нь нийт зөрүүг 583,395 болгон өсгөж ингэснээр их хэмжээний зөрүү нь 590,379 болсон.

Учир шалтгаан нь тодроогүй их хэмжээний зөрүүнүүд нь Загийн газар болон компанийн түвшин дэхь асуудлуудаас гарсан бөгөөд энэ нь татварыг хэрхэн шилжүүлэн тооцох болон гаальд төлсөн нийт мөнгөн дүнгийн аль хэсгийг нь гаалийн татвар хэмээн бүртгэхтэй холбоотой эргэлзээнээс үүдсэн байна.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

Гацуурт		Компани йн тайлан (000' мянган төгрөгөө р)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөө р)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөө р)	Зөрүүни й %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Сэлэнгэ аймгийн Татварын хэлтэс							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 76,053							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	151,074	320,000	168,926	8.22		168,926
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар	358,571	177,954	-180,617	-8.79		-180,617
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар		30,000	30,000	1.46	30,000	
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	2,205		-2,205	-0.11	-2,205	
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар	11,475		-11,475	-0.56	-11,475	
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар		5,904	5,904	0.29	5,904	
НИЙТ ТАТВАР		523,325	533,858	10,533	0.51	22,224	-11,691
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	1,295,847	1,295,847	0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөв шөөрлийн төлбөр			9	0.00	9	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр			Nil	Nil		
2.б.4	Газрын төлбөр	1,373	7,109	5,736	0.28	5,736	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	9,760	1,491	-8,268	-0.40	-8,268	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00	0	
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	175,089	216,601	41,513	2.02	41,513	
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		0
НИЙТ ТӨЛБӨР		1,482,069	1,521,058	38,989	1.90	38,989	0
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		0	0	0	0.00	0	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр				0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	1,000		-1,000	-0.05	-1,000	
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	10,000		-10,000	-0.49	-10,000	
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	1,800		-1,800	-0.09	-1,800	
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	25,000		-25,000	-1.22	-25,000	
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		37,800	0	-37,800	-1.84	-37,800	0
НИЙТ ДҮН		2,043,194	2,054,916	11,722	0.57	23,413	-11,691

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН АЙВЕНХОУ МАЙНЗ МОНГОЛИА ИНК КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Айвенхоу Майнз Монголиа Инк компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Тус компани нь 1009 Канадын хөрөнгө оруулалт бүхий компани бөгөд УТЕГ-тай харилцдаг.

Айвенхоу Майнз Монголиа Инк нь Өмнөговь аймгийн Ханбогд суманд алт зэсийн хайгуул хийж буй бөгөөд одоогоор олдоод байгаа ордыг хамгийн том орд хэмээн үзэж байна. Айвенхоу Майнз Монголиа Инк 100 лиценз эзэмшдэгээс 5 нь энэхүү Оюу толгойн алт зэсийн ордтой хамааралтай байна. Одоогоор Монгол улсын Засгийн газартай уг ордын ашиглалтын талаар хэлэлцээрийн үе шатанд явж байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
9,433,535	1,558,946	-7,874,589

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (77,947) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Гаалийн татвар	1,176,011	1,288,491	112,480
Ашигт малтмалын			

ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	7,011,934	0	-7,011,934
Газрын төлбөр	240,264	0	-240,264
Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	97,860	0	-97,860
Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	171,565	0	-171,565
Компаниас орон нутгийн харилцаа тогтвортой хөгжилд зарцуулсан хөрөнгө	323,242	0	-323,242
НИЙТ	9,020,876	1,288,491	-7,732,386

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Үүний дараагаар тус компанийн Засгийн газар аж үйлдвэрийн асуудал хариуцсан дэд захирал Ц.Содхүүтэй уулзан дээр дурдсан байгаа зөрүүнүүд дээр нэмэлт нарийвчилсан мэдээлэл тодруулга авсан.

ҮТЕГ мөн бага хэмжээний тодруулга бүхий хариуг бидэнд өргөн мэдүүлсэн.

ТОДРУУЛГА

Гаалийн татвар

Компанийн зүгээс гаальд төлсөн бүх төлбөрийн тодорхой мэдээллийг гарган өгсөн ба энэхүү дүнгийн нийт дүн нь анхлан маягт дээр дурдсан хэмжээтэй нийцэж байсан.

ҮТЕГ-аас өөрийн тайланд анхлан оруулсан дүн дээр ямар нэгэн өөрчлөлт гарч болох талаар мэдэгдээгүй тул энэхүү их хэмжээний зөрүү тодролгүй үлдсэн.

Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

Компани нь өөрийн зүгээс энэхүү төлбөрт төлсөн бүрэн хэмжээний мэдээллийг гарган өгсөн бөгөөд энэхүү төлбөрийг 2006 оны туршид Сангийн яамны төрийн сангийн дансанд төлсөн байлаа. Энэхүү жагсаалт нь тэдний өмнө нь маягт дээр оруулсан үнэн дүн болон нэгтгэгдсэн.

ҮТЕГ-аас өөрийн тайланд анхлан оруулсан дүн дээр ямар нэгэн өөрчлөлт гарч болох талаар мэдэгдээгүй тул энэхүү их хэмжээний зөрүү тодролгүй үлдсэн.

Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг

Компаниас эмч нарын байр барихад зориулан 97,860 төгрөг зарцуулсан болохыг мэдэгдсэн бөгөөд энэ нь 3 жилийн хугацаатай төсөл тул бага хэмжээний мөнгөн дүн нь 2005 оны зардалд хамаарч болох тухай хэлсэн.

ҮТЕГ-аас өөрийн тайланд анхлан оруулсан мөнгөн дэмждэгийн дүн дээр ямар нэгэн өөрчлөлт гарч болох талаар мэдэгдээгүй тул энэхүү их хэмжээний зөрүү тодролгүй үлдсэн.

Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг

Компаниас орон нутгийн харилцаа тогтвортой хөгжилд зарцуулсан хөрөнгө

Компаниас энэ хэсгүүд дээр оруулсан тоо нь суманд зориулсан хандивын материал, ажлын хөлс, тоног төхөөрөмж зэрэгт зарцуулагдсан болохыг тайлагнасан.

Компанийн маягт дээрх дүн нь компаниас гарсан мөнгөн дүнг илэрхийлэх боловч сумын зүгээс үүнийг бараа үйлчилгээ хэлбэрээр хүлээн авсан тул тусгагдаагүй байжээ. Сум нь үүнийг материаллаг байдлаар хүлээн авсан тул үүнийг заавал мөнгөн дүнгээр нь нарийвчлан гаргах шаардлагагүй байсан ба тийм учраас энэ маягт дээр тусгагдаагүй байсан байж болох юм.

АСУУДЛУУД

Компани болон ҮТЕГ нь НӨАТ төлөгдөөгүй, хүлээн аваагүй болохыг баталсан ба ГЕГ нь 4,034,753 мянган төгрөгийг хүлээн авсан болохоо мэдээлсэн.

Сангийн яамнаас хүлээн авсан бүх төлбөрийг агуулсан маягтыг бэлтгэн гаргаагүй болно.

Сумын зүгээс мөн хүлээн авсан бүх төлбөрийг агуулсан маягтыг бэлтгэн гаргаагүй болно.

Аймаг болон сумын зүгээс мөн хүлээн авсан бүх төлбөрийг агуулсан маягтыг бэлтгэн гаргаагүй болно.

Сумдад дараах шалтгаанаар төлбөрийг тайлагнаагүй байж болно.

- Мөнгөн бус хандивын дүнг бүртгэдэггүй, эсвэл
- Үүнийг мөнгөн дүнгээр биш биет хөрөнгө байдлаар бүртгэдэг, эсвэл
- Мөнгөн дүнгээр нь бүртгэсэн ч тухайн дүн нь компанийн гарсан зардлаас зөрөөтэй байдаг.

ДҮГНЭЛТ

Тус компанийн тайлан дээр гарсан их хэмжээний зөрүү нь тухайн төлбөрийг хүлээн авсан тухайгаа Засгийн газрын зүгээс бүртгэн аваагүй, мөн мөнгөн бус хэлбэрийн хандивыг бүртгэн авах үйл явцын ялгаанаас үүдсэн байж болно. Дээр дурдагдсан зөрүүний аль нь бүрэн шийдэгдэн тодроогүй.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

Дйвенхоу Майнз Монголиа Инк УТЕГ		Компанийн тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 77947							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар			0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн ертөлийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар	1,176,011	1,288,491	112,480	7.22		112,480
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	19,736		-19,736	-1.27	-19,736	
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	10,296		-10,296	-0.66	-10,296	
НИЙТ ТАТВАР		1,206,043	1,288,491	82,448	5.29	-30,032	112,480
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	7,011,934		-7,011,934	-449.79		-7,011,934
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр			0	0.00		0
2.б.4	Газрын төлбөр	240,264		-240,264	-15.41		-240,264
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	7,771		-7,771	-0.50	-7,771	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		0
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	290,600	270,455	-20,145	-1.29	-20,145	
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	2,697		-2,697	-0.17	-2,697	
НИЙТ ТӨЛБӨР		7,553,267	270,455	-7,282,812	-467.16	-30,614	-7,252,199
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж	1,500		-1,500	-0.10	-1,500	
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс	16,367		-16,367	-1.05	-16,367	
НИЙТ ХУРААМЖ		17,867	0	-17,867	-1.15	-17,867	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг						
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	97,860		-97,860	-6.28		-97,860
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	63,691		-63,691	-4.09	-63,691	
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	171,565		-171,565	-11.01		-171,565
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө	323,242		-323,242	-20.73		-323,242
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		656,358	0	-656,358	-42.10	-63,691	-592,667
НИЙТ ДҮН		9,433,535	1,558,946	-7,874,590	-505.12	-142,204	-7,732,386

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ЖАМП КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Жамп компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Жамп нь хувийн хэвшлийн Монголын хөрөнгө оруулалт бүхий компани бөгөөд Дорнод амйгийн Баяндун, Хэнтий аймгийн Өмнөдэлгэр, Сэлэнгэ аймгийн Ерөө, Баянхонгор аймгийн Жаргалант, Бөмбөгөр, Галуут сумдад алтны уурхайтай. Нийслэлийн Сүхбаатар дүүргийн Татварын хэлтэстэй харьцдаг. Одоогоор 27 лицензтэй ба үүний 17 нь олборлох лиценз байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
696,604	618,069	-78,535

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (30,903) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Гаалийн татвар	13,863	133,505	119,642
Онцгой татвар (шатах, тослох материал импортлосон бол)	0	185,460	185,460
Авто бензин дизел түлшний	601,259	8,987	-592,272

татвар			
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	0	233,705	233,705
НИЙТ	615,122	561,657	-53,465

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

ТОДРУУЛГА

2008 оны 1 сарын 9 нд компани нь өөрийн маягтыг шинээр бөглөн өгсөн бөгөөд энэ нь бидний өмнө нь авсан маягтаас огт өөр байлаа.

Буцаан авсанаа хассан НӨАТ

Шинээр гарган өгсөн маягт дээр 509,267 төгрөгийн НӨАТ-ыг тусгасан байлаа.

Харин НӨАТ-ын талаар Засгийн газрын тайланд дурдагдаагүй, мөн ҮТЕГ-ын хариултад ч тусгагдаагүй байлаа.

Иймээс шинээр шийдэгдээгүй их хэмжээний зөрүүг үүсгэсэн билээ.

Гаалийн татвар

Компани нь өөрийн өмнө нь дурдсан байсан 13,863 ийг 199,322 аар өгсөн нийт 213,185 болгон тодруулсан.

ҮТЕГ нь 133,505 төгрөг нь Засгийн газрын тайланд тусгагдсан болохыг мэдээлсэн.

ГЕГ-аас хүлээн авсан нэгтгэл нь энэхүү дүнтэй нийцсэн болно.

Анх үүсээд байсан их хэмжээний зөрүү болох 119,632 нь энэхүү өөрчлөлтийн улмаас - 93,543 болон өөрчлөгдсөн.

Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар

Компанийн шинээр ирүүлсэн маягт нь 117,565 төгрөгийг тусгасан байсан ч энэ нь Засгийн газрын тайлан дээр тусгагдаагүй байсан.

Засгийн газрын зүгээс энэ тал дээр ямар нэгэн төлбөр бүртгээгүй байсан ба ҮТЕГ-ын нарийвчилсан мэдээлэл нь энэ талаар мөн ямар нэг зүйл дурдаагүй.

Энэхүү компанийн зүгээс өөрчлөн ирүүлсэн тоо нь өмнө нь тодроогүй байсан их хэмжээний зөрүү болох 117,565 ийг үүсгэсэн.

Үл хөдлөх хөрөнгийн татвар

Компани нь өөрийн эхний маягт дээр тусгагдаагүй байсан 2,948 төгрөгийг нэмж тусгасан. Засгийн газрын зүгээс энэ тал дээр ямар нэгэн төлбөр бүртгээгүй байсан ч энэхүү хэсэг нь их хэмжээний бус хэмээх ангилалд багтсан.

Онцгой татвар (шатах, тослох материал импортлосон бол

Компани нь өөрийн эхний маягт дээр тусгагдаагүй байсан 312,563 төгрөгийг нэмж тусгасан. УТЕГ-ын зүгээс энэ тал дээр 185,460 буюу эхний тайлангийн дүн зөрүүгүй хэмээн мэдэгдэж энэ нь ГЕГ-ын тоотой нийцсэн болохыг хэлсэн.

Энэхүү компанийн зүгээс хийсэн өөрчлөлтийн улмаас их хэмжээний зөрүү нь +185,460 аас - 127,103 болон өөрчлөгдсөн.

Авто бензин, дизелийн түлшний албан татвар

Компани нь өөрийн өмнө нь дурдсан байсан 601,259 ийг 12,095 болгон бууруулсан бөгөөд энэ нь Засгийн газрын анх тайлагнасан 8,987 хэмээх дүнгээс өөрчлөгдсөн.

Анх үүсээд байсан их хэмжээний зөрүү нь энэхүү өөрчлөлтийн улмаас бүрэн тодорч шийдэгдсэн.

Авто тээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар

Өмнө дурдсан байсан 1740 нь Засгийн газрын дүнтэй таарсан.

Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

Анхлан тайлагнасан маягт нь энэ хэсэг дээр ямар нэгэн төлбөрийн дүн бичигдээгүй байсан бол шинээр гарган өгсөн маягт нь энэхүү хэсэг дээр 522,601 төгрөг нэмэгдсэн байсан.

Засгийн газрын зүгээс гаргасан маягт дээр энэ хэсэг дээр 233,705 төгрөг тайлагнасан боловч УТЕГ-аас бидний хүсэлтэд өгсөн хариундаа энэ хэсгийн дүнг 0 болгон засварлаж ирүүлсэн.

Дээр дурдагдсан өөрчлөлтүүдийн нөлөөгөөр анх мэдэгдээд байсан их хэмжээний зөрүү болох +233,705 төгрөг нь -522,601 болон өөрчлөгдсөн.

Зохих хууль, тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагад төлсөн үйлчилгээний хөлс

Компанийн хянан засварласан маягт дээр шинээр 17,822 гэсэн тоо энэ хэсэг дээр орж ирсэн.

Засгийн газрын зүгээс энэ тал дээр ямар нэгэн төлбөр бүртгээгүй байсан.

Энэхүү өөрчлөлтөөс үүдэн гарсан зөрүү нь бага хэмжээний зөрүүнд тооцогдсон.

АСУУДЛУУД

Компанийн зүгээс ОУИТБС-ын маягтуудыг бүрэн хэмжээгээр үнэн зөв бөглөж ирүүлэх тал дээр алдаа гаргасан болно.

ДҮГНЭЛТ

Дээр өгүүлсэн олон тооны өөрчлөлтүүд нь үүсээд байсан 592,272 төгрөгийн их хэмжээний зөрүүг шийдсэн боловч шинээр хэд хэдэн шинэ зөрүүг үүсгэсэн. Эдгээр

өөрчлөлтүүдээс үүдэн бүрэн хэмжээгээр бүх баримтын шалгах шаардлага үүсгэсэн ба энэ нь төслийн хэрэгжилтийн эцсийн үе шатуудтай давхацсан.

Ерөнхийд нь дүгнэж хэлбэл дээрх өөрчлөлтүүд нь цэвэр зөрүүг 78,535 төгрөгөөс 1,418,770 төгрөг болгон 1,324,235 төгрөгөөр өсгөсөн.

Урьд өмнө нь лицензийн төлбөр хэмээн тайлагнасан байсан дүнг хассан явдлыг компанийн зүгээс тайлбарлаагүй.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

Жамп		Компаний н тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүни й %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Нийслэлийн Сүхбаатар дүүргийн Татварын хэлтэс							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 30,903							
Төлсөн татварууд							
2.а	Аж ахуйн нэгжийн орлолын албан татвар	0	0	0	0.00		
2.а.1	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар	0	0	0	0.00		
2.а.2	Гаалийн татвар	13,863	133,505	119,643	19.36		119,643
2.а.3	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	0	0	0	0.00		
2.а.4	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	0	0	0	0.00		
2.а.5	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/	0	185,460	185,460	30.01		185,460
2.а.6	Автотөмөрцөг, дизелийн түлшний албан татвар	601,259	8,987	-592,271	-95.83		-592,271
2.а.7	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	1,740	0	-1,740	-0.28	-1,740	
2.а.8							
НИЙТ ТАТВАР		616,861	327,953	-288,908	-46.74	-1,740	-287,168
Төлбөр							
2.б	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	0	233,705	233,705	37.81		233,705
2.б.1	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	50,187	36,672	-13,514	-2.19	-13,514	
2.б.2	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр	0	0	0	0.00		
2.б.3	Газрын төлбөр	16,054	2,980	-13,074	-2.12	-13,074	
2.б.4	Ус ашигласны төлбөр	11,659	14,237	2,578	0.42	2,578	
2.б.5	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр	0	200	200	0.03	200	
2.б.6	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	1,368	2,322	954	0.15	954	
2.б.7	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	0	0	0	0.00		
2.б.8							
НИЙТ ТӨЛБӨР		79,268	290,116	210,849	34.11	-22,856	233,705
Хураамж, үйлчилгээний хөлс							
2.в	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж	475		-475	-0.08	-475	
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
2.в.2							
НИЙТ ХУРААМЖ		475	0	-475	-0.08	-475	0
Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг							
2.г	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.1	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2							
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд							
2.д	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
2.д.1							
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг							
2.е	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.1	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.2	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.3	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.4	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
2.е.5							
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		0	0	0	0.00	0	0
НИЙТ ДҮН		696,604	618,069	-78,534	-12.71	-25,071	-53,463

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН МАК КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь МАК (Монголын Алт компани) компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

МАК нь 100% Монголын эзэмшлийн компани бөгөөд Төв аймгийн Заамар сумын Бумбатын алтны ордод олборлолт явуулж байна. Компани нь одоогоор 39 лиценз эзэмшдэгийн 16 нь нь ашиглалтын лиценз байна. МАК нь Нийслэлийн Баянзүрх дүүргийн татварын хэлтэстэй харилцдаг.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
1,063,208	767,504	-295,704

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (38,375) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Буцаан авсанаа хассан НӨАТ	0	159,782	159,782
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	287,314	68,412	-218902
Ашигт малтмалын			

ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	206,213	92,082	-114131
Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр	53,346	0	-53436
НИЙТ	546,963	320,276	-226,687

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Үүний дараагаар бид тус компаниас хариу хүлээн авсан нь компанийн зүгээс зарим томоохон өөрчлөлтүүдийг хийсэн байсан бөгөөд ҮТЕГ-ын хариу ч гэсэн Засгийн газрын зүгээс анхлан гаргасан маягтад ихээхэн өөрчлөлт оруулсан байв.

ТОДРУУЛГА

Буцаан авсанаа хассан НӨАТ

Анх өргөн мэдүүлсэн маягт дээрээ компанийн зүгээс НӨАТ төлөөгүй хэмээн мэдээлсэн байсан ч нэмэлт тодруулгаар нийт 321,600 төгрөг төлсөнийг мэдэгдсэн. ҮТЕГ өөрийн гаргасан тайлан дээрх 159,782 төгрөгийг хүлээн авсан болохоо баталгаажуулсан. Үүнээс үүдэн нийт зөрүүний хэмжээ нь 159,782 төгрөгөөс хасах 161,818 төгрөг болон өөрчлөгдсөн.

Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

Компаниас ирүүлсэн факс дээр өмнө дурдсан байсан 287,314 төгрөгийг 234,598 төгрөг болгон бууруулан тодруулсан байсан бол ҮТЕГ өөрийн анхлан мэдээлсэн 68,412 төгрөгийг 221,353 төгрөг болгон дахин тодруулсан. Үүний үр дүнд гарч буй зөрүү нь бага хэмжээний түвшин буюу 13,245 төгрөг болон буурсан.

Ашигт малтмалын ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр

Компаниас мэдэгдсэнээр энэ хэсэгт байх эцсийн тоо нь тэдний анхлан тайлагнасан 206,213 төгрөг бус 197,220 төгрөг байх ёстой хэмээн үзсэн. ҮТЕГ өөрийн анхны тайлангийн 92,082 төгрөгийг дахин баталгаажуулсан. Ингэснээр нийт зөрүү нь 114,131 төгрөгөөс 105,138 төгрөг болж буурсан.

Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр

Компани нь өөрийн эхний дүнг нэмэгдүүлж 53,436 төгрөгөөс 741,000 төгрөг болгн хянан засварласан. ҮТЕГ нь өөрийн анхны тайлан дээр ямар нэгэн зөрүү байхгүй болохыг мэдээлсэн. Компанийн хийсэн энэхүү өөрчлөлтийн улмаас нийт зөрүү их хэмжээгээр нэмэгдсэн.

АСУУДЛУУД

Компанийн зүгээс өөрийн маягтыг бүрэн, үнэн зөв бөглөөгүй байв.

Засгийн газрын зүгээс гарсан тайланд тодорхой тооны ихээхэн хэмжээний төлбөр хүлээн авсан болохоо багтаагаагүй байсан байж болох юм.

ДҮГНЭЛТ

Компани болон ҮТЕГ-ын хийсэн нэмэлт тодруулгууд нь нийт цэвэр зөрүүний хэмжээг 792,414 төгрөгөөр нэмэгдүүлж 295,704 төгрөгөөс -1,088,178 төгрөг болгон өөрчлөгдөхөд хүргэсэн. Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн хэмжээнд гарч буй их хэмжээний зөрүү нь бусад зөрүүтэй харьцуулбал бүрэн шийдэгдсэн бөгөөд харин үлдэх зөрүүнүүд нь бага хэмжээний хэмээх ангилалд багтах болсон.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

		Компанийн тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүни й %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
МАК						Бага	Их
Нийслэлийн Баянзүрх дүүргийн Татварын хэлтэс							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 38,375				38,375	0.05		
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	256,449	255,989	-460	-0.06	-460	
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар	0	159,782	159,782	20.82		159,782
2.а.3	Гаалийн татвар	62,285	30,065	-32,220	-4.20	-32,220	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	139,470	139,471	1	0.00	1	
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	9,100	9,100	0	0.00		
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	4,585	5,099	514	0.07	514	
НИЙТ ТАТВАР		471,889	599,506	127,617	16.63	-32,166	159,782
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	287,314	68,412	-218,902	-28.52		-218,902
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	206,213	92,082	-114,131	-14.87		-114,131
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордн нөхөн төлбөр	53,436		-53,436	-6.96		-53,436
2.б.4	Газрын төлбөр	12,048	0	-12,048	-1.57	-12,048	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр		7,505	7,505	0.98	7,505	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр			0	0.00		
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		559,011	167,999	-391,013	-50.95	-4,543	-386,470
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		0	0	0	0.00	0	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	5,000		-5,000	-0.65	-5,000	
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	14,000		-14,000	-1.82	-14,000	
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	13,308		-13,308	-1.73	-13,308	
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		32,308	0	-32,308	-4.21	-32,308	0
НИЙТ ДҮН		1,063,208	767,504	-295,704	-38.53	-69,017	-226,687

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ЭМ ЖИ ЭЙЧ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Эм Жи Эйч компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Эм Жи Эйч нь Монгол газар компанийн харьяа охин компани билээ. Компани нь одоогоор Архангай аймгийн Цэнхэр болон Өмнөговь аймгийн Мандал Овоо сумдад алтны олборлолт явуулж нийт 11 лиценз эзэмшдэгээс 3 лицензийг ашиглаж байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
842,884	686,811	-156,073

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (34,341) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	809,371	546,568	-262,803
Зомпаниас орон нутгмийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	0	74,284	74,284
НИЙТ	809,371	620,852	-188,519

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Үүний дагуу компани болон ҮТЕГ өөрсдийн хариулт, тодруулгыг өгсөн болно.

ТОДРУУЛГА

Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

Энэ хэсэг дээр компани нь өөрийн төлсөн хэмээн анхлан мэдүүлсэн 809,371 төгрөгийг 555,058 төгрөг болгон бууруулсан юм. Энэхүү тодотголын дараагаар үлдсэн 8,490 төгрөг нь хэлбэлзлийн түвшинд хүрээгүй тул энэ талаар ямар нэгэн хянан шалгах үйл ажиллагааг явуулаагүй болно.

Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн тусламж

Компанийн зүгээс мөнгөн тусламж үзүүлээгүй болохыг баталгаажуулсан ба ҮТЕГ-аас тэдний урьд өмнө нь өгч байсан мэдээллийг батлах ямар нэг мэдээ баримт байхгүй талаар мэдэгдсэн.

АСУУДЛУУД

Компанийн зүгээс тайлагнасан маягт нь буруу тайлагнасан мэдээллийг агуулж байв.

ДҮГНЭЛТ

Засгийн газар болон компанийн хийсэн өөрчлөлтийн улмаас нийт цэвэр зөрүү нь -156,073 төгрөгөөс +131,919 болж өөрчлөгдсөн.

Эм Жи Эйч компанийн нэгтгэл дээр гарсан зөрүү нь тус компани нь өөрийн тоо баримтыг залруулсан бөгөд энэ нь эд материалын хэлбэрээр үзүүлсэн тусламжийг бүртгэх асуудлын улмаас анхлан үүссэн байсан болно.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

		Компаний н тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Эм Жи Эйч							
Нийслэлийн татварын газар							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 34,341							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар			0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар		2,583	2,583	0.38	2,583	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар		6,512	6,512	0.95	6,512	
2.а.6	Онцгой албан татвар /штах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар			0	0.00		
НИЙТ ТАТВАР		0	9,095	9,095	1.32	9,095	0
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	809,371	546,568	-262,803	-38.26		-262,803
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	3,080	35,810	32,730	4.77	32,730	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордон нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	30,434	978	-29,456	-4.29	-29,456	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр		6,867	6,867	1.00	6,867	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр			0	0.00		
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр		585	585	0.09	585	
НИЙТ ТӨЛБӨР		842,884	590,807	-252,077	-36.70	10,725	-262,803
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		0	0	0	0.00	0	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг		1,600	1,600	0.23	1,600	
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг		74,284	74,284	10.82		74,284
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө		11,025	11,025	1.61	11,025	
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		0	86,909	86,909	12.65	12,625	74,284
НИЙТ ДҮН		842,884	686,811	-156,073	-22.72	32,445	-188,519

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН МОНГОЛ ГАЗАР КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Монгол Газар компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Монгол Газар нь 100% Монголын хөрөнгө оруулалт бүхий компани бөгөөд одоогоор Архангай аймгийн Цэнхэр, Өмнөговь аймгийн Мандал-Овоо болон Баянхонгор аймгийн Гурванбулаг сумдад алт олборлож байна. Монгол Газар нь нийт 5 ашиглалтын лиценз болон өөр бусад лицензүүдийг эзэмшиж байна. Тус компани нь Нийслэлийн татварын газартай харьцдаг.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
77,889	275,364	197,475

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (13,768) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	75,134	91,850	16,716
Ашигт малтмалын ашиглалтын болон			

хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	0	110,009	110,009
Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр	0	24,000	24,000
Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	0	15,000	15,000
НИЙТ	75,134	240,859	165,725

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Эзний дараагаар бид тус компаниас хариу факсыг хүлээн авсан. Энэхүү хариунд урьд өмнө нь маягтад багтаан тайлагнаагүй байсан зүйлсийг нэмж оруулсан байсан бөгөөд үүний хажуугаар өмнөх маягт дээрх дүнг хянан засварлаж ирүүлсэн байлаа. Үүний улмаас дахин факс илгээн хариулт авах, утсаар холбоо барих зэрэг ажлууд гарч ирсэн болно. Доорх хэсэгт энэхүү үйл ажиллагааны үр дүнг нэгтгэн дүгнэж орууллаа.

ТОДРУУЛГА

Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

Компани нь өөрийн төлсөн мөнгөн дүнгийн хэмжээг өмнөх дүн болох 75,134 төгрөг дээр 16,623 төгрөгийг нэмж оруулан нийт дүнг 91,757 төгрөг болгосон. Ингэснээр энэ хэсэг дээрх зөрүүний хэмжээ буурч улмаар бага хэмжээний зөрүү хэмээн үзэх хэмжээ буюу 93 төгрөгт хүрсэн болно.

Ашигт малтмалын ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр

Компани нь хамгийн эхний өргөн мэдүүлсэн маягт дээрээ энэ хэсэгт хамаарах 110,809 төгрөгийг орхигдуулсан болохоо мэдэгдэн, энэхүү дүн нь Засгийн газрын хүлээн авсан дүнтэй нийцсэн тул энэ хэсэг дээрх зөрүү бүрэн тодрон шийдэгдсэн болно.

Ус ашигласны төлбөр

Компани нь мөн энэ хэсэгт хамаарах 24,000 төгрөгийг маягт дээр оруулалгүй орхисон болохоо тайлбарласан.

Энэ дүн нь Засгийн газрын хүлээн авсан дүнтэй нийцсэн тул энэ хэсэг дээрх зөрүү бүрэн тодрон шийдэгдсэн болно.

Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг

Энэ хэсэг дээр ямар нэгэн тайлагнах зүйл байхгүй болохыг компанийн зүгээс баталгаажуулсан.

Нэмэгдэл зүйлс

Компани нь мөн доорх мөнгөн дүнг төлсөн болохоо нэмж тайлбарласан бөгөөд эдгээр нь анхны маягт дээр дурдагдаагүй байсан.

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар 474,043

Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар 210,196

Дээрх тооны аль нь Засгийн газрын тайланд тусгагдаагүй байсан тул үүнээс үүдэн их хэмжээний зөрүүнүүд шинээр гарч ирсэн.

АСУУДЛУУД

Компанийн зүгээс маягтыг бөглөхдөө хариуцлагатайгаар зөв бөглөөгүй байх явдал гарсан.

ДҮГНЭЛТ

Компанийн зүгээс хийсэн засварууд нь цэвэр зөрүүг 852,195 төгрөг болгон +197,475 төгрөгөөс -654,719 төгрөг болгон өөрчлөхөд хүргэсэн.

Монгол Газар компанийн нэгтгэл дээр гарсан их хэмжээний зөрүүнүүд нь компанийн зүгээс төлсөн бүх төлбөрөө маягт дээр оруулан тайлагнаагүй байснаас үүдэлтэй байна.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

		Компаний н тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Монгол Газар							
Нийслэлийн Татварын газар							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 13,768							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар			0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар		7,306	7,306	2.65	7,306	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар		6,482	6,482	2.35	6,482	
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар			0	0.00		
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/		6,468	6,468	2.35	6,468	
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар		8,643	8,643	3.14	8,643	
НИЙТ ТАТВАР		0	28,898	28,898	10.49	28,898	0
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	75,134	91,850	16,716	6.07		16,716
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр		110,009	110,009	39.95		110,009
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	2,755	5,608	2,853	1.04	2,853	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр		24,000	24,000	8.72		24,000
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		0
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр			0	0.00		
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		77,889	231,466	153,578	55.77	2,853	150,725
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		0	0	0	0.00	0	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг		15,000	15,000	5.45		15,000
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00	0	0
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		0	15,000	15,000	5.45	0	15,000
НИЙТ ДҮН		77,889	275,364	197,476	71.71	31,751	165,725

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН МОНГОЛПРОСЦВЕТМЕТ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Монголросцветмет компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Монголросцветмет нь 51 хувийн Монголын Засгийн газрын эзэмшлийн Орос улстай хамтарсан компани бөгөөд жоншны 5 орд, алтны 2 орд, нүүрсний 1 ордыг Хэнтий, Дорноговь, Дундговь аймгуудад ажилуулж байна. Хамтарсан компани нь 54 лиценз үүний тоонд олборлох 32 лиценз эзэмшиж байна. УТЕГ- тай харилцдаг.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
1,883,080	902,599	-980,481

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (45,130) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Гаалийн татвар	885,200	181,642	-703,558
Онцгой татвар (шатах, тослох материал)	0	46,004	46,004

импортлосон бол)			
Ус ашигласны төлбөр	64,100	20	-64,080
Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагуудад төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж	224,872	0	-224,872
НИЙТ	1,174,172	227,666	-946,506

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

ТОДРУУЛГА

Гаалийн татвар

ОУИТБС-д гаргасан өөрийн маягтдаа компани нь 885,200 төгрөгийг гаалийн татвар хэмээн тайлагнасан ч дараагаар нь шалган нягталсан тоогоор 226,500 төгрөгийг гаалийн татвар 658,700 төгрөгийг НӨАТ хэмээн засварласан. 226,500 төгрөгийн гаалийн татвар нь Засгийн газрын зүгээс тайлагнасан дүнгээс 44,858 төгрөгөөр хэтэрсэн бөгөөд энэ нь хэлбэлзлийн түвшингээс доогуур байлаа.

НӨАТ

Анхлан гаргасан тайландаа компани нь НӨАТ-ыг оруулаагүй байсан ба гэхдээ дараагийн үе шатны хянан тодруулсанаар энэхүү хэсэг нь нь нэмэгдэн орж ирсэн. Засгийн газрын зүгээс ч мөн НӨАТ дээр ямар нэгэн төлбөр тайлагнаагүй бөгөөд үүнийг мөн ҮТЕГ баталгаажуулсан.

Үүнээс үүдэн шинээр их хэмжээний зөрүү илэрсэн.

Онцгой татвар (шатах, тослох материал импортлосон бол)

Компанийн зүгээс ямар нэгэн онцгой тавар төлөөгүй болохыг баталсан.

Засгийн газрын маягт дээр байсан 46,004 төгрөгийг ГЕГ-аас ирүүлсэн албан тоот дээр үндэслэн ҮТЕГ хүлээн авсан болохоо баталгаажуулсан.

Энэхүү зөрүүний учир тодроогүй болно.

Ус ашигласны төлбөр

Компани нь өөрийн анхлан тайлагнасан 64,100 төгрөгийг харин ҮТЕГ нь өөрийн анхлан тайлагнасан 20 төгрөгийг мөн баталгаажуулсан.

Үүний улмаас энэхүү их хэмжээний зөрүү тайлагдалгүй үлдсэн.

Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагуудад төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж

Компани нь өөрийн анхлан тайлагнасан 224,872 төгрөгийг баталгаажуулсан.

ҮТЕГ нь эдгээр татвартай холбоотой ямар нэг мэдээлэл байхгүй болохыг тайлагнасан.

Үүний улмаас энэхүү их хэмжээний зөрүү тайлагдалгүй үлдсэн.

АСУУДЛУУД

Эхний үе шатанд компанийн зүгээс НӨАТ-ыг гаалийн татвар хэмээн тайлагнасан байсан ба үүнийг дараагаар нь шалган залруулсан..

Компанийн зүгээс төлсөн их хэмжээний төлбөрүүдийг Засгийн газрын тайланд дурдаагүй байсан явдал гарсан болно.

ДҮГНЭЛТ

Гаалийн татварт төлсөн мөнгөн дүнг шалган зассанаар тодорхойгүй үлдсэн их хэмжээний зөрүүний нийт хэмжээ 983 410 болон өссөн.

Энэхүү компанийн хувьд тодорхой тооны их хэмжээний зөрүүнүүд учир шалтгаан нь тодроогүй үлдсэн болно.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

Монголросцвeтмет		Компанийн тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүни й %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
ҮТЭГ							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 45,130							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	245,000	245,000	0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөгийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар	885,200	181,642	-703,558	-77.95		-703,558
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	245,500	245,462	-38	0.00	-38	
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар			0	0.00		
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/		46,004	46,004	5.10		46,004
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар		1,755	1,755	0.19	1,755	
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	9,500	8,700	-800	-0.09	-800	
НИЙТ ТАТВАР		1,385,200	728,563	-656,637	-72.75	917	-657,554
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	174,600	173,188	-1,412	-0.16	-1,412	
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр			0	0.00		
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	9,000	828	-8,172	-0.91	-8,172	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	64,100	20	-64,080	-7.10		-64,080
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр			0	0.00		
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		247,700	174,036	-73,664	-8.16	-9,584	-64,080
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс	224,872		-224,872	-24.91		-224,872
НИЙТ ХУРААМЖ		224,872	0	-224,872	-24.91	0	-224,872
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр						
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	1,168		-1,168	-0.13	-1,168	
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	6,710		-6,710	-0.74	-6,710	
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	16,776		-16,776	-1.86	-16,776	
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтворттой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө	655		-655	-0.07	-655	
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		25,308	0	-25,308	-2.80	-25,308	0
НИЙТ ДҮН		1,883,080	902,599	-980,481	-108.63	-33,976	-946,506

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ПЕТРО ЧАЙНА ДАЙЧИНЬ ТАМСАГ (МОНГОЛ) КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Петро Чайна Дайчинь Тамсаг компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуу нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Петро Чайна нь Хятадын Дайчинь Ойл Фиелдс Лимитед компанийн охин компани бөгөөд Дорнод аймгийн Тамсагын сав газарт Тосон-Уул 19 болон Буйр 22 гэсэн талбайд лицензийн дагуу үйл ажиллагаа явуулж Нийслэлийн татварын газартай харилцаж байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
3,958, 905	46,444	3,912,461

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (2,322) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Гаалийн татвар	43,571	7,646	-35,925
Онцгой татвар (шатах тослох материал импортлосон бол)	0	30,619	30,619

Авто бензин, дизелийн түлшний албан татвар	9,323	0	-9,323
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	262,125	0	-262,125
Газрын төлбөр	230,472	0	-230,472
Ус ашигласны төлбөр	16,049	0	-16,049
Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	111,293	0	-111,293
Зохих хууль, тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагад төлсөн үйлчилгээний хөлс	214,514	0	-214,514
Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий аж ахуйн нэгжийн Засгийн газар ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр	3,010,951	2,671	-3,008,280
Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	17,730	0	-17,730
Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	18,465	0	-18,465
Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	13,818	0	-13,818
НИЙТ	3,948,311	40,936	-3,907,375

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

ТОДРУУЛГА

Гаалийн татвар

Компани нь өөрийн маягт дээрх 43,571 төгрөгийг баталгаажуулсан бөгөөд ҮТЕГ өөрийн 7646 төгрөгийг мөн баталсан. Энэхүү баталгааг ГЕГ-ас ирүүлсэн мэдээлэл дээр үндэслэсэн болохоо ман баталсан билээ.

Энэхүү 35,925 төгрөгийн зөрөө шийдэгдэлгүй үлдсэн болно.

Онцгой татвар (шатах тослох материал импортлосон бол)

Компани нь өөрийн анхны тайланд 0 дүнгээр оруулсан бол ҮТЕГ нь өөрийн тайланд 30,619 төгрөг тусгасан байж үүнийг ГЕГ-ын тоот дээр үндэслэсэн болохоо мэдэгдсэн.

Энэхүү 30,619 төгрөгийн зөрөө шийдэгдэлгүй үлдсэн болно.

Авто бензин, дизелийн түлшний албан татвар

Компани нь 9,323 төгрөгийн тайланг энэхүү хэсэг дээр гаргасан бөгөөд энэхүү дүнг үнэн болохыг мэдэгдсэн.

ҮТЕГ нь ГЕГ-ын мэдээлэл дээр үндэслэсэн болохыг тайлбарлан тухайн тоотод ямар нэг татвар аваагүй хэмээн дурдсан байсныг мэдэгдсэн болно.

Энэхүү 9,323 төгрөгийн зөрөө шийдэгдэлгүй үлдсэн болно.

Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

262,125 төгрөгийн компани өөрийн маягт дээр дурдсан бол Засгийн газрын зүгээс ямар нэгэн төлбөр авсанаа тайлагнаагүй. Улмаар компани нь ажлын ачааллаас хамаараад энэ талаар илүү тодорхой мэдээлэл өгөх боломжгүй болохоо мэдэгдсэн.

Энэхүү зөрөө шийдэгдэлгүй үлдсэн болно.

Газрын төлбөр

Компаниас өөрийн маягтад дурдсан 230.472 төгрөг болон ҮТЕГ өөрийн гаргасан 0 хэмжээг баталгаажуулсан.

Энэхүү зөрөө шийдэгдээгүй.

Ус ашигласны төлбөр

Компаниас энэхүү хэсэг дээр 16,049 төгрөгийг тайлагнасан бол Засгийн газрын тайлан 0 дүнг тайлагнасан.

ҮТЕГ дараа нь энэхүү тоог хянан үзсэнээр 16,049 болж энэхүү зөрүүний учир тодорсон.

Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр

Компани нь 111,293 төгрөг төлсөнөөр тайлагнасан байсан ч бидний хүсэлтэд илгээсэн хариундаа тэд энэхүү төлбөрийг баталгаажуулж чадаагүй бөгөөд учир нь компанийн нягтлан бодогч гадаадад ажлаар явсантай холбоотой.

Энэ асуудлаар мэдээлэл хүссэн манай хүсэлтэд ҮТЕГ өөрт нь ирсэн ХХГ-ын тоотод үүнтэй холбоотой ямар нэг мэдээлэл байхгүй хэмээн хариу өгсөн.

Энэхүү зөрөө шийдэгдээгүй.

Зохих хууль, тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагад төлсөн үйлчилгээний хөлс

Компани нь 214,514 төгрөгийг энэ хэсэгт дурдсан бол Засгийн газрын зүгээс энэ хэсэг дээр ямар нэгэн тоо тайлагнаагүй.

Энэ асуудлаар мэдээлэл хүссэн манай хүсэлтэд ҮТЕГ үүнтэй холбоотой ямар нэг мэдээлэл байхгүй хэмээн хариу өгсөн.

Энэхүү зөрөө шийдэгдэлгүй үлдсэн болно.

Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий аж ахуйн нэгжийн Засгийн газар ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр

Компаниас гаргасан тайланд 3,010,951 хэмээн анх тусгагдсан бол Засгийн газрын зүгээс энэ хэсэг дээр 2,671 хэмээн дурдсан байсан билээ.

Дараагаар нь компани өөрийн тоогоо хянан дүнг 3,011 төгрөг болгон бууруулсан нь нийт зөрүүг 340 төгрөг болгон өөрчилсэн.

Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг
Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг
Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг

Энэ асуудлаар мэдээлэл хүссэн манай хүсэлтэд ҮТЕГ үүнтэй холбоотой ямар нэг мэдээлэл байхгүй хэмээн хариу өгсөн.

АСУУДЛУУД

Нийт 12 тоон дээр их хэмжээний зөрүү илэрсэн бөгөөд энэ нь компанийн болон Засгийн газрын тайлангийн хооронд илэрсэн болно. Эдгээрээс зөвхөн 2 нь бүрэн хэмжээгээр тодрон шийдэгдсэнээс нэгийг нь ҮТЕГ ус ашигласны төлбөр болох 16,049 төгрөг хүлээн авсан болохоо эргэн баталгаажуулсан, нөгөө нь бүтээгдэхүүн хуваах гэрээгээр ногдох хөрөнгө нь 3,010,951 биш харин 3,011 болохыг компаниас баталсанаар шийдэгдсэн. .

ДҮГНЭЛТ

Хамгийн их хэмжээний зөрүү нь энгийн бүртгэлийн алдаанаас үүдсэн ба тухайн тооны орны буруу хэсэгт тасалсанаас үүдсэн байна. Өөр бусад алдааг шалгаж засварлаагүй болно.

Бидний хүсэлтэд компанийн зүгээс өгсөн хариунд бидний хүссэн нэмэлт мэдээлэл, баримтуудыг гарган өгөх боломжгүйг дурдсан бөгөөд үүний учир нь санхүүгийн ажилтнууд ажил ихтэй, гол нягтлан бодогч нь гадаадад байсантай холбоотой байв.

ҮТЕГ нь эдгээр их хэмжээний зөрүүг тодруулах хангалтай мэдээлэл байхгүй хэмээн мэдэгдсэн.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

		Компанийн тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүни й %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Петро Чайна							
Нийслэлийн Татварын газар							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 2,322							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар			0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөгийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар	43,571	7,646	-35,925	-77.35		-35,925
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	4,011	4,012	1	0.00	1	
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/		30,619	30,619	65.93		30,619
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар	9,323		-9,323	-20.07		-9,323
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	1,496	1,496	0	0.00		
НИЙТ ТАТВАР		58,402	43,773	-14,629	-31.50	1	-14,630
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	262,125		-262,125	-564.39		-262,125
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	1,805		-1,805	-3.89	-1,805	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордон нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	230,472		-230,472	-496.23		-230,472
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	16,049		-16,049	-34.55		-16,049
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	111,293		-111,293	-239.63		-111,293
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		621,743	0	-621,743	-1,338.69	-1,805	-619,938
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж	1,455		-1,455	-3.13	-1,455	
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс	214,514		-214,514	-461.88		-214,514
НИЙТ ХУРААМЖ		215,969	0	-215,969	-465.01	-1,455	-214,514
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЭГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр	3,010,951	2,671	-3,008,280	-6,477.20		-3,008,280
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		3,010,951	2,671	-3,008,280	-6,477.20	0	-3,008,280
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	17,730		-17,730	-38.17		-17,730
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	18,465		-18,465	-39.76		-18,465
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	1,827		-1,827	-3.93	-1,827	
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	13,818		-13,818	-29.75		-13,818
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		51,840	0	-51,840	-111.62	-1,827	-50,013
НИЙТ ДҮН		3,958,905	46,444	-3,912,461	-8,424.01	-5,086	-3,907,375

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ШАРЫН ГОЛ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Шарын Гол компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Шарын гол нь хувийн хэвшлийн Монголын хөрөнгө оруулалт бүхий компани бөгөөд Дархан-Уул аймгийн Шарын Гол сумын Татварын хэлтэстэй харьцдаг. Одоогоор нүүрс олборлох хоёр лиценз эзэмшиж байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
1,221,763	608,111	-613,652

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (30,406) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Буцаан авсанаа хассан НӨАТ	882,476	284,567	-597,909
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	226,753	301,814	75,061
Газрын төлбөр	43,915	0	-43,915
НИЙТ	1,153,144	586,381	-566,763

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Дараагаар нь бид тухайн компани болон ҮТЕГ-ын хариуг хүлээн авсан.

ТОДРУУЛГА

Буцаан авсанаа хассан НӨАТ

Компани нь өөрийн анхны гаргасан маягт дээрх тоог хянан засварлаж 882,476 аас 284,344 болтол нь 598,132 төгрөгөөр бууруулан мэдээлсэн. Ингэснээр илрээд байсан их хэмжээний зөрүүг шийдвэрлэсэн.

Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

Компаниас өөрийн анхлан тайлагнасан 226,753 төгрөг болон Засгийн газрын зүгээс мөн өөрийн анхны тайлан дээрх дүнг баталгаажуулсан тул энэхүү зөрүү нь тодорхойгүй хэвээр үлдсэн.

Газрын төлбөр

Дээрхийн адил компаниас өөрийн анхлан тайлагнасан 43,915 төгрөг болон Засгийн газрын зүгээс мөн өөрийн анхны тайлан дээрх дүнг баталгаажуулсан тул энэхүү зөрүү нь тодорхойгүй хэвээр үлдсэн.

АСУУДЛУУД

Компани нь НӨАТ-ын хэсэг дээр буруу тайлан гаргасан байна. Харин Засгийн газраас эрхлэн гаргасан маягт нь тухайн компаниас авсан бүх төлбөрийг бүрэн багтаасан байжээ.

ДҮГНЭЛТ

НӨАТ-тай холбоотой хэсгийг компанийн зүгээс хянан тодруулсанаар НӨАТ-ын хэмжээнд гарч буй их хэмжээний зөрүүний учир олдон нийт зөрүүг 15,520 хүртэл бууруулан шийдэгдээгүй үлдсэн их хэмжээний зөрүүг 31,146 болгон бууруулсан.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

Шарын Гол		Компанийн тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Дархан-Уул аймгийн Татварын хэлтэс							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 30,406							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	738	738	0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар	882,476	284,567	-597,909	-98.32		-597,909
2.а.3	Гаалийн татвар			0	0.00		
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	8,518		-8,518	-1.40	-8,518	
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	1,617		-1,617	-0.27	-1,617	
	НИЙТ ТАТВАР	893,349	285,305	-608,044	-99.99	-10,135	-597,909
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	226,753	301,814	75,062	12.34		75,062
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	23,929	992	-22,937	-3.77	-22,937	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордон нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	43,915		-43,915	-7.22		-43,915
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	2,230		-2,230	-0.37	-2,230	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр			0	0.00		
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
	НИЙТ ТӨЛБӨР	296,826	302,806	5,981	0.98	-25,167	31,147
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
	НИЙТ ХУРААМЖ	0	0	0	0.00	0	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
	НИЙТ НООГДОЛ АШИГ	0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
	НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР	0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	2,082		-2,082	-0.34	-2,082	
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	20,000	20,000	0	0.00		
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	8,483		-8,483	-1.39	-8,483	
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	1,025		-1,025	-0.17	-1,025	
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
	НИЙТ ДЭМЖЛЭГ	31,589	20,000	-11,589	-1.91	-11,589	0
	НИЙТ ДҮН	1,221,763	608,111	-613,652	-100.91	-46,891	-566,762

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ШИЖИР АЛТ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Шижир Алт компани нь төрийн өмчийн оролцоо бүхий Монголын компани билээ. Төв аймгийн Заамар, Булган аймгийн Бүрэгхангай сумдад алтны уурхай ажилуулж буй тус компани нь ҮТЕГ-тай харилцдаг.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
6,296,953	4,658,998	-1,637,955

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (232,950) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	1,630,000	1,300,000	-330,000
Төрийн өмчийн ногдол ашиг	950,000	0	-950,000
НИЙТ	2,580,000	1,300,000	-1,280,000

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Дээрх хүсэлтийн хариуг тус хоёр байгууллага илгээсэн бөгөөд үүн дээр нэмээд ГЕГ-аас өөрийн хүлээн авсан гаалийн татвар болон НӨАТ-ын талаарх мэдээллийг ирүүлсэн.

ТОДРУУЛГА

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар

Компани болон ҮТЕГ аас өөр өөрийн анх тайлагнасан тоо хэмжээг ямар нэгэн зөрүүгүй хэмээн мэдэгдсэн бөгөөд энэхүү их хэмжээний зөрүүний учир шалтгаан тодролгүй үлдсэн.

Гаалийн татвар

Өөрийн тайланд анхлан дурдсан тоо хэмжээг нягтлан шалгаж өгөхийг хүссэн бидний хүсэлтэд компани нь гаалийн татварт төлсөн мөнгөн дүнгийн хэмжээ 315,669 байсныг 420,094 болгон нэмэгдүүлэн мэдээлсэн. Энэ нь нийт зөрүүний хэмжээг 216,062 аас (хэлбэлзлийн түвшнээс доогуур байсан) 320,487 болгосон нь их хэмжээний зөрүүний ангилалд багтах болгосон. Компанийн мэдээлсэнээр тэдний гаргасан дүн нь Алтанбулагийн гаалийн газарт төлсөн 112,020 болон гаалийн үйлчилгээний хураамжид төлсөн 308,074 төгрөгийг тайлагнасан байсан. Эдгээр мэдээлэл нь тэдний анхны тайландаа дурдсан тооноос бага хэмжээгээр зөрүүтэй (3,705) байсан.

ГЕГ нь тус компаниас 99,607 төгрөгийг гаалийн татвар, 314,163 төгрөгийг НӨАТ хэлбэрээр хүлээн авсан болохоо мэдээлсэн.

Компаниас гаалийн татварт төлсөн хэмээн мэдээлсэн дүн болох 112,020 нь Засгийн газрын гаргасан дүн болох 99,607 тай харьцуулбал 12,423 ийн зөрүүтэй байсан нь үүнийг тайлбарлах шаардлагийг үүсгэсэн. Гаальд төлсөн нийт татвар хураамжаа (үйлчилгээний хураамжийг оруулаад) компанийн маягт дээр тусгагдсан байсан ч Засгийн газрын маягт дээр ороогүй байсан болно.

Төрийн өмчийн ногдол ашиг

Компанийн тайланд дурдсан 950,000 төгрөг нь төрийн өмчийн ногдол ашиг хэмээн орсон байсан ч энэ нь Засгийн газарт бус харин толгой компани болох Монголросцветмет компанид төлсөн төлбөр байна.

Харин Засгийн газрын зүгээс ямар нэгэн ногдол ашиг хүлээн авсан тухай дурдаагүй байна.

АСУУДЛУУД

Компанийн аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварт төлөгдсөн мөнгөн дүнгийн зөрүү тодорхойгүй үлдсэн.

Компани нь гаалийн татвар хураамжид төлсөн мөнгөн дүнгээ тайландаа багтаасан боловч энэ талаар Засгийн газрын тайланд дурдагдаагүй байлаа.

Компани нь өөрийн толгой компанид төлсөн ногдол ашгийг буруу бичилт хийн төрийн өмчийн ногдол ашиг хэмээнг бүртгэсэн байна.

ДҮГНЭЛТ

Засгийн газар болон компанийн зүгээс ногдол ашгийн тал дээр хийсэн тайлбарын дагуу нийт зөрүүний хэмжээ нь 958,061 аар буурч 679,094 болсон. Үндсэндээ энэхүү тоог маягт дээр эхнээс нь тусган оруулахгүй байх ёстой байжээ.

Хамгийн гол их хэмжээний зөрүү үүссэн учир шалтгаан нь компанийн зүгээс Засгийн газарт төлөөгүй мөнгөн дүнг тайлагнасан, гаальд төлсөн зарим татвар Засгийн газрын тайланд тусгагдаагүй байсанд оршино.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

Шижир Алт УТЕГ		Компани йн тайлан (000* мянган төгрөгөө р)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөө р)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 232,950							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	1,630,000	1,300,000	-330,000	-7.08		-330,000
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөгийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар	315,669	99,607	-216,062	-4.64	-216,062	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	1,911,247	1,911,247	0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	10,219	10,159	-60	0.00	-60	
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	1,720	1,720	0	0.00		
НИЙТ ТАТВАР		3,868,855	3,322,734	-546,121	-11.72	-216,121	-330,000
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	1,196,465	1,196,465	0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөв шөөрлийн төлбөр	8,592	199	-8,393	-0.18	-8,393	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	21,166		-21,166	-0.45	-21,166	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	204,592	98,864	-105,728	-2.27	-105,728	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	41,282	40,736	-546	-0.01	-546	
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		1,472,097	1,336,265	-135,833	-2.92	-135,833	0
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		0	0	0	0.00	0	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг	950,000		-950,000	-20.39		-950,000
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		950,000	0	-950,000	-20.39	0	-950,000
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	6,000		-6,000	-0.13	-6,000	
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		6,000	0	-6,000	-0.13	-6,000	0
НИЙТ ДҮН		6,296,953	4,658,998	-1,637,954	-35.16	-357,954	-1,280,000

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ШИМ ТЕХНОЛОЖИ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Шим Технологи компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Шим Технологи нь 30% ийн Эрдэнэт компани, 70% ийн Израйл улсын Метал Тек компанийн хөрөнгө оруулалт бүхий хамтарсан компани бөгөөд Эрдэнэт үйлдвэртэй хамтан молибдений хүчил үйлдвэрлэдэг. Харилцдаг татварын алба нь ҮТЕГ.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
324,267	305,197	-19,070

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (15,260) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Гаалийн татвар	58,115	116,309	58,194
Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн	61,163	0	-61,163

дэмжлэг			
НИЙТ	119,278	116,309	-2,969

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Үүний дараагаар компани нь бидэнд электрон шуудангаар хариу ирүүлэн, мөн ҮТЕГ холбогдох хариултыг өгсөн.

ТОДРУУЛГА

Гаалийн татвар

Компанийн зүгээс өөрийн энэ хэсэг дэхь мөнгөн дүнг шалган 49,178 төгрөгөөр нэмэгдүүлэн 107,293 болгосон нь зөрүүг арилгасан болно.

Мөнгөн дэмжлэг

Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайланд энэ талар дурдагдаагүй байсан. ҮТЕГ дээр мөнгөн дэмждэг, тусламжийн талаар ямар нэгэн мэдээлэл байдаггүй болохыг мэдэгдсэн.

АСУУДЛУУД

Компанийн зүгээс анхлан бэлтгэн өгсөн маягт нь алдаатай байсан.

Засгийн газрын тайлан дээр мөнгөн дэмжлэг тусламжийн талаар дурдаагүй байсан.

ДҮГНЭЛТ

Компанийн гаалийн татварын дүнд хийсэн өрчлөлт нь нийт зөрүүг 68,247 хүртэл нэмэгдүүлэн шийдэгдээгүй үлдсэн цорын ганц хэсэг нь хандив, тусламжийн хэсэг болон үлдсэн.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

		Компаний н тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Шинь Технологи							
ҮТЕГ							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 15,260							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	187,585	187,585	0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар	58,115	116,309	58,194	19.07		58,194
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	3,150	1,121	-2,029	-0.66	-2,029	
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	182	183	1	0.00	1	
НИЙТ ТАТВАР		249,032	305,197	56,165	18.40	-2,028	58,194
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр			0	0.00		
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордон нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	1,224		-1,224	-0.40	-1,224	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр			0	0.00		
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	2,848		-2,848	-0.93	-2,848	
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		4,072	0	-4,072	-1.33	-4,072	0
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		0	0	0	0.00	0	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	10,000		-10,000	-3.28	-10,000	
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	61,163		-61,163	-20.04		-61,163
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		71,163	0	-71,163	-23.32	-10,000	-61,163
НИЙТ ДҮН		324,267	305,197	-19,069	-6.25	-16,101	-2,969

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ШИНЬ ШИНЬ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Шинь Шинь компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Шинь Шинь компани нь Хятадын хөрөнгө оруулалттай компани ба одоогоор Дорнод аймгийн Дашбалбар сумын нутагт цайр боловсруулах үйлдвэр барьж байгаа. Шинь Шинь нь Канадын Эмээлт Майнз компанитай хамтран 130 километр өндөр хүчдэлийн шугам татаж байна. Одоогоор тус компани нь 7 лиценз эзэмшдэгээс 6 лицензийг нь ашиглаж байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
744,270	15,370	-728,900

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (768) хэтэрсэн тохиолдолыг зааж буй бөгөөд үүнээс хэтэрсэн хэмжээг их хэмжээний зөрүү хэмээн үзэх болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Гаалийн татвар	59,831	14,241	-45,590
Улсын төсвийн хөрөнгөөр			

хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр	458,252	0	-458,252
Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	66,039	0	-66,039
Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагад төлсөн үйлчилгээний хөлс	148,626	0	-148,626
Компаниас үзүүлсэн мөнгөн тусламж	9,434	0	-9,434
НИЙТ	742,182	14,241	-727,941

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, УТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

ТОДРУУЛГА

Гаалийн татвар

Компани нь өөрийн зүгээс гаалийн татварт төлсөн мөнгөн дүнгийн хэмжээг их хэмжээгээр буюу 813- аар бууруулан 59,018 болгосон.

УТЕГ нь ГЕГ-аас ирүүлсэн албан тоот дээр үндэслэн 14,241 төгрөгийг хүлээн авсан болохоо нотолсон. Үүний үр дүнд энэ хэсэг дээр гарсан их хэмжээний зөрүү нь нилээд хэмжээгээр буурсан боловч бүрэн хэмжээнд тодролгүй үлдсэн.

Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр

Компанийн зүгээс өөрийн анхлан тайлагнасан тоог хянан үзээд тухайн хэмжээг 788 төгрөгөөр бууруулан 457,464 төгрөг болгон залруулсан.

УТЕГ-аас АМГТХЭГ-ийн албан тоот дээр үндэслэн энэ төрөл дээр ямар нэгэн татвар төлөгдөөгүй болохыг мэдээлсэн. Үндсэндээ их хэмжээний зөрүү нь нилээд буурсан тодруулга хийгдсэн боловч бүрэн хэмжээгээр тодроогүй болно.

Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр

Компанийн зүгээс өөрийн маягт дээр тайлагнасан тоо болох 66,039 төгрөгийг хянан засварлаж 115,184 болгон тодруулсан.

УТЕГ-ын мэдээлсэнээр тэдэнд ирсэн ХХГ-ын албан тоотод тухайн компанийн энэхүү төлбөрийн талаар мэдээлэл байхгүй болохыг мэдээлсэн.

Компанийн дахин хянан засварласан дүн нь нийтдээ бүрэн хэмжээгээр учир шалтгаан нь тодроогүй болно.

Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагад төлсөн үйлчилгээний хөлс

Энэ талаар тодруулга хүссэн бидний хүсэлтэд компанийн зүгээс хариу өгөөгүй бөгөөд УТЕГ-т ч гэсэн үүнтэй холбоотой ямар нэгэн мэдээлэл байгаагүй.

Их хэмжээний зөрүүний учир шалтгаан тодроогүй.

Мөнгөн дэмжлэг

Компани өөрсдийн анх өргөн мэдүүлсэн ОУИТБС-ын маягтыг үнэн зөв бөглөсөн хэмээн мэдээлсэн.

УТЕГ-аас мэдээлсэнээр тус газарт ямар нэгэн мэдээлэл байхгүй тул энэхүү зөрүү шийдэгдэлгүй үлдсэн болно.

Тайланд дурдсан нэмэгдэл зүйлс болон ОУИТБС-ын маягтын дагуу хянан өөрчилсөн бусад зүйлс

Газрын төлбөр

Компанийн зүгээс газрын төлбөрийн хэмжээг 464 төгрөгөөр нэмэгдүүлж 1,929 болгон тайлагнасан.

УТЕГ-аас Засгийн газрын зүгээс өөрийн маягтад тайлагнасан 1,000 төгрөг нь үнэн болохыг баталгаажуулсан.

Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр

Элс, хайрга зэрэг түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөрт компанийн зүгээс төлсөн 2,875 төгрөг нь анхны тайланд дурдагдаагүй бөгөөд нэмэгдлээр орж ирсэн.

УТЕГ-т энэ талаар ямар нэгэн мэдээлэл байгаагүй.

Үүний улмаас цаашид шийдвэрлэх шаардлагатай зөрүүнүүд үлдсэн болно .

АСУУДЛУУД

Компанийн зүгээс тайлагнасан маягт нь олон тооны буруу тайлагнасан мэдээллийг агуулж байв.

ДҮГНЭЛТ

Тодруулга хийсний дараагаар дээр дурдагдсан байсан цэвэр зөрүү нь 50,883 төгрөгөөр нэмэгдэж 779,783 болсон болно.

Компани нь нэмэлт төлбөрүүдийг сүүлийн тодруулгаараа шинээр тайлагнан өөрчлөлт оруулсан бөгөөд эдгээрийг анхны маягт дээр бүрэн бөглөх ёстой байсаныг дурдах ёстой.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

Шин Шин		Компанийн тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
Нийслэлийн Баянзүрх дүүргийн Татварын хэлтэс						Бага	Их
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 768							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар		45	45	0.29	45	
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар	59,831	14,241	-45,590	-296.62		-45,590
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар			0	0.00		
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	83	83	0	0.00		
НИЙТ ТАТВАР		59,915	14,369	-45,545	-296.33	45	-45,590
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр			0	0.00		
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордн нөхөн төлбөр	458,252		-458,252	-2,981.51		-458,252
2.б.4	Газрын төлбөр	1,465	1,000	-465	-3.02	-465	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	540		-540	-3.51	-540	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	66,039		-66,039	-429.66		-66,039
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		526,296	1,000	-525,295	-3,417.71	-1,005	-524,291
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс	148,626		-148,626	-967.00		-148,626
НИЙТ ХУРААМЖ		148,626	0	-148,626	-967.00	0	-148,626
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	1,000		-1,000	-6.51	-1,000	
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	8,434		-8,434	-54.87	-8,434	
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		0
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		9,434	0	-9,434	0.00	0	-9,434
НИЙТ ДҮН		744,270	15,370	-728,900	-4,681.04	-960	-727,940

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ШИВЭЭ ОВОО КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Шивээ Овоо компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Шивээ Овоо нь 100% төрийн өмчит компани бөгөөд Говь-Сүмбэр аймгийн Шивээ-Овоо суманд нүүрсний уурхай ажиллуулж Говь-Сүмбэр аймгийн татварын хэлтэстэй харилцаж байна.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
1,076,349	1,039,224	-37,125

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (51,935) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Буцаан авсанаа хассан НӨАТ	740,052	667,354	-72,698

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

ТОДРУУЛГА

Буцаан авсанаа хассан НӨАТ

Анхлан ОУИТБС-д гарган өгсөн тэдний тайлангийн маягт дээрх НӨАТ-ын хэмжээ нь зөв болохыг компанийн зүгээс баталгаажуулсан бөгөөд үүний хажуугаар өөрийн төлөх ёстой өрийн 740,000 байгаа хэмээн дурдсан ч энэхүү өрийг ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрт илүү төлөлттэй байгаа төлбөрөөр хаасан хэмээн мэдэгдсэн болно.

ҮТЕГ нь өөрийн гаргасан тайланд дурдагдсан 667,354 төгрөг нь үнэн зөв болохыг баталгаажуулсан.

Энэхүү их хэмжээний зөрүүний учир шалтгаан тодроогүй үлдсэн болно.

АСУУДАЛ

Компани нь ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн 740,000 төгрөгийн илүү төлөлттэй хэмээн тайлагнасан боловч энэхүү тоо нь компанийн болоод Засгийн газрын тайланд аль алинд нь тусаагүй байсан. Нэг татвар дээр хуримтлагдсан өрийг нөгөө татварын илүү төлөлтөөр хаасан тохиолдыг хэрхэн тайлагнах талаар маягтыг бөглөх зааварчилгаанд тусгагдаагүй байна.

ДҮГНЭЛТ

Олон төрийн татваруудын илүү болон дутуу төлөлтийг хооронд нь шилжүүлэн тооцох боломжтой байдаг нь ихээхэн ээдрээтэй, энэхүү нэгтгэсэн тайланг гаргахад шийдвэрлэхэд хэцүү асуудлыг үүсгэсэн юм.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

		Компаний н тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Шивээ Овоо							
ҮТЕГ							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 51,935							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар			0	0.00		
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар	740,052	667,354	-72,699	-7.00		-72,699
2.а.3	Гаалийн татвар		9,081	9,081	0.87	9,081	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	57,283	84,566	27,283	2.63	27,283	
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	883	882	0	0.00		
НИЙТ ТАТВАР		798,218	761,882	-36,336	-3.50	36,363	-72,699
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	275,540	275,540	0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	530	530	0	0.00	0	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордон нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	823		-823	-0.08	-823	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр			0	0.00		
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр		1,272	1,272	0.12	1,272	
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		276,894	277,342	449	0.04	449	0
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж	18		-18	0.00	-18	
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		18	0	-18	0.00	-18	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	1,120		-1,120	-0.11	-1,120	
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	100		-100	-0.01	-100	
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, толгвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		1,220	0	-1,220	-0.12	-1,220	0
НИЙТ ДҮН		1,076,349	1,039,224	-37,125	-3.57	35,574	-72,699

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН ТАВАН ТОЛГОЙ КОМПАНИ

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Энэхүү тусгай тайлан нь Тавантолгой компанитай холбогдох ОУИТБС-ын маягтуудын дагуух нэгтгэсэн тайлан юм. Бидний зүгээс хэрэгжүүлсэн төслийн талаарх бүрэн хэмжээний мэдээллийг нэгтгэсэн тайланд дурдсан болно.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Тавантолгой компани нь 51%-нь Өмнөговь аймгийн өмчийн, үлдэх хэсгийг нь өөр бусад хувьцаа эзэмшигчид эзэмшдэг Монголын компани юм. Тус компани нь эзэмшиж буй 2 лицензтэй бөгөөд Өмнөговь аймгийн Цогт-Цэций суманд нүүрс олболодог. Тус компани УТЕГ-тай харилцдаг.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
4,266,361	4,451,988	185,627

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (222,599) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Төрийн өмчийн ногдол ашиг	0	1,032,357	1,032,357
Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг	1,032,357	0	-1,032,357
НИЙТ	1,032,357	1,032,3570	0

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг дээр тухайн төлбөр нь төрийн эсвэл орон нутгийн өмчид хамаарах эсэхийг асуун баталгаажуулсан.

ТОДРУУЛГА

ҮТЕГ-ын мэдээлснээр тухайн төлбөрийг маягтын орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг хэмээх хэсэг дээр оруулах байсан байна.

АСУУДЛУУД

Энэхүү их хэмжээний зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан бичилтийн алдаанаас үүдэн гарсан байна.

ДҮГНЭЛТ

Энэ компани дээр гарсан цорын ганц зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан бичилтийн алдаанаас үүдэн гарсан байна.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

		Компаний н тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Тавантолгой							
Өмнөговь аймгийн Татварын хэлтэс							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 222,599							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	1,518,267	1,582,855	64,588	1.45	64,588	
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар	669,000	669,000	0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар		79,299	79,299	1.78	79,299	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	670	670	0	0.00		
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/	2,007	2,007	0	0.00	0	
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар		40	40	0.00	40	
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	1,425	1,425	0	0.00		
НИЙТ ТАТВАР		2,191,369	2,335,296	143,927	3.23	143,927	0
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	1,040,887	1,053,627	12,740	0.29	12,740	
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр		986	986	0.02	986	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордн нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	392	392	0	0.00		
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	40	40	0	0.00		
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр			0	0.00		
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		1,041,319	1,055,045	13,726	0.31	13,726	0
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хур	1,316		-1,316	-0.03	-1,316	
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		1,316	0	-1,316	-0.03	-1,316	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг		1,032,357	1,032,357	23.19	1,032,357	
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг	1,032,357		-1,032,357	-23.19	-1,032,357	
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		1,032,357	1,032,357	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн т	0			0.00		
2.д.2	Taxation on Petroleum			0	0.00	0	
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг		923	923	0.02	923	
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг		4,852	4,852	0.11	4,852	
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг		9,115	9,115	0.20	9,115	
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг		2,400	2,400	0.05	2,400	
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө		12,000	12,000	0.27	12,000	
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		0	29,290	29,290	0.66	29,290	0
НИЙТ ДҮН		4,266,361	4,451,988	185,628	4.17	185,628	0

**ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН
САНААЧИЛГА
МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН
ЦАЙРТ МИНЕРАЛ КОМПАНИ**

**КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС
КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ**

Цайрт Минерал компани нь Монгол улсын Металимпекс компанийн 49%, Хятад улсын NFC компанийн 51%-ийн эзэмшил бүхий хамтарсан компани юм. Компани нь жилд 300 мянган тонн хүдэр баяжуулах хүчин чадал бүхий цайрын үйлдвэрийг Сүхбаатар аймгийн төв Баруун-Урт хотоос 16 километрын зайтай Төмөртийн Овоонд ажилуулж байгаа бөгөөд одоогоор компани нь 2 лиценз эзэмшиж байна.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
4,197,473	5,831,067	1,633,594

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (291,553) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	0	2,640,686	2,640,686
Буцаан авсанаа хассан НӨАТ	983,105	0	-983,105
НИЙТ	983,105	2,640,686	1,657,581

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, УТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Үүний дагуу Цайрт Минерал компани болон ҮТЕГ өөрсдийн хариулт, тодруулгыг өгсөн бөгөөд хоёр тал өөр өөрийн тайлагнасан нийт дүнг ямар нэгэн зөрүүгүй байсан хэмээн мэдэгдсэн болно.

ТОДРУУЛГА

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар

Цайрт Минерал нь тус компанийн 2006 оны санхүүгийн тайланд аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар төлөөгүй хэмээн тусгагдсан болохыг мэдээлсэн. Тэдний тайлбарласнаар 1998 онд Монгол улсын Засгийн газартай хийсэн Тогтвортой байдлын гэрээнд тус компани нь үйлдвэрлэл эхэлснээс хойш буюу 2005 оны 8 сарын 28-наас хойш 5 жилийн хугацаанд аж ахуйн нэгжийн орлогийн албан татвараас чөлөөлөгдөнө хэмээн тусгагдсан болохыг дурдсан.

Харин ҮТЕГ-ын зүгээс өөрийн тайлагнасан маягт дээр дурдсан хэмжээний мөнгийн тус компаниас хүлээн авсан болохыг баталгаажуулсан.

Үүний улмаас дээр дурдагдсан их хэмжээний зөрүү нь тодорхойгүй үлдсэн бөгөөд бидний таамаглаж байгаагаар татварын албанаас энэхүү хэсэгт НӨАТ-ын хуримтлагдсан буцаан олголтыг багтаасан байж болох юм.

Буцаан авсанаа хассан НӨАТ

Компанийн мэдэгдсэнээр Монгол улсын холбогдох хууль, тогтоомжийн дагуу экспортод гаргасан бараа бүтээгдэхүүнд 0%-ийн татвар ноогддог бөгөөд харин компани нь дотоодын зах зээлээс НӨАТ бүхий бараа бүтээгдэхүүнийг худалдан авч, 2006 оны санхүүгийн жилд энэ төрлийн татварт 983,105 төгрөгийг төлсөн байна. Энэхүү буцаан авалтыг одоо болтол аваагүй байна.

ҮТЕГ-ын баталгаажуулсанаар тухайн компанийн өөрийн маягтад дурдсан НӨАТ нь дотоодын бараа үйлчилгээг худалдан авахад төлсөн НӨАТ байсан байна.

Компанийн төлсөн мөнгөн дүн нь Засгийн газарт бус дотоодын бараа, үйлчилгээ нийлүүлэгчдэд төлсөн мөнгө тул үүнийг маягт дээр эхнээс нь оруулахгүй байх ёстой байжээ.

АСУУДЛУУД

Компани нь дотоодын бараа, үйлчилгээнд төлсөн НӨАТ-ыг тайлагнасан нь Засгийн газарт төлсөн мөнгөн дүн биш байна.

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвартай холбоотой зөрүүний учир тодроогүй бөгөөд энэ нь хуримтлагдсан НӨАТ-ын авлагатай холилдсон байж болох юм.

ДҮГНЭЛТ

НӨАТ-ын хэмжээн дээр гарч буй зөрүү, үүний учрыг тогтоох үед нийт зөрүүний хэмжээ 2,616,699 болж өссөн бөгөөд аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын хэмжээ нь тодроогүй хэвээр үлдсэн болно.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

Цайрт Минерал		Компанийн тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000* мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000* мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Сүхбаатар аймгийн Татварын хэлтэс							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 291553							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар		2,640,686	2,640,686	45.29		2,640,686
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар	983,105		-983,105	-16.86		-983,105
2.а.3	Гаалийн татвар	93,361	153,481	60,120	1.03	60,120	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар			0	0.00		
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	144,565	144,565	0	0.00		
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/			0	0.00		
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар			0	0.00		
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	871	871	0	0.00		
НИЙТ ТАТВАР		1,221,902	2,939,602	1,717,701	29.46	60,120	1,657,581
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	2,618,509	2,620,622	2,113	0.04	2,113	
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	2,786		-2,786	-0.05	-2,786	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордон нөхөн төлбөр	137,040		-137,040	-2.35	-137,040	
2.б.4	Газрын төлбөр	1,377	1,377	0	0.00		
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	41,803	42,169	367	0.01	367	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр			0	0.00		
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр	43,801	106,644	62,843	1.08	62,843	
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр			0	0.00		
НИЙТ ТӨЛБӨР		2,845,316	2,770,812	-74,504	-1.28	-74,504	0
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж	6,816		-6,816	-0.12	-6,816	
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс	2,786		-2,786	-0.05	-2,786	
НИЙТ ХУРААМЖ		9,602	0	-9,602	-0.16	-9,602	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг						
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	7,500	7,500	0	0.00		
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	4,164	4,164	0	0.00		
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	24,651	24,650	0	0.00		
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө	84,338	84,338	0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		120,653	120,653	0	0.00	0	0
НИЙТ ДҮН		4,197,473	5,831,067	1,633,594	28.02	-23,986	1,657,581

ОЛБОРЛОХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ИЛ ТОД БАЙДЛЫН САНААЧИЛГА

МОНГОЛ УЛСЫН АНХДУГААР НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН УЛЗ ГОЛ ХОРШОО

КРЕЙН ВАЙТ ЭНД АССОУШИЭТС КОМПАНИ ГҮЙЦЭТГЭВ

Улз Гол нь 100% Монголын эзэмшлийн хоршоо бөгөөд Дорнод аймгийн Баяндун сумын нутагт өөрийн эзэмшдэг 1 лицензийн хүрээнд алтны олборлолт явуулж байна. Дорнод аймгийн татварын хэлтэстэй харилцдаг.

Энэхүү тайланд дурдагдсан бүх тоон үзүүлэлтүүд нь тусгайлан заагаагүй бол мянган төгрөгөөр (.000) илэрхийлэгдсэн.

Монгол улсын ОУИТБС-ын батлагдсан маягтын дагуу тайлагнасан тухайн компанийн нийт татвар, хураамж болон Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан нийт төлбөрийг доорх хүснэгтэд нэгтгэн харуулаа.

Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
634,622	498,465	-136,157

Дээр дурдагдсан Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан төлбөр, компанийн зүгээс төлсөн татвар, хураамжууд, эдгээрийн хоорондын зөрүүний талаарх нарийвчилсан мэдээллийг энэхүү тайланд хавсралтаар оруулан тусгалаа.

Энэ компанийн хувьд бид Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болохоо тайлагнасан нийт дүнгийн 5%-ийг хэлбэлзлийн түвшин болгон сонгон авсан болно. Энэхүү түвшин нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн авсан болон компанийн зүгээс төлсөн нийт дүнгийн зөрүү нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайлангийн дүнгийн 5%-иас (24,923 мянган төгрөг) хэтэрсэн зөрүүг их хэмжээний хэмээн үзсэн болно.

Үүн дээр үндэслэн бидний тооцоолсноор дор дурдсан их хэмжээний зөрүү илэрсэн байна. Үүнд:

Төрөл	Компанийн зүгээс төлсөн нийт төлбөр	Засгийн газрын хүлээн авсан нийт төлбөр	Зөрүү
Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	327,274	228,979	-98295

Дээр дурдагдсан зөрүүг тодруулах зорилгоор тус компанид факс илгээн, ҮТЕГ-т захидал хүргүүлэн тухайн байгууллагуудаас маягтын дагуу тайлагнан их хэмжээний зөрүү илэрсэн хэсэг нэг бүрийн тооцоо, задаргааг нарийвчлан тайлбарлах хүсэлт тавьсан болно.

Үүний дагуу Улз Гол компани болон ҮТЕГ өөрсдийн хариулт, тодруулгыг өгсөн.

ТОДРУУЛГА

Компани нь өөрийн анхлан тайлагнасан дүнг хянан улмаар зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татварт төлсөн хэмээн мэдүүлсэн хэмжээг 327,274 төгрөгөөс 228,980 төгрөг болгон бууруулсан. Энэ нь Засгийн газрын зүгээс гаргасан тайланд дурдсан тоотой нийцэж энэхүү зөрүү бүрэн шийдэгдсэн.

АСУУДЛУУД

Компанийн зүгээс маягыг үнэн зөв бөглөж илгээгүй байсан ажээ.

ДҮГНЭЛТ

Улз Гол хоршооны нэгтгэл дээр гсан их хэмжээний зөрүү ийнхүү шийдэгдсэн.

Дээр дурдагдсан болон өөр бусад асуудлуудын талаарх бидний санал, зөвлөмжүүд нэгтгэсэн тайланд ерөнхийлөн тусгагдсан.

Улз Гол		Компаний н тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Засгийн газрын тайлан (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүү (000' мянган төгрөгөөр)	Зөрүүний %	Зөрүүний ангилал (000' мянган төгрөгөөр)	
						Бага	Их
Дорнод аймгийн Татварын хэлтэс							
Засгийн газрын тайлантай харьцуулсан зөрүү - 5% эсвэл 24,923							
2.а	Төлсөн татварууд						
2.а.1	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	29,982	20,000	-9,982	-2.00	-9,982	
2.а.2	Буцаан авснаа хассан Нэмэгдсэн өртөлийн албан татвар			0	0.00		
2.а.3	Гаалийн татвар	28,355	4,776	-23,580	-4.73	-23,580	
2.а.4	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	327,275	228,980	-98,295	-19.72		-98,295
2.а.5	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	373	745	373	0.07	373	
2.а.6	Онцгой албан татвар /шатах тослох материал импортлосон бол/		1,278	1,278	0.26	1,278	
2.а.7	Автобензин, дизелийн түлшний албан татвар		123	123	0.02	123	
2.а.8	Автотээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	445	403	-41	-0.01	-41	
НИЙТ ТАТВАР		386,429	256,305	-130,125	-26.11	-31,830	-98,295
2.б	Төлбөр						
2.б.1	Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	219,240	219,240	0	0.00		
2.б.2	Ашигт малтмалын ашиглалт болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	3,692		-3,692	-0.74	-3,692	
2.б.3	Улсын төсвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордн нөхөн төлбөр			0	0.00		
2.б.4	Газрын төлбөр	2,293	548	-1,745	-0.35	-1,745	
2.б.5	Ус ашигласны төлбөр	21,768	22,373	604	0.12	604	
2.б.6	Ойгоос мод, түлээ бэлтгэсний төлбөр	100		-100	-0.02	-100	
2.б.7	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны ажлын байрны төлбөр			0	0.00		
2.б.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	350		-350	-0.07	-350	
НИЙТ ТӨЛБӨР		247,443	242,160	-5,282	-1.06	-5,282	0
2.в	Хураамж, үйлчилгээний хөлс						
2.в.1	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн улсын тэмдэгтийн хураамж, бусад хураамж			0	0.00		
2.в.2	Зохих хууль тогтоомжийн дагуу төв, орон нутгийн ТЗБ- д төлсөн үйлчилгээний хөлс			0	0.00		
НИЙТ ХУРААМЖ		0	0	0	0.00	0	0
2.г	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг						
2.г.1	Төрийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
2.г.2	Орон нутгийн өмчийн ногдол ашиг			0	0.00		
НИЙТ НООГДОЛ АШИГ		0	0	0	0.00	0	0
2.д	Хүлээн авагч Засгийн газарт төлсөн бусад төлбөрүүд						
2.д.1	Бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ бүхий ААН- ийн ЗГ- т ногдох бүтээгдэхүүний оронд төлсөн төлбөр			0	0.00		
НИЙТ БУСАД ТӨЛБӨР		0	0	0	0.00	0	0
2.е	Төрийн байгууллагад үзүүлсэн дэмжлэг						
2.е.1	Компаниас яам, агентлагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.2	Компаниас аймагт үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг	750		-750	-0.15	-750	
2.е.3	Компаниас суманд үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.4	Компаниас орон нутгийн байгууллагад үзүүлсэн мөнгөн дэмжлэг			0	0.00		
2.е.5	Компаниас орон нутгийн харилцаа, тогтвортой хөгжилд зарцуулсан үзүүлсэн хөрөнгө			0	0.00		
НИЙТ ДЭМЖЛЭГ		750	0	-750	-0.15	-750	0
НИЙТ ДҮН		634,622	498,465	-136,157	-27.32	-37,863	-98,295